Mihaela Popescu

LEXIC, COMUNICARE, STILISTICĂ

Teorie, teste, rezolvări

ALL

Mihaela Popescu

LEXIC, COMUNICARE, STILISTICĂ

Scanned with OKEN Scanner

Mihaela POPESCU
LEXIC, COMUNICARE, STILISTICĂ. TEORIE, TESTE, REZOLVĂRI

Copyright © 2006 BIC ALL

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
POPESCU, MIHAELA
Lexic, comunicare, stilistică, teorie,teste, rezolvări /
Mihaela Popescu. - București : BIC ALL, 2006
ISBN (10) 973-571-686-0 ; ISBN (13) 978-973-571-686-8

811.135.1'373

Toate drepturile rezervate Editurii **BIC ALL.**
Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii **BIC ALL.**
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

All rights reserved.
The distribution of this book outside Romania, without the written permission of **BIC ALL**, is strictly prohibited.
Copyright © 2006 by **BIC ALL.**

Editura **BIC ALL:** Bd. Constructorilor nr. 20A,
sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 402 26 00
Fax: 402 26 10
Departamentul distribuție: Tel.: 402 26 34
Comenzi la: comenzi@all.ro
www.all.ro
Redactor: E. Tomescu
Design copertă: Alexandru Novac

Scanned with OKEN Scanner

Mihaela Popescu

LEXIC, COMUNICARE, STILISTICĂ

Teorie, teste, rezolvări

Scanned with OKEN Scanner

Cuprins

PREFAȚĂ 7
Testul 1 9
Testul 2 11
Testul 3 14
Testul 4 18
Testul 5 20
Testul 6 23
Testul 7 25
Testul 8 27
Testul 9 29
Testul 10 32
Testul 11 35
Testul 12 38
Testul 13 41
Testul 14 43
Testul 15 45
Testul 16 48
Testul 17 50
Testul 18 52
Testul 19 55
Testul 20 57
TEORIE ȘI CONCEPTE OPERAȚIONALE 61
COMUNICARE, LIMBAJE, ELEMENTE DE PRAGMATICĂ 61

Scanned with OKEN Scanner

CURRICULUM VITAE 63
SCRISOARE DE INTENȚIE (1) 68
SCRISOARE DE INTENȚIE (2) 69
STILUL DIRECT LEGAT v. VORBIREA DIRECTĂ LEGATĂ 70
LEXIC, FRAZEOLOGIE ŞI SEMANTICĂ 73
FRAZEOLOGISM v. UNITATE FRAZEOLOGICĂ 79
RĂDĂCINĂ v. RADICAL 82
STILISTICĂ 83
REZOLVĂRI ŞI SUGESTII 94
BIBLIOGRAFIE 143

Scanned with OKEN Scanner

PREFAȚĂ

Devine din ce în ce mai evident faptul că, odată cu trecerea timpului, exercițiile propuse ca subiecte la examenele de admitere în instituțiile de învățământ superior care includ în aria lor curiculară limba română se diversifică. Implicit, sfera cunoștințelor candidaților ar trebui să se extindă, incluzând domenii lingvistice „mai puțin frecventate" în învățământul preuniversitar. Astfel, lexicul, semantica, stilistica și chiar unele noțiuni de pragmatică devin indispensabile. Evident, programele includ – cel puțin teoretic – aceste aspecte, însă performanțele celor interesați lasă de dorit.

Părăsirea îngrijorătoare a obiceiului de a citi, constatată la mulți elevi, conduce la sărăcirea dramatică a vocabularului acestora, la dificultăți de comunicare și la greșeli în exprimare, creând nenumărate probleme celor aflați în fața testelor de admitere. Adăugăm acestui fapt și observația că subiectele „clasice", de morfologie și sintaxă, sunt tot mai frecvent acompaniate de subiecte de lexic, semantică și stilistică și chiar de subiecte complexe, care vizează, de pildă, caracterizarea, din punct de vedere socio-cultural, a unui personaj, pe baza elementelor lingvistice prezente în text.

Mai mult, rezolvarea corectă a unui asemenea subiect impune, la rândul ei, nu doar identificarea elementelor lingvistice care conduc la concluzia respectivă, ci și ordonarea acestora pe paliere lingvistice, precum și stăpânirea tehnicii argumentative.

Apariția relativ recentă a ***Dicționarului ortografic, ortoepic și morfologic al limbii române (DOOM)*** aduce, de asemenea, în atenția tuturor, problemele specifice acestor domenii, impunând urmărirea și respectarea modificărilor operate față de ediția anterioară.

Din aceste motive, volumul de față vine în întâmpinarea problemelor expuse, propunând, în partea întâi, teste specifice, care conțin exerciții cu cerințe variate, orientate spre ariile mai sus amintite (ortografie, ortoepie, formarea cuvintelor, stratificarea vocabularului, tipuri de limbaje, figuri de stil). Nu în ultimul rând, am inclus în cele 20 de teste propuse exerciții care vizează dezvoltarea creativității și a aptitudinilor de comunicare și de redactare, potrivit exigențelor și modului de desfășurare a examenelor la facultățile de jurnalistică.

Pentru cei interesați de acest ultim aspect, este bine de știut că evaluările țin seama, în funcție de specificul redactărilor, de criterii precum: originalitatea, înlănțuirea logică a faptelor prezentate (sau a ideilor, în

Scanned with OKEN Scanner

cazul eseurilor), gradarea evenimentelor, elementele de portret (acolo unde este cazul), înlănțuirea logică a ideilor, tehnica argumentației, persuasivitatea exemplelor etc. Nu în ultimul rând, se are în vedere corectitudinea gramaticală, coerența, expresivitatea, unitatea stilistică și proprietatea termenilor.

A doua secțiune a lucrării este teoretică. În mod special, ea nu a fost așezată la începutul sau la sfârșitul volumului, ci exact la mijloc, adică la jumătatea distanței dintre exerciții și rezolvarea lor, acolo unde elevul începe să gândească și să facă apel la cunoștințele teoretice pentru a soluționa problema pe care o are în față. Altfel spus, inserarea părții teoretice între teste și soluții este o invitație indirectă la dobândirea unor cunoștințe noi sau, de ce nu, la aprofundarea celor acumulate în școală. De asemenea, elevii sunt invitați să facă apel și la alte lucrări, cu caracter teoretic și, mai ales, sunt stimulați să lucreze cu diferite tipuri de dicționare *(DEX, DOOM etc.)*.

În partea a treia, cartea conține o secțiune destinată rezolvării exercițiilor. În mod deliberat, nu au fost rezolvate toate exercițiile, avându-se în vedere mai mult valoarea orientativă și de model a soluției. Din același motiv, unele dintre ele sunt rezolvate numai parțial, pentru completarea răspunsului elevii fiind obligați să consulte secțiunea teoretică.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 1

1. Care dintre cuvintele de mai jos sunt scrise corect? Tăiaţi-le pe cele scrise greşit.

   aflua / aflui
   bady / body
   cvintă / chintă
   jacuzzi / jacuzi
   jaz / jazz
   filosof / filozof
   know-how / know how
   musly / müsli / musli

2. Alcătuiţi câte un enunţ în care fiecare dintre cuvintele de mai jos să fie folosit în cazul genitiv, articulat enclitic: *după-amiază, cotigă, matcă, piuă, scripcă.*

3. Daţi exemplu de unităţi frazeologice care să poată fi glosate prin fiecare dintre următoarele cuvinte: *a dezvălui, a certa, bogat (adj.), complet (adv.), încet (adj.), înţelept (adj.).*

4. Alcătuiţi contexte specifice pentru fiecare dintre omonimele (totale sau parţiale) următoare: *cer, franc, general, gol, gută, mediu, morgă, pală, pupilă, toc.*

5. Care este sensul următoarelor expresii: *a căra apă la râu, a da cuiva apă la moară, a-i toca gura bureţi, a-şi da cu firma-n cap, a nu face (mulţi) purici.*

6. Ce este un neologism? Ilustraţi definiţia cu 10 exemple.

7. Care este sensul următoarelor cuvinte? Creaţi enunţuri potrivite pentru fiecare:

   chindie, iatagan, lubric, neonatolog, ubicuu, ufologie, repliere.

   Ce diferenţă este între ele, din punctul de vedere al stratificării lexicale?

Scanned with OKEN Scanner

8. Care sunt sinonimele următoarelor cuvinte? Arătaţi din care registru stilistic face parte fiecare dintre aceste sinonime: *divergenţă, frumos, operativ, respiraţie, a scuti.*

9. Rescrieţi corect următoarele enunţuri explicând ce tip de greşeli conţineau variantele iniţiale:

S-a mărginit numai să tacă şi să asculte.
După un timp îndelungat de gândire, concurentul, spune:
Se aştepta ca doctorul să-i prescrie un panaceu universal.
S-a născut în ziua de Sfântul Mihail şi Gavril.
G8 discută despre eradicarea totală a sărăciei în Africa.

10. Ce mod de expunere este reprezentat în fragmentul următor? Argumentaţi.

Casa, azi ştearsă faţă de noua arhitectură a capitalei, înfăţişa atunci ultimul confort. Ferestrele şi încăperile erau înalte, uşile largi şi cu frontoane de lemn bogat ornamentate, tavanurile decorate cu stucuri. Pereţii erau tapetaţi cu hârtie dungată şi de tavan atârnau lămpi electrice cu abajururi plisate. În anticamera apartamentelor se vedeau chiar picturi murale alegorice cam convenţionale şi reci, dar de factură îngrijită. La capetele scării vegheau doi copii de marmură, tociţi şi lucioşi ca de ceară.

(George Călinescu, *Enigma Otiliei*)

11. Identificaţi simbolurile din fragmentul de mai jos:

În cer
Bate ora de bronz şi fier.
Într-o stea
Bătu ora de catifea.
Ora de pâslă bate
În turla din cetate.
În ora de lână
S-aude vremea bătrână
Şi se sfâşie
Ora de hârtie.
Lângă domnescul epitaf

Scanned with OKEN Scanner

Bate glasul orei de praf.
Azi noapte, soră,
N-a mai bătut nici o oră.

(Tudor Arghezi, *apud DȘL*)

12. Ce este epitetul și care este valoarea lui stilistică?

13. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentele de mai jos?

a)

– Cine ești dumneata? întrebă comisarul scurt și rece. Cum te cheamă? de unde ești? care ți-e profesiunea? ce cauți aici?

Orișicât de scurte, întrebările acestea erau multe și nici chiar un comisar de poliție nu putea cere ca Duțu să răspundă la toate deodată.

„Duțule, zise el, în gândul lui, ai mințit destul și-n rău hal ai ajuns: nu mai minți; orice ar fi, spune adevărul, că nimic nu e mai bine decât asta!“

– Eu, îi răspunse apoi comisarului, sunt Duțu al lui Ene, țăran de lângă Focșani.

(Ioan Slavici, *Moara cu noroc*)

b)

Mă trezește mama într-o dimineață din somn zicându-mi: „Scoală, duglișule, înainte de răsăritul soarelui; iar vrei să te prindă cucul armenesc și să te spurce, ca să nu-ți meargă bine toată ziua?”

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Testul 2

1. Care sunt formele corecte de plural din lista de mai jos? Tăiați varianta incorectă:

aragaz – aragaze / aragazuri
căpșună – căpșune / căpșuni

Scanned with OKEN Scanner

cireașă – cireșe / cireși
crevete – crevete / creveți
gălușcă – găluște / găluști
monedă – monede / monezi

2. Inserați următoarele cuvine în contexte, astfel încât ele să apară în cazul dativ: *Distrigaz, Distrigaz Sud, Apa Nova, NATO, ONU, SUA, UEFA.*

3. Dați exemple de cinci locuțiuni și cinci expresii; grupați-le pe două coloane.

4. Care dintre următoarele exemple sunt expresii și care sunt proverbe? Grupați-le pe coloane:

a arunca mâța moartă în grădina cuiva, buturuga mică răstoarnă carul mare, a fi tămâie (sau *bâtă*), *a da bir cu fugiții, la pomul lăudat să nu te duci cu sacul, a se simți ca cioara-n laț și găina între lemne, a scoate untul din cineva, a trage mâța de coadă, ziua bună se cunoaște de dimineața, ce-am avut și ce-am pierdut, meseria e brățară de aur, na-ți-o bună că ți-am dres-o!*

5. Pentru fiecare dintre cuvintele enumerate mai jos, găsiți câte un sinonim din fondul neologic al limbii:

asupri, ascunde, bănui, belșug, biruință, ceresc, ciudat, copilăros, cumplit, cutremur, dovadă, graniță, greșeală, ispită, îndrăzneală, însuflețit, jefuit, lacom, negustor, nepărtinitor, obârșie, opri, părere, stea, tineresc, veșnic, vină, zgârcit

6. Câte tipuri de cuvinte formate prin compunere cunoașteți? Pentru fiecare tip în parte dați minimum două exemple.

7. Ce este comparația? Alcătuiți două enunțuri din care să rezulte valoarea ei expresivă.

8. Glosați următoarele omonime: *bască, calcul, care, cod, copt, coral, golf, milă, râs, sol, șpriț, semăna, temporal.*

9. Identificați și extrageți neologismele din următorul fragment:

Scanned with OKEN Scanner

O simplă observaţie, privind exclusiv lumea modernă (postmedievală), care cunoaşte – în mediile ei urbane – un amestec de „imagini antropologice"; în această lume modernă, nu numai „personalităţile" puternice sunt privite cu neîncredere şi teamă – ci orice e viu, este pentru celălalt, prin simpla lui prezenţă, – un izvor permanent de griji şi nelinişti. Cum spunea Goethe [...], fiecare ins este pentru tovarăşul în a cărui prezenţă trăieşte mai îndelungat, un „demon"; adică forţa care îi năruieşte icoana despre sine.

(Mircea Eliade, *Drumul spre centru*)

10. Care sunt mijloacele care conduc la crearea unei puternice componente orale a fragmentului următor?

MĂNDICA: *Taci tu!... Las' să-l întreb eu... Ai fost aseară la circ?*
EU: *Am fost.* [...]
TINCUŢA: *Cine mai...*
MĂNDICA: *Taci, soro, n-auzi? Ai văzut pe Miţa?*
EU: *Pe sora matale?*
MĂNDICA: *Nu... Pe Miţa, pe Protopopeasca a tânără.*
EU: *Da, era în faţa mea... Cu o pălărie mare* [...]
MĂNDICA: *Ai văzut?* (mie)..*Bleu gendarme...cu pamblici vieux- rose.*
EU: *Parol* [...].
MIŢA: *E un ger afară, monşer, că nu-ţi poţi face o idee.*

(I. L. Caragiale, *Five o'clock*)

11. Corectaţi greşelile din enunţurile de mai jos, indiferent de natura lor, şi explicaţi în ce constau aceste greşeli:

Poliţia luptă pentru decapitarea la vârf a mafiei regionale.
Abia atunci vom putea spune că utilizăm tehnologia la nivelul de mileniul trei.
În ţară, minimele cele mai coborâte se vor înregistra la Întorsura Buzăului şi la Topliţa.
Stimaţi invitaţi, vă mulţumesc la toţi pentru participarea la emisiune şi vă mai aştept şi cu altă ocazie.
Vom desface fiecare fruct în parte, deoarece, la pregătirea acestei prăjituri, portocala este indicat să fie felie.
Principalii protagonişti ai filmului vor susţine mâine o conferinţă de presă.
Exemplul care l-am dat nu este poate cel mai potrivit.

Scanned with OKEN Scanner

12. Ce tip de vorbire apare în enunţurile de mai jos? Explicaţi.

a)

M-a întrebat că ce cauţi aici?
Mi-a zis că să plece odată de aici sora ta!

b)

L-a întrebat cine este şi i-a dat drumul în casă.
L-a asigurat că ştie cu cine are de-a face şi i-a dat de înţeles unde îl văzuse prima dată.

13. Transformaţi următoarele enunţuri din stilul direct în stilul indirect:

Ai de gând să rămâi aici peste noapte?
Vino aici!
Pleacă în clipa acesta!
Andrei, vino la masă!

14. Scrieţi un eseu pe tema protejării mediului înconjurător.

Testul 3

1. Precizaţi ce sunt, din punct de vedere lexical, următoarele cuvinte şi care este sensul lor: *barabulă, cocon, copârşeu, a cucăi, cucuruz, curechi, cuşmă, duhăni, palanc, păpuşoi.*

2. Alegeţi varianta de scriere corectă pentru următoarele cuvinte:

maseor / maseur
fitness / fitnes
hard disk / hard disk
hawaian / hawaiian / hawayan
dezăpezire / deszăpezire
sandvici / sendviş

Scanned with OKEN Scanner

3. Câte tipuri de derivare cunoaşteţi? Pentru fiecare tip în parte, daţi câte trei exemple, explicând care a fost procesul de formare al fiecăruia.

4. Care sunt caracteristicile (mărcile) lingvistice ale stilului indirect?

5. Identificaţi toate cuvintele formate pe teren românesc din textul de mai jos şi numiţi, pentru fiecare în parte, mijlocul (sau mijloacele) de îmbogăţire a vocabularului care a(u) condus la formarea acestora:

Îngheţul, gerul şi apoi dezgheţul au condus la deteriorarea rapidă a asfaltului, turnat „cu grăbire" o dată la patru ani, în promiţătoarele perioade preelectorale, când civismul şi onestitatea de circumstanţă fac casă bună cu credulitatea alegătorului neinformat. Pe alocuri însă, asfaltul a rezistat în mod cu totul neinspirat, întrucât acolo ar fi fost mai nimerit să se strice, deoarece oricum îl va strica, cu siguranţă, primăria, pentru a repara vreo conductă sau a începe vreo lucrare de canalizare sau de branşament.

6. Cărui stil funcţional (limbaj) aparţine următorul fragment? Argumentaţi:

Noaptea se înălţa din ascunzişuri, sugrumând cele din urmă zvârcoliri de lumină. Peste sat albăstreau valuri de fum, iar hotarul respira greu, învăluit într-o boare uşoară. Zgomotele se desluşeau din ce în ce mai limpede. Se auzeau câinii cum îşi răspundeau lătrând, chemările scurte pe ţarină sau din casele îndepărtate, şoaptele oamenilor ce soseau de la lucru pe şoseaua albă, răscolind colbul cu paşii lor grei şi osteniţi, scârţâitul carelor goale întovărăşite de ţărani sleiţi de muncă. [...] *Ajungând la crucea din capul satului, trecătorii îşi curmau vorbele, se închinau descoperindu-se şi apoi dădeai „bună seara" familiei Herdelea, care cânta neobosită.*

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

7. Alcătuiţi cinci enunţuri în care să inseraţi câte o metaforă creată de voi.

8. Identificaţi figurile de stil şi procedeele retorice din următorul fragment:

– Cum, când lumea mi-e deschisă, a privi gândeşti că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedice de-un ciot?
O, tu nici visezi bătrâne, câţi în cale mi s-au pus!

Scanned with OKEN Scanner

Toată floarea cea vestită a vestitului Apus
Tot ce stă în umbra crucii, împăraţi şi regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de Semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane puse una peste alta,
Fulgerele adunat-au contra fulgerului care
În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ şi mare.

(M. Eminescu, *Scrisoarea III*)

9. Care este modul de expunere din fragmentul următor? Aduceţi argumente lingvistice.

HAGI TUDOSE (către sora lui, GHIOALA):

– Da! Aşa e! De când eram de-o şchioapă pricepusem lumea! Înţelesesem că o cârpă din gunoi este o muncă de om pe care te faci stăpân dacă o pui bine. Când mama îmi da câte un ban de trei ca să-mi cumpăr simit, eu mă uitam în ghiozdan: era felia de pâine? sănătate bună – aveam ce mânca.... Nu te saturi cu pâine? Ce-ţi trebui mai simiţi?...Şi banul îl puneam deoparte... şi un ban peste altul fac doi...Ce râzi? De ce râzi?... Faci ca lucrătorii risipitori care îmbătrânesc calfe şi stăpâni nu mai ajung! ... Banii – când e zăduf – ţi-aduc revenealã...când ţi-e frig, îţi ţin de cald... ţi-e dăstul să te gândeşti ce poţi face cu banii ca să şi guşti bucuria lucrurilor pe care nu le-ai cumpărat... Ai simţit bucuria? De ce să mai cumperi?...Râzi, râzi cu hohote... risipitoareo! În viaţa ta n-ai gustat şi n-ai să guşti adevărata bucurie!

(Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Hagi Tudose*)

10. Care este statutul socio-cultural al personajului, aşa cum reiese din fiecare dintre fragmentele de mai jos? Arătaţi, de asemenea care sunt sursele lingvistice ale umorului:

a)

ZIŢA:

Ţaţo! per l'amour di Dieu! portiţa dinspre maidan e încuiată; adineaori am vrut să viu eu p'acolo, ca să nu mai ocolesc, şi a trebuit să mă întorc iar pe uliţă ca să intru în curte [...] Vai de mine! monşerul meu! mi-l omoară! Nu mai spune, ţaţo, că mor!

(I. L. Caragiale,)

Scanned with OKEN Scanner

b)

RICĂ:

Am scăpat până acum! Sfinte Andrei, scapă-mă şi de acu' încolo: sunt încă june! Geniu bun al venitorului României, protege-mă: şi eu sunt român! O ce noapte furtunoasă! Oribilă tragedie! Ce de peripeţiuni!...ies pe fereastră şi pornesc pe dibuite pe schele! mă ţiu binişor de zid şi ajung în capătul binalii...Destinul mă persecută împlacabil... Schelele se-nfundă: nicio scară... Cocoana perfidă mă indusese în eroare... Vreau să mă-ntorc şi odată auz pe inimici venind în faţa mea pe schele. O iau înapoi... mă împiedec de un butoi cu ţiment... O inspiraţiune... – eu ca poet am întotdeauna inspiraţiuni! – m-ascunz în butoi! [...] Ce să fac! pe unde să ies? îmi trebuie o inspiraţiune ingenioasă...

(I. L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

11. Rezumaţi informaţia din următorul articol dintr-o publicaţie pamfletară, astfel încât să o puteţi reformula ca titlu potrivit:

Al-Quaeda a mai pus o bombă, de data asta în Egipt, în frumoasa staţiune unde a fost chiar şi Andreea Esca. În acest timp, în staţiunea Techirghiol, nici un terorist nu pusese nici o bombă, deoarece serviciile nu corespundeau. Păi, în două zile, la ce deservire este pe litoral, fugeau toţi teroriştii. Păi, imaginaţi-vă: comandaţi pe la şapte seara pe terasă o farfurioară de TNT. Deci: îţi lua o oră ca să-ţi ia chelnerul comanda. Apoi, când venea, mai lua o oră până nota: deci, două ficăţei, două TNT două ceasuri, două fire, patru şmirghel, patru lipici şi-un izolir. Corect? După care trebuia să treacă două ore până vene comanda. Nu vedeţi ce aglomeraţie e, domnu? Mai stăteţi şi dumneavoastră, că nu face faţă băieţii la atâtea mese [...]. Şi, când în sfârşit venea comanda, TNT era stricat, că era de acum o săptămână, lipiciul nu lipea, că nu fusese ţinut la frigider, şmirghelul era tare ca naiba, îţi rupeai dinţii în el [...]. Plus că nu te lăsau să pleci până nu dădeai şpagă de două ori cât masa, ceea ce i-ar fi făcut pe terorişti să se ridice nemulţumiţi de la masă şi să părăsească în grabă România ca o destinaţie complet neprietenoasă pentru turiştii-capcană.

(***Academia Caţavencu***, 2005)

Scanned with OKEN Scanner

Testul 4

1. Identificaţi cel puţin trei sensuri pentru fiecare dintre adjectivele de mai jos; apoi, pentru fiecare sens în parte, găsiţi acestor cuvinte câte un sinonim (minimum) şi, acolo unde este posibil, şi câte un antonim: *ascuţit, bun, mare, tare, greu, palid.*

2. Găsiţi sinonime frazeologice pentru următoarele cuvinte: *bogat, a se grăbi, grosolan, imediat, imposibil, a ironiza, mult, a muri, neapărat, neînsemnat.*

3. Care este diferenţa dintre argou şi jargon? Daţi cinci exemple de cuvinte (sau/şi expresii) din argou şi cinci cuvinte aparţinând jargonului.

4. Alcătuiţi trei enunţuri care să conţină câte o metonimie. Explicaţi acea metonimie.

5. Analizaţi, din punct de vedere stilistic, următoarea expresie: *A promite marea cu sarea.*

6. Formulaţi definiţii pentru fiecare dintre cuvintele de mai jos. Apoi, formulaţi enunţuri relevante pentru sensurile lor: *boreal, cecitate, claustrofob, futil, gregar, gordian, hebdomadar, hirsut, levantin, mensual, neofit, septentrional, vesperal.*

7. Care sunt, în fragmentul de mai jos, cuvintele formate prin procedee interne de îmbogăţire a vocabularului? După ce le-aţi identificat, numiţi acele procedee, precum şi modul de formare al fiecărui cuvânt în parte:

Uitatul şi prăfuitul ceasornic din ungherul întunecos al cămării ticăia încă înfundat. Întorsul ceasului, datul în cărţi, prizatul tutunului, ghicitul în cafea – toate, toate se opriseră odată cu timpul, atunci când bunicii părăsiseră casa. Timpul se oprise; ceasornicul nu. Blestemul tăcerii şi visul permanenţei – îngemănate amar – pulsau dimpreună în vocea tot mai înfundată a bătrânului ceasornic.

8. Stabiliţi din ce registru stilistic (limbaj) face parte textul de mai jos. Argumentaţi lingvistic:

Scanned with OKEN Scanner

Spre deosebire de regulile conversației, regulile politeții sunt, într-o anumită măsură, mutual exclusive, în sensul că fiecare dintre ele este corelată cu un anumit tip de situație comunicativă; aplicarea inadecvată a unei reguli sau neaplicarea ei este o sursă de fricțiuni între colocutori. Fiecare regulă determină prezența unor mărci lingvistice specifice în structura enunțurilor.

Astfel, regula (a), care reclamă menținerea distanțelor în cursul în cursul conversației, este legată de apariția unor mărci cum ar fi:

- *construcții impersonale (în locul celor la persoana I sau a II-a);*
- *pronume de politețe;*
- *anumite tipuri de formule de adresare (cu menționarea titlului și a numelui de familie ale interlocutorului);*
- *folosirea termenilor tehnici (pentru a crea o atmosferă „ezoterică").*

(Liliana Ionescu-Ruxăndoiu, *Limbaj și comunicare. Elemente de pragmatică lingvistică*)

9. Extrageți, din fragmentul de mai jos:

- cuvintele din fondul vechi al limbii;
- cuvintele din fondul neologic;
- cuvintele care aparțin terminologiei de specialitate.

Incidența bolilor coronariene la persoanele fumătoare este mai mare cu câteva zeci de procente. Obârșia afecțiunilor se află în stenozarea pereților acestor vase, asociată îmbătrânirii, dar și formării plăcuțelor de aterom, cauzată de de un dezechilibru lipidic necontrolat și de creșterea colesterolului. Chiar dacă, în stadiul ei actual, chirurgia cardio-vasculară „face minuni", profilaxia ar trebui să reprezinte, pentru fiecare dintre noi, țelul principal.

10. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentul de mai jos? Delimitați, pe text, secvențele în care apar aceste tipuri de vorbire:

Se deschise vorba despre Curtea-Veche căreia fără de biserica cu turlă verde ce-i poartă numele i-ar fi pierit până și amintirea. [...] Îl întrebai dacă nu în nestatornicia domniilor și în teama de năvăliri trebuie căutată pricina că nu s-a durat și la noi măreț și trainic ca în Apus? Îmi răspunse că nu. [...] Îi cășună apoi pe Brâncoveanu. [...] Ce lasă după el; stâlpii de la Hurez, pridvorul de la Mogoșoaia, Potlogii, ce?...– și cu asemenea marda opăcită și pocăltită îndrăznim

Scanned with OKEN Scanner

să ne mai lăudăm? Ar trebui să se isprăvească o dată pentru totdeauna cu istoriile astea, că e mai mare ruşinea!

Ieşirea aceasta nu ne surprinse. Paşadia, privind şi judecând cu o neînduplecată asprime tot ce era românesc, mergea adesea cu înverşunarea până la a fi de rea credinţă.

(Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea-Veche*)

11. Dezvoltaţi următoarea informaţie sub forma unui articol în cadrul unei rubrici mondene (max. 15. rânduri): *Cunoscuta prezentatoare de televiziune XY a adus pe lume doi gemeni. Evenimentul a fost sărbătorit ieri de familia şi de colegii vedetei.*

12. Convingeţi-vă bunica, martor involuntar al unei spargeri, să-i denunţe pe făptaşi.

Testul 5

1. Care dintre cuvintele din următoarea serie se pronunţă cu hiat şi care conţin un diftong: *chiasm, fiasco, fiară, oţios, tiară, viabil, viaduct.*

2. a) Ce sunt, din punctul de vedere al stratificării cronologice a vocabularului românesc, următoarele cuvinte: *abitir, alişveriş, divan, dregător, firitisi, halima, hatâr, ipochimen, mişmaş, peşcheş, politichie, sastisi?* Explicaţi-le sensul.

   b) Alcătuiţi, pentru fiecare în parte, câte un context ilustrativ.

3. Precizaţi sensul următoarelor anglicisme: *acquis, discount, dumping, joint venture, joystick, voucher.*

4. Alcătuiţi enunţuri ilustrative pentru fiecare dintre aceste cuvinte.

5. Care cuvinte, din lista de mai jos, aparţin fondului principal lexical şi care fac parte din masa vocabularului?

   primordial, caimacam, chiţimie, inexpugnabil, rabin, mare, lamaserie, logofăt, copârşeu, letal, coronarian, pleură, incizie, sleng, inserţie,

Scanned with OKEN Scanner

recul, hamac, hulub, peşcheş, cuşer, afazie, calviţie, chirigiu, musli, pagodă, sinagogă, lotru, ferentar, moschee, brad, stejar, iarbă, apă, vorbă, a face, a cere, a putea, a pune, a vrea, frumos, urât, cald, rece, burtă, istm, creiţar, a ciordi, a mardi, chirigiu, monolit, plerem, oneros, palanc, elevator, dren, sutură, dever, sarică, zaplaz, rotor, brânză, excipient, mirific, salubru, bustieră, masă, brancardier, a soili, panaceu, lipscan, seară, samsar, seimen, pericard, cateterism, adagio, cvintet, a ranversa, serenitate, sintagmatic, sisific, kilt, bandură, agă, casă, mamă, gură, picior, deal, cu, luni, iarnă, frig, măr, pâine, lapte, faţă, a fi, a avea, câine, pisică, vacă, dar, frunte, faţă, pasăre, găină, pui, carte, ieri, ninsoare, drag, bun, rău, greu, uşor, încet, repede, sănătos, ciclotimic, bolnav, lună, soare, stea, nor, ploaie, drum, pat, scaun, mic, cal, oaie, noctambul, carne, bunic, la, de, varză, cartof, a lua, iglu, a ţine, a da, buză, în, să, pension, detenţie, margine, mijloc, nas, faţă, noapte, alb, negru, rallentando, minte, a muri, că, a (se) naşte, a bate, cioară, gâscă, dacă, ianuarie, martie, bărbat, femeie, păr, limbă, avar.

6. Alcătuiţi câte un enunţ adecvat pentru fiecare dintre cuvintele:

aleatoriu, apocrif, avatar, belicos, exhibiţionism, estropiat, facsimil, fastidios, fortuit, funambulesc, incunabul, ingerinţă, proximitate, specios, vindicativ.

7. Indicaţi adjectivele corespunzătoare fiecăruia dintre toponimele:

Baia Mare, Brăila, Caraibe, Catalunia, Câmpulung, Cipru, Congo, Danemarca, Israel, Liban, Monaco, Moscova, Yemen, Papua, Guineea, Guyana, Persia, Roma, Rusia, Târgovişte, Tulcea Turcia, Sahara, Samoa, Siria, Qatar.

8. Demonstraţi cu argumente lingvistice şi stilistice care este modul de expunere din fragmentul de mai jos:

Micul drum din Ramat Lotan era scăldat în miresme câmpeneşti mărginite de pajişti cosite şi de răzoare de flori cu îngrăşăminte [...]. De jur împrejur păsările cântau prin copaci, ţopăiau pe lângă ziduri, zburau dintr-o grădină în alta, de parcă se îmbătaseră de bucurie.. Yoel ştia că păsările nu zboară de bucurie, ci din alte raţiuni. Din depărtare răzbea înăbuşit, asemenea suspinului mării, rumoarea traficului de pe şoseaua care se aşternea la poalele suburbiei Ramat Lotan [...].

Scanned with OKEN Scanner

Lumina după-amiezii târzii era blândă, de culoarea mierii, şi străpungea cu reflexe aurii câţiva nori transparenţe ce pluteau la înălţime, în drumul lor dinspre mare înspre munţi. O briză uşoară se iscase din direcţia mării, răspândind un vag miros sărat şi o undă de melancolie [...]. Pala de vânt înfiorase frunzişul pomilor ornamentali şi fructiferi, dezmierdase peluzele îngrijite şi-i pulverizase pe pieptul gol [...] stropi aduşi dintr-o altă grădină.

(Amos Oz, *Să cunoşti o femeie*)

9. Enumeraţi şi ilustraţi cu exemple trei modalităţi lingvistice de evitare a cacofoniei, care să fie acceptate de normele gramaticii şi ale limbii literare.

10. Identificaţi şi numiţi figurile pe care le puteţi identifica în versurile următoare.

Nevinovatul, noul ou,
Palat de nuntă şi cavou.

(Ion Barbu, *Oul dogmatic*)

Ce reprezintă, din punct de vedere stilistic, „oul"?

11. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentele de mai jos? Argumentaţi:

a)

Se deschise vorba despre Curtea-Veche căreia fără de biserica cu turlă verde ce-i poartă numele i-ar fi pierit până şi amintirea.(...) Îl întrebai dacă nu în nestatornicia domniilor şi în teama de năvăliri trebuie căutată pricina că nu s-a durat şi la noi măreţ şi trainic ca în Apus?

(Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea-Veche*)

b)

– Adu-mi dicţionarele!
– Du-te şi ia-ţi-le singur!
– Nu vrei să-mi faci nici un serviciu...
– Ai fi putut măcar să mă rogi...

12. Compuneţi un text care să conţină cele trei forme de vorbire directă: monologul, dialogul şi vorbirea citată.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 6

1. Cum se accentuează corect următoarele cuvinte? Tăiați varianta incorectă:

apendice / apendice
butelie / butelie
Dobrogea / Dobrogea
Duminică / Duminică
sinecdocă / sinecdocă

2. Din lista de mai jos, selectați formele verbale care sunt acceptate și recomandate de normele morfologice în vigoare și tăiați-le pe celelalte. Acolo unde este cazul, motivați-vă alegerea printr-un scurt comentariu:

bănuie / bănuiește
cheltuie / cheltuiește
chinuie / chinuiește
inventă / inventează
înseamnă / însemnează
învârte / învârteşte
lucră / lucrează
şchioapătă / şchiopătează

3. Precizați, cu ajutorul *DEX-ului,* care dintre următoarele cuvinte și unități frazeologice sunt create prin mijloace interne de îmbogățire a vocabularului și care sunt acele mijloace:

a pune în operă, autor, bogătan, croitor, de-a-ndoaselea, pastor, păstor, sărăntoc, a trece în revistă.

4. Dați exemple de cuvinte derivate cu sufixul *-aș* în care acesta să actualizeze două valori diferite (cel puțin câte trei exemple pentru fiecare valoare).

5. Ce fenomen semantic poate fi identificat în următoarele enunțuri? Comentați.

Potrivit noilor reglementări cursurile universitare de zi vor dura numai trei ani de zile.

Scanned with OKEN Scanner

Planurile de viitor ale autorului includ şi o istorie a culturii universale în patru volume.

Principalele priorităţi ale organizatorilor au fost asigurarea numărului necesar de locuri de cazare şi securizarea zonei.

6. Care este locuţiunea pronominală adecvată care precedă, în manieră oficială, numele unui:

   a) ambasador;
   b) papă;
   c) monarh;
   d) ministru;
   e) cleric de grad înalt;

7. Alcătuiţi trei enunţuri care să conţină câte o sinecdocă. Explicaţi acea sinecdocă.

8. Identificaţi figurile de stil, şi comentaţi funcţia lor în fragmentul:

Dacă mi-e foame şi mănânc tauri,
dacă mi-e foame şi mănânc ghindă
dacă mi-e aur şi mănânc auri,
dacă mi-e sticlă şi mănânc oglindă
dacă mi-e pământ şi mănânc grâuri
dacă mi-e apă şi mănânc râuri
dacă mi-e munte şi mănânc piscuri...

(N. Stănescu, *Foamea de cuvinte*)

9. Comentaţi prezenţa cuvântului *auri* din fragmentul de text de mai sus.

10. Ce tip de vorbire (stil) apare în fragmentele de mai jos? Aduceţi argumente lingvistice:

a)

Pe urmă, după ce-şi mai potoli puţin foamea, Petre începu să-i spuie, printre îmbucături, că tot n-a izbutit să o rupă la boierul cel bătrân ici aşa, nici aşa. Logofătul zice mereu că o fi, c-o păţi, că boierul se ţine de vorbă când făgăduieşte, că lui i-a spus atunci, astă-iarnă, să plătească boul, dar n-a spus să nu oprească datoria...

(Liviu Rebreanu, *Răscoala*)

Scanned with OKEN Scanner

b)

[...] iară Duțu se ridică – și acum să-i fi văzut fuga! Afurisita de comoară! Ajuns afară din oraș, în largul binefăcător, el se mai potoli, răsuflă mai ușor și își dete încetul cu încetul seama că mari prostii a făcut și că n-avea de ce să se teamă. Cum rămânea însă cu hainele, pentru care deduse cinci poli?

I se făcea părul măciucă de câte ori se gândea că are să mai deie ochii cu ovreul. Nu! Era peste putință! Și totuși dăduse cinci poli, nu vreun fleac, ci bani munciți de dânsul. El umbla neastâmpărat pe la marginea orașului, ca vulpea împrejurul cotețului, voia și nu voia, trebuia și nu-ndrăznea să intre. Deodată începură iar să-l treacă sudorile.

(Ioan Slavici, *Comoara*)

11. Scrieți o povestire care să se încheie cu următoarea frază: *Și, la urma urmei, cineva trebuia să plătească pentru asta...*

12. Alcătuți portretul idolului vostru.

Testul 7

1. Scrieți forma articulată enclitic a următoarelor anglicisme: *copyright, euro, fitness, hamburger, horror, hotgdog, holding, slash, striptease, trend.*

2. Dați exemplu de cinci cuvinte derivate cu sufixul *-iu* și de alte cinci derivate cu sufixul *-ui.*

3. Dați câte cinci exemple de cuvinte compuse prin: alăturare (cu și fără cratimă), abreviere, contopire (inclusiv contopirea unor fragmente de cuvinte).

4. Care din cuvintele ce alcătuiesc secvențele de mai jos sunt create prin conversiune? Motivați alegerea făcută.

Scanned with OKEN Scanner

albastrul cerului, dimineaţa e frumoasă, mâncatul de dimineaţă, copil obraznic şi răsfăţat, scriem cu doi „i", toamna se numără bobocii, griul închis.

5. Relevaţi particularităţile stilistice, lexicale, morfologice şi gramaticale prezente în fragmentul următor:

Râzi tu râzi, Harap-Alb, [...] dar unde te duci, fără de mine rău are să-ţi cadă. Fata împăratului nu se capătă aşa de lesne cum crezi tu. Din gardul Oancei ţi-a da-o împăratul, dacă n-oi fi şi eu pe acolo.

Hai şi tu cu noi, dacă vrei, zise Harap-Alb, că doar n-avem a te duce de mână ca pe un orb.

Ochilă atunci se ie şi el după Harap-Alb şi pornesc tuscinci înainte. Şi mai mergând ei o bucată, numai iaca ce vede altă bâzdâganie şi mai şi: o pocitanie de om umbla cu arcul după vânat paseri. Şi-apoi chitiţi că numai în arc se închia tot meşteşugul şi puterea omului aceluia? Ţi-ai găsit! Avea un meşteşug mai drăcos şi o putere mai sus decât îşi poate dracul închipui. Când voia, aşa se lăţea de tare, de cuprindea pământul în braţe. Şi altă dată, aşa se lungea de grozav, de ajungea cu mâna la lună, la stele, la soare [...]. Şi dacă se întâmpla să nu nimerească paserile cu săgeata, ele tot nu scăpau de dânsul [...].

– Dar oare pe acesta cum mama dracului l-a mai fi chemând?

– Zi-i pe nume, să ţi-l spun, răspunse atunci Ochilă, zâmbind pe sub musteţe.

(Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

6. Ce figură de stil se regăseşte în titlul poveştii din care a fost extras fragmentul de mai sus? Explicaţi mecanismul acestei figuri.

7. Care sunt elementele lingvistice care susţin oralitatea puternică a fragmentului de text citat sub 4. ?

8. Care sunt mărcile lingvistice ale stilului indirect liber?

9. În fragmentul de mai jos, subliniaţi secvenţa în care apare anacolutul:

Nu ştiu alţii cum sunt, dar eu, când mă gândesc la locul naşterii mele [...] parcă-mi saltă şi acum inima de bucurie.

(Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Scanned with OKEN Scanner

10. Imaginaţi-vă o transmisiune televizată în direct de la o competiţie sportivă. Redactaţi un fragment de comentariu în care să transpară câteva din trăsăturile inerente genului: oralitatea, subiectivitatea, concizia, dinamismul, terminologia. (max. 10 rânduri)

11. Din textul rezultat în urma rezolvării punctului 10, izolaţi mijloacele lingvistice care v-au condus la realizarea obiectivului şi grupaţi-le pe categorii.

12. Transpuneţi acelaşi text, redactat de voi, în stilul indirect.

Testul 8

1. Tăiaţi varianta incorectă de accentuare a următoarelor cuvinte:

acatist / acatist
furie / furie
padoc / padoc
trafic / trafic
verigă / verigă

2. Daţi exemplu de cinci cuvinte monosemantice.

3. Alcătuiţi enunţuri în care următoarele cuvinte să apară în cazul genitiv şi la forma de plural:

galben-arămiu
liber-cugetător
nonprofit
nou-apărut
nou-născut

4. Daţi exemplu de două enunţuri din care să reiasă clar sensul paronimelor:

emigrant / imigrant
a revela / a releva
a recuza / a refuza

Scanned with OKEN Scanner

5. Identificaţi arhaismele din textul de mai jos şi grupaţi-le pe nivele:

Cumpănind noi cu mintea noastră zicerea înţeleptului aceluia care au şi spus că urât lucru şi de mare sminteală este să nu cate omul la câte întâmplări toate urmează aici, în lume, o am socotit şi pe aceasta ce o vom scrie ca pe o pildă carile zisa aceea mai mult o adeverează. Să luăm aminte că lui Moişă însuşi şi altora bărbaţi vestiţi şi cărturari au poruncit chiar Domnul a scrie întâmplările neamului lor, spre a le ţine întru veac de-nvăţătură, care lucrare prea mult i-a-nţelepţit, încâtulea şi pe alţii s-au lăţit învăţătura ce-au deprins [...].

Era acela om nalt, lat, borţos, gălăgios, fudul şi mare spuitor de lucruri ne-nţelepte. Obraji avea roşii, fiindu şi lat în fălci, iară nasu-i era cârnit către partea stângă. Şi frunte avea naltă, că-ncepuse să-i cam cază părul şi cu neşte umflături în părţi, de parcă sta să-i iasă coarne, cum au şi avut, că i-au pus muierea, de-au şi dat-o la călugărie la Mănăstirea dintr-un lemn.

(Silviu Angelescu, *Calpuzanii*)

6. Identificaţi figurile de stil din fragmentul de mai jos, indiferent de natura lor:

Te uită, frunza pică irosită
Şi vântul geme prohodind departe!
Puţină vreme încă ne desparte
De iarna tristă, prea curând sosită!
Ca un palat pustiu, cu geamuri sparte,
Pădurea noastră tace părăsită
Eu singur [...] trec prin încăperile-i deşarte.

(Şt. O. Iosif, *Toamna*)

7. Cuvintele *tristă, pustiu, sparte* sunt epitete? Argumentaţi răspunsul şi comentaţi valoarea lor expresivă.

8. Identificaţi epitetele din exemplul de mai jos şi precizaţi felul lor>

Cimpoiul veşted luncii, sau fluierul în drum,
Durerea divizată o sună-ncet, mai tare...
Dar piatra-n rugăciune, a spumei despuiare
Şi unda logodită sub cer, vor spune – cum?

(Ion Barbu, *Timbru*)

Scanned with OKEN Scanner

9. Explicaţi cum au fost create eufemismele de mai jos:

Nu sunteţi în relaţiile cele mai bune cu vecinii.
Nu este (chiar / tocmai) ceea ce credeam noi.
Omul se afla la a doua tinereţe, dar era încă în putere.

10. Comentaţi semantic şi stilistic expresia: *Ce-am avut şi ce-am pierdut!*

11. Precizaţi dacă în exemplul următor există sau nu o personificare. Dacă da, identificaţi-o, explicaţi cum s-a realizat şi dacă i se asociază şi altă figură de stil:

Mircea! îmi răspunde dealul; Mircea! Oltul repetează.
Acest sunet, acest nume valurile-l priimesc
Unul altuia îl spune; Dunărea se-nştiinţează,
Şi-ale ei spumate unde către mare îl pornesc.

(Grigore Alexandrescu, *Umbra lui Mircea. La Cozia*)

12. Imaginaţi-vă următoarea situaţie de comunicare: sunteţi într-o şedinţă de lucru şi trebuie să atrageţi atenţia şefului vostru asupra unei situaţii neplăcute survenite, prezentându-i totodată soluţii pentru ieşirea din criză. Fiţi cât mai politicoşi şi utilizaţi cât mai multe forme lingvistice de realizare a eufemismului (max. 10 rânduri).

Testul 9

1. Care este sensul următoarelor expresii şi sintagme: *ab initio, ad literam, alma mater, captatio benevolentiae, de iure, ex catedra, de facto, mea culpa, modus vivendi, per pedes, sine qua non, sine die?* Creaţi, pentru fiecare în parte, contexte ilustrative.

2. Identificaţi, în textul de mai jos, cuvintele din fondul principale lexical şi pe cele din masa vocabularului şi grupaţi-le pe două coloane:

Ca secvenţă unitară, naraţia se poate reconstitui prin eliminarea dialogului incident, care determină stagnări temporare ale evocării.

Scanned with OKEN Scanner

Aplicarea acestei tehnici de compoziție are dublă consecință: pe de o parte, în limitele contextului dialogar mai larg, replica narativă, dezvoltată, apare ca factor de discontinuitate textuală; pe de altă parte, la un nivel mai restrâns al textului, dialogurile incidente sunt factori de discontinuitate în interiorul tranșei narative.

(Maria Cvasnîi Cătănescu, *Elemente de retorică românească*)

3. Dați exemplu de cel puțin zece cuvinte în care apar elemente de compunere savantă diferite.

4. Alcătuiți familia de cuvinte a cuvântului *proprietar* și explicați modul de formare al fiecăruia dintre membrii săi.

5. Arătați ce sunt, din punct de vedere morfologic, cuvintele subliniate, prin ce mijloace de îmbogățire a vocabularului s-au format și care este partea de vorbire din care provin:

*În urma numeroaselor accidente petrecute în zonă, **scăldatul** a fost interzis.*
***Scăldat** în soare, muntele părea și mai impunător.*
***Fumatul** dăunează grav sănătății.*
*Era un inel **fermecat**.*

6. Creați câte un enunț în care cuvintele: *atemporal, inamovabil, intrepid, unic* să apară împreună cu antonimele lor.

7. Creați enunțuri edecvate pentru cuvintele: *datorită, decât.*

8. Identificați sinecdocele din exemplele de mai jos și arătați din care categorie fac parte:

Masa era aranjată cu gust și încărcată de bunătăți.
A apărut pe scenă îmbrăcată în dantelă.
Mielul este bun cu verdețuri și stropit cu vin.
Am folosit un parfum de calitate.
Vai și-amar de zilele mele.
Patrupedele își etalau calitățile native în fața juriului.
Un Hercule să fi fost, și tot nu aș fi reușit să dau la o parte stânca ce blocase calea de acces spre exterior.

Scanned with OKEN Scanner

Este de înțeles că un harpagon ca el nu poate avea prieteni.
În tinerețile mele nu erau așa obiceiuri.
Nu este un lucrător prea bun; se bazează mai mult pe relațiile pe care le are.

9. Cum se numește figura subliniată din exemplul următor?

*Nu trebuia să promiți decât ceea ce poți face: **cuvântu-i cuvânt.***

10. Identificați arhaismele din textul de mai jos și grupați-le pe nivele

Alt fel: Ia 8 oao și le bate bine, apoi ia slănina făr de sorici dram(uri) 16; și o taie mărunțel, apoi o amestecă cu oaoăle bine și, de nu va fi slănina prea sărată, pune și puțină sare, și apoi le fă plăcintă.

Alt fel: Ia 8-10 oao și le bate dimpreună cu 3-4 linguri de lapte și cu puțintea sare și cu o lingură de făină bună, supțire cernută, și le fă apoi plăcintă, întorcând-o o dată; și după ce le vei prăji, scoate pre o scândură curată și tae plăcinta fălii, ungând, au altfel, cum îți va plăcea, și le așează cu orânduială în tipsie, puind deasupra apă de trandafir și zahar.

(*O lume într-o carte de bucate*)

11. Care este figura de stil dominantă din următorul fragment și prin ce mijloace lingvistice a fost realizată:

TIPĂTESCU: Unde ești Cațavencule, să te vezi răzbunat! Unde ești, să-ți cer iertare că ți-am preferat pe onestul d. Agamiță, pe admirabilul, pe sublimul, pe neicusorul, pe puicusorul Dandanache [...]

(I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

12. Arătați care este tehnica de argumentație utilizată în fragmentul de mai jos și prin ce mijloace se realizează:

Nu e adevărat că politicienii din țările bogate se compromit numai pe sume mari, ceea ce le-ar acorda o anume grandoare. Roland Dumas, fost ministru de externe în Franța, președintele Curții constituționale, este trimis în judecată cu acuzația că ar fi dat un aviz pozitiv vânzării

Scanned with OKEN Scanner

de fregate de uz militar în Taiwan, în schimbul unor cadouri, printre care şi o foarte scumpă pereche de pantofi. Tot acolo, un fost prim ministru, Alain Juppé, a fost acuzat că a profitat, el şi fiul său, de locuinţele cu chirie mică din rezerva socială a primăriei Parisului. În Marea Britanie, deputaţi ai Maiestăţii Sale primeau câte o mie de lire sterline pentru o interpelare în Parlament în folosul unor interese economice private.

(M. B. *Lăcomie şi ipocrizie*, ***Dilema,*** *2000*)

Testul 10

1. Explicaţi cum s-au format cuvintele de mai jos, specificând, acolo unde este cazul, fiecare etapă a procesului de creare: *altădată, BCR, crez, DEX, dezmoştenitor, dumneata, fiindcă, îngheţ, maşină de spălat, numai.*

2. Identificaţi figurile de stil prezente în fragmentul:

Cu toate că duceam de câteva zile o viaţă idilică, şi ni s-ar fi cuvenit, prin urmare, să gustăm un minut de odihnă sub umbra stufoasă a vreunui fag, totuşi ne mulţumirăm, deocamdată, cu umbra rară şi îngustă a unui tânăr brad, care nu înlesnea răcoroasa ospitalitate decât capetelor noastre pârlite şi înfierbântate de arşiţa zilelor de cuptor.

(C. Hogaş, *Pe drumuri de munte*)

3. Creaţi enunţuri adecvate pentru cuvintele: *alegaţie, alocuţiune, alternativă, dilemă, recul.*

4. Explicaţi sensul omonimelor de mai jos. Semnalaţi dacă printre ele se află şi omonime gramaticale: *bancă, cer, franc, milă, morgă, poate, rasă, râs, sare, sol, ţelină.*

5. Identificaţi elementele de argou din fragmentul următor:

Scanned with OKEN Scanner

– De zulit, ai mai zulit la viaţa ta? se amestecă şi Oacă, suflându-şi nasul.

– Da.

– O fi găinar, d-ăia de ciordeşte [...] – aruncă în batjocură Sandu [...].

– Nu-i băga în seamă, [...], fac pe şmecherii, au uitat când au venit în gaşcă...cu şuriul ştii să dai? mai întrebă Stăpânul cu glas răguşit şi o clipă cercelul de argint, legat cu aţă roşie de ureche, sclipi la lumina focului.

– Doi am tăiat cu el, Mandravela! spuse cu glas subţire. Am lucrat cu Mafoame, ăl de dădea găuri în Calea Rahovei.

Piele apucă uşor cuţitul, îl întoarse şi pe-o parte, şi pe alta, îi trecu lama de oţel pe limbă şi clipi din ochi, strâmbându-se.

– Mişto cosor, să n-am spor! De unde l-ai pescuit?

– O fi neam de caramangiu şi-ai moştenit sculă bună [...].

– Nici o grijă, Stăpâne, adăugă Gheorghe – e de-al nostru, uită-te la cazmaua lui, mână de şuţ, nici vorbă.

– Îl iau în garanţie, să-l învăţ, că-i tânăr şi al dracului, pisică, nu altceva. Este, bă, guguştiucule?

(Eugen Barbu, *Groapa*)

6. Corectaţi greşelile din enunţurile de mai jos, indiferent de natura lor, şi explicaţi în ce constau aceste greşeli:

L-am trimes ieri să cumpere pentru biblioteca şcolii zece exemplare din volumul de poezii postume ale lui Mihai Eminescu.

Gazdele au oferit câte un buchet de flori la fiecare membru al delegaţiei.

Nimic nu ne împiedică ca pe viitor să creem propria noastră bază sportivă.

Atacantul a intrat în posesia mingiei în mod accidental.

Mai există decât o problemă: să asfaltăm şi porţiunea de drum deteriorată în urma alunecărilor de teren.

Anul acesta vom scoate mai mulţi bani din buzunar, deoarece tarifurile la energia termică se vor scumpi.

Anul acesta românii nu trebuie să se aştepte la ieftenirea carburanţilor.

Scanned with OKEN Scanner

Deşi instanţa l-a declarat nevinovat, opinia publică îl consideră persoana non grata.

Nici măcar unul dintre candidaţii la preşedenţie nu a obţinut o majoritate confortabilă.

Compania promite că va moderniza în timp record sistemul de canalizare al apei pluviare.

7. Identificaţi sinecdocele din exemplul de mai jos şi arătaţi din ce categorie fac parte.

Iară noi? noi, epigonii? Simţiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măşti râzânde puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră; patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază [...]

(Mihai Eminescu, *Epigonii*)

8. Identificaţi figurile de stil din fragmentul următor:

Şi picioarele în coji
Numai noduri, numai dâre
Unde ani şi ger, răboj
Încrustară: cu satâre!

(Ion Barbu, *Domnişoara Hus*)

9. Care este sensul cuvintelor *răboj* şi *satâr?*

10. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicaţi în ce constă această ambiguitate:

– Chelner, ai picioare de broască?
– Nu, sir, aşa umblu eu.

11. Lucraţi în domeniul cercetării medicale, prezentaţi un memoriu de activitate pentru a putea fi inclus într-un program cu finanţare externă. Redactaţi acest memoriu.

12. Scrieţi o alocuţiune destinată sărbătoririi centenarului colegiului din care faceţi parte sau pe care l-aţi absolvit cu câţiva ani în urmă.

Scanned with OKEN Scanner

Testul 11

1. Tăiaţi variantele incorecte:

aerogară / aero-gară
altădată / altă dată
autoapărare / auto-apărare
antitero / anti-tero
blocnotes / bloc-notes
bun-gust / bun gust
bunăcredinţă / bună credinţă / bună-credinţă
dacoroman / daco-roman
fastfood / fast-food
fairplay / fair play / fair-play
full time / full-time
indoeuropean / indo-european
iudeospaniolă / iudeo-spaniolă

2. Precizaţi sensul următoarelor paronime:

jantă / geantă
numeral / numerar
petrolier / petrolifer
releva / revela
speţe / speze
tapiserie / tapiţerie
virtuos / virtuoz

3. Care dintre secvenţele de mai jos sunt expresii şi care sunt proverbe sau zicători?

ce-am avut şi ce-am pierdut?, cine sapă groapa altuia cade singur în ea, ziua bună se cunoaşte de dimineaţa, buturuga mică răstoarnă carul mare, foaie verde, lobodă–gura lumii-i slobodă, cine nu are bătrâni să-i cumpere, a intra la apă a-şi aprinde paie-n cap, a avea rude la Ierusalim, la pomul lăudat să nu te duci cu sacul, cine cere nu piere (dar nici nume bun n-are), a intra în vorbă ca măraru-n ciorbă, a face ciocul mic

Scanned with OKEN Scanner

4. Cărui tip de limbaj îi aparţine următorul fragment? Susţineţi-vă afirmaţia cu argumente lingvistice, grupate pe niveluri:

Iertе-l Dumnezeu pe dascălul Pintilie! Era cântăreţ vestit. Era dascăl în Butucani, bun sat şi mare, oameni cu stare şi cu socoteală, pomeni şi ospeţe de bogat. Iară copii n-avea dascălul Pintilie decât doi, o fată, pe care a măritat-o după Petrea Ţapului, şi pe Trandafir, popa din Sărăceni.

Pe părintele Trandafir, să-l ţină Dumnezeu! Este om bun: a învăţat multă carte şi cântă mai frumos decât chiar răposatul tatăl său, Dumnezeu să-l ierte! şi totdeauna vorbeşte drept şi cumpănit, ca şi când ar citi din carte. Şi harnic şi grăitor om este părintele Trandafir. Adună din multe şi face din nimica ceva. Strânge, drege şi culege, ca să aibă pentru sine şi pentru alţii.

(I. Slavici, *Popa Tanda*)

5. Care este modul de expunere din fragmentul de mai sus? Aduceţi argumente lingvistice.

6. Identificaţi tipurile de calc din exemplele de mai jos:

a lua cuvântul (fr. *prendre la parole*), *foaie* (= *„revistă“* < fr.), *a pune în operă* (fr. *mettre en oeuvre*), *a trece în revistă* (fr. *passer en revue*) etc. *anteproiect* (fr. *avant-projet*), *antevorbitor* (germ. *Vorretner*), *antiimperialistic* (rus. *antiimperialisticeskii*), *apă plată* (fr. *eau plat*), *bandă desenată* (fr. *bande dessinée*), *mă întreb* (< fr. *je me demande*) *dreptunghi* (fr. *rectangle*), *a întreprinde* (fr. *entreprendre*) *a se întrevedea* (fr. *entrevoir*), *limbă de lemn* (fr. *langue de bois*), *a pune la punct* (fr. *mettre au point*), *portchei* (fr. *port-clefs*), *post-restant* (fr. *poste-restante*), *procentaj* (fr. *pourcentage*), *suprafaţă* (fr. *surface*), *limbă* (= *„popor“* < slv.).

7. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentul de mai jos? Aduceţi argumente lingvistice:

Simt că ameţesc: că mi se deschide o perspectivă uluitoare [...]. *Aşadar a jucat o comedie, ca să mă pedepsească, aşadar sunt cu adevărat un tip imposibil, care complică absolut orice întâmplare, iar ea e femeia unică – şi totul se poate şterge ca un vis îngrozitor. Îmi dau lacrimile şi plâng încet de bucurie. Va să zică era totuşi o soluţie, când eu nu mai vedeam nici una...*

Scanned with OKEN Scanner

Pe urmă a început bănuiala că aş putea fi victima unei abile manevre. Dacă scrisoarea a fost pusă cumva de curând acolo? Ea era certată, cel puţin aşa ştiam eu atunci, cu Anişoara, de aceea nici n-am căutat-o acolo. Pe urmă, data e prea săritoare în ochi, prea cu intenţie: 15 februarie. Şi de ce n-a spus servitoarei atunci unde se duce? De ce nu mi-a lăsat un bilet? Rămân îndelungată vreme ros de îndoială. Dar pe urmă argumentez în favoarea ei. Probabil se împăcase cu Anişoara şi eu nu ştiam.

(Camil Petrescu, *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*)

8. Identificaţi figura dominantă din exemplul următor, precizaţi cum s-a realizat şi dacă se asociază, în context, altor figuri:

Sălbatecul vodă e-n zale şi-n fier
Şi zalele-i zuruie crunte,
Gigantică poartă-o cupolă pe frunte,
Şi vorba-i e tunet, răsufletul ger,
Iar barda din dreapta-i ajunge la cer
Şi vodă-i un munte.

(George Coşbuc, *Paşa Hassan*)

9. Cum se numeşte figura subliniată din exemplul următor?

Frate, frate, *dar brânza-i pe bani.*

10. Corectaţi greşelile din enunţurile de mai jos, indiferent de natura lor, şi explicaţi în ce constau aceste greşeli:

Aceste diferende nu vor desparte trupa.
Compania noastră de turism se va strădui să vă asigure tot comfortul.
Cumpără-mi câteva ziare, să am ce citi pe tren.
Sorei lui i-a spus cu totul altceva.
Firmelor austriace li s-a creat un cadru favorabil desfăşurării activităţilor.
Un fascicol de lumină traversează acest mediu.
Emisiunea de divertisment dată pe televizor aseară a fost amendată de CNA.

Scanned with OKEN Scanner

Nu s-a codit să intre în afacere, întrucât erau în joc destui de mulți bani.

Certificatul de garanție nu acoperă toate defecțiunile care pot apare.

Afecțiunice cele mai des întâlnite în sezonul rece sunt cele reumatismale.

11. Redactați o cerere prin care solicitați directorului vostru să vă aprobe participarea la un curs de specializare o lună, care se va desfășura, în perioada *x*, într-o țară străină.

12. Scrieți un eseu în care să motivați opțiunea voastră de a deveni jurnalist.

Testul 12

1. Tăiați variantele incorecte. Acolo unde este cazul, justificți-vă opțiunea:

box office / box-office
brainstorming / brain storming / brain-storming
bypass / by-pass
istroromân / istro-român
nicicând / nici când
numai / nu mai
primministru / prim-ministru / prim ministru
proces verbal / proces-verbal
reavoință / rea voință / rea-voință
redactor șef / redactor-șef
viceprim-ministru / vice-prim-ministru / vice-prim-ministru

2. Care sunt adjectivele corespunzătoare următoarelor nume proprii:

Bavaria, Capul Verde, Genova, Ghana, Hansa (uniune medievală), Laos, Malaysia, Mallorca, Moscova, Napoli, Sri Lanka, Tokio.

3. Precizați sensul următoarelor paronime:

Scanned with OKEN Scanner

anual / anuar
atlas / atlaz
conjunctură / conjectură
contacta / contracta
corvetă / covertă
eminent / iminent
enerva / inerva
familial / familiar
glacial / glaciar
investi / învesti
învederat / inveterat

4. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentul de mai jos?

Ion râse cu poftă, ca şi ceilalţi bărbaţi, dar îndată îşi luă seama. [...]. Coborând din cancelarie şi pe când în curte trosneau pistoalele, Ion se gândi deodată: „Adică ce-ar fi oare dac-aş lua pe Florica şi-am fugi amândoi în lume, să scap de urâţenia asta?" Dar tot atât de repede îi veniră în minte pământurile şi adăogă în sine cu dispreţ: „Şi să rămân tot calic..., pentru o muiere!...Apoi să nu mă trăsnească Dumnezeu din senin?"

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

5. Identificaţi epitetele din exemplul de mai jos şi precizaţi felul lor, precum şi este valoarea lor expresivă:

Din ceas, dedus adâncul acestei nalte creste
Intrată prin oglindă în mântuit azur,
Tăind pe înecarea cirezilor agreste,
În grupurile apei, un joc secund, mai pur.

(Ion Barbu, *Joc secund)*

6. Identificaţi tipurile de metafore din exemplele de mai jos şi explicaţi mecanismul lor:

a) *Nu mai rămâne niciodată nimic*
În zaţul zilei

(Mariana Marin, *Scrisorile către Emil,* APG'80)

b) *Dar sângele e tânăr. Trece prin ţevi calde*
Departe de mine [...]

(Andrei Badiu, *Noul poem*, APG'80)

Scanned with OKEN Scanner

c) *Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet [...]*

(Mihai Eminescu, *Călin. File din poveste*)

7. Identificaţi sinecdoca (sinecdocele) din exemplul de mai jos şi arătaţi din ce categorie fac parte:

Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul
Şi de-aceea tot ce mişcă-n ţara asta râul, ramul [...]

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

8. Cum se numeşte figura subliniată din exemplul următor?

Azi-noapte ***am visat un vis*** *ciudat.*

9. Corectaţi greşelile din enunţurile de mai jos, indiferent de natura lor, şi explicaţi în ce constau aceste greşeli:

Fiind profesor recunoscut pe plan internaţional şi autor la numeroase studii premiate în străinătate, şi-a putut permite să lanseze o astfel de teorie.

Casa de discuri care l-a debutat a dat între timp faliment.

Nici Casa de Asigurări, nici Ministerul Sănătăţii nu le poate asigura banii care au spitalele nevoie.

Scandalul a fost prezentat diferit în mijloacele mass-media.

Firma promite să continue mai departe lucrările la acest bloc de locuinţe.

Iată povestea unei morţi survenită atunci când toţi ai casei credeau că el este în afara oricărui pericol.

Marea problemă a investitorilor sunt instabilitatea mediului de afaceri din această ţară.

În cele din urmă, se spune, bibliotecile vor dispare şi totul va fi stocat pe suport magnetic.

Şi-a deschis un magazin de gablonţuri şi de rochii de mirese.

Oraşul natal, precum şi primăria va primi acasă cu fast campioana de la Sidney.

10. Creaţi textul unei reclame pentru un produs alimentar dulce destinat copiilor. Comentaţi mijloacele lingvistice pe care le-aţi utilizat.

Scanned with OKEN Scanner

1. Printre documentele necesare înscrierii la un concurs pentru obținerea unui post se află și *curriculum vitae*. Redactați un astfel de document.
2. Compuneți un eseu în care să motivați alegerea de a urma / a nu urma o carieră politică.

Testul 13

1. Alegeți forma corectă. Comentați, acolo unde este cazul, alegerea făcută:

adjutant / adjuvant
aisberg / iceberg
apropia / apropria
blue geans / blugi
business / bisnis / biznis
conjunctură / conjectură

2. Care sunt tipurile de vorbire prezente în fragmentul de mai jos? Delimitați părțile care corespund fiecărui tip:

– VETA: Dar tu, Ziţo, la ce ai venit? (lucrează înainte)

– ZIŢA: Stai să-ţi spui...Dar nu mă-ntrebi, ţaţo, să-ţi povestesc ce-am păţit cu mitocanul! Să vezi, e halima... Auzi, mizerabilul! să-ndrăznească să-mi ţie drumul ca să-mi facă un atac ...Stai, ţaţo, să-ţi spui şi să te cruceşti, nu altceva. Mai adineaori şedeam acasă. Tuşica, cum ştii c-a făcut-o Dumnezeu, se culcă o dată cu găinile. Eram ambetată absolut. „Dramele Parisului" câte au ieşit până acum le-am citit de trei ori. Ce să fac? n-aveam ce citi. Zic: hai să mă duc la ţaţa, dacă nu s-o fi culcat, să mai stăm de vorbă. Scoţ ivărul de la salon şi plec. Când să trec pe maidan, mă pomenesc cu mitocanul, cu pricopsitul de Ţircădău, că-mi taie drumul. „Bonsoar – bonsoar", şi ştii, aşa, deodată, sanfasó: „Hei, cucoană, zice, mai bine ţi-e acuma văduvă? – Pardon, domnule, zic, n-am de-a face cu dumneata, şi mai întâi când e la o adică, nu sunt văduvă, sunt liberă, trăiesc cum îmi place, cine ce are cu mine! acu mi-e timpul: june sunt, de nimeni nu depand, şi când oi vrea, îmi găseşte nenea Dumitrache bărbat mai de

onoare ca dumneata. – Mi că te-i căi! – Zic: pardon, domnule, nu-ţi permit să te-ntinzi mai mult la un aşa afront; mă-nţelegi? – zice: [...]"

(I. L. Caragiale, *O noapte furtunoasă*)

3. Care este, în contextul de mai sus, sensul cuvântului *halima?*

4. Ce este, din punctul de vedere al stratificării vocabularului acest cuvânt?

5. Există elemente de jargon în fragmentul citat sub **2.** ? Enumeraţi-le şi comentaţi-le.

6. Arătaţi care este statutul cultural al personajului Ziţa, bazându-vă pe argumente de tip lingvistic identificate în textul de sub **2.** Ordonaţi aceste argumente în funcţie de nivelurile specifice: fonetic (pronunţare), lexical, morfo-sintactic (gramatical), lexical etc.

7. Ce tip de derivare este implicată în procesul de formare a fiecăruia dintre cuvintele de mai jos?

readuce, aniversa, grăitor, netrebnic, lămâi, nefolositor, vaiet, îmbărbăta, neomenos, necinstit, răspopit, moştenitor, cărămidar, răzgândi, luminiş, brădet, neascultător.

8. Daţi exemplu de minimum două dublete etimologice:

9. Explicaţi sensul fiecărei expresii şi apoi introduceţi-o în contexte adecvate:

a împuşca francul, a învârti pe cineva pe degete, pune-te masă, scoală-te masă, a pune totul în aceeaşi oală, a o pune de mămăligă, a da bir cu fugiţii, a-şi aprinde paie-n cap, a da cu piciorul la ceva, a da ortul popii, a-şi pune cenuşă-n cap etc.

10. Precizaţi care este figura dominantă din exemplul următor. În fragmentul citat mai există şi alte figuri (tropi)?

– Codrule, codruţule,
Ce mai faci, drăguţule? [...]
– Ia, eu fac ce fac de mult.
Iarna viscolu-l ascult

Scanned with OKEN Scanner

– Codrule cu râuri line [...]
Tot mereu întinereşti.

(Mihai Eminescu, *Revedere*)

11. Adresaţi o scrisoare de intenţie unei persoane din departamentul P. R. al unei firme la care doriţi să colaboraţi sau să vă angajaţi.

12. Imaginaţi-vă o dezbatere televizată pe tema legiferării eutanasiei.

Testul 14

1. Alegeţi forma corectă şi, acolo unde este cazul, comentaţi alegerea făcută:

bridge / brigi
confident / confient
erupe / irupe
gera / gira
jogging / jogghing
haker / hacker / hecăr

2. Folosind ***Dicţionarul explicativ al limbii române*** *(DEX)*, arătaţi care este modul de formare al cuvintelor: *butoiaş, ceferist, ciuruit, dorinţă, îndoit, lipscan, năzdrăvan, paşnic, regăţean, scorţişoară, strănut.*

3. Alcătuiţi familiile de cuvinte pentru: *soare, nod, ţeapă, gros, înalt.*

4. Identificaţi sufixele cu ajutorul cărora au fost create aceste cuvinte şi grupaţi-le în funcţie de sensul lor: *broscoi, morar, nouraş, norocel, muguraş, pădureţ, târgovişteanu, trăistuţă, isteţime, nuntaş, pivnicer, ageri me, zâmbăreţ, răţoi, hoţoman, prostovan, bărbăţoi, beţivan, puştime, copist, maşinist.*

5. Explicaţi, cu ajutorul dicţionarelor, care este sensul cuvintelor următoare şi alcătuiţi contexte adecvate pentru fiecare: *agorafob, antropofag,*

Scanned with OKEN Scanner

cupid, exhaustiv, intrepid, preleva, prevala, prezumţios, reprobabil, scabros.

6. Scrieţi adjectivele corespunzătoare numelor proprii de mai jos:

Afganistan, Aragon, Bacău, Brandemburg, Buzău, Caldeea, Cracovia, Creta, Croaţia, Kosovo, Kuwait, Madrid, Senegal, Sierra Leone.

7. Explicaţi sensul următoarelor cuvinte şi expresii (sau locuţiuni) argotice: *moca, soto, penal, bulău, benga, mănăstire, a da tunuri.*

8. Identificaţi arhaismele fragmentul de text de mai jos şi arătaţi felul lor (fonetice, lexicale, gramaticale etc.):

Astfel ferentarul ştie ca să moară:
Pentru ţara dragă, pentru soţioară
Cine n-ar muri?
Unul ca acela blestemat să fie!
Nimeni să nu-l plângă, nimeni să nu-l ştie
Când el va pieri!...[...]
Junele fecioare, tineri luptători,
Pe mormântul nostru vor culege flori!

(Dimitrie Bolintineanu, *Ferentarul*)

9. Identificaţi sinecdocele din exemplele de mai jos şi arătaţi din care categorie fac parte:

a)

Balcanul şi Carpatul, la Dunărea măreaţă
Ca doi giganţi năpraznici stau astăzi faţă-n faţă

(Vasile Alecsandri, *Balcanul şi Carpatul,* din vol. *Poezii*)

b)

Risipite se-mprăştie a duşmanilor şiraguri
Şi gonind biruitoare tot veneau a ţării steaguri.

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

c)

Cum te găseşti, uşoară zburătoare,
Zăcând aici, pe-o margine de drum,

Scanned with OKEN Scanner

Şi nu dormind într-un polen de floare,
Învăluită-n aur şi parfum.

(Tudor Arghezi, *Lumină lină*)

10. Analizaţi din punct de vedere stilistic următorul fragment:

Parcă am fi intrat într-o uriaşă biserică: marea, pădurile de castani, munţii, iar deasupra, în chip de cupolă, cerul deschis.

(Nikos Kazantzakis, *Scrisoare către El Greco*)

11. Imaginaţi-vă o dezbatere televizată pe tema abandonului şcolar.

12. Scrieţi un anunţ la ziar prin care doriţi să informaţi că vindeţi sau cumpăraţi o locuinţă.

13. Scrieţi un eseu cu titlul *Cele zece motive pentru care îl admir pe adversarul meu.*

Testul 15

1. Alegeţi forma corectă şi, acolo unde este cazul, comentaţi alegerea făcută:

cremvurşti / crenvurşti / cremvuşti
disident / dizident
kiwi / kivi / kiui
leader / lider
or / ori
recuza / refuza

2. Construiţi câte două enunţuri relevante pentru fiecare dintre omonimele următoare: *a acorda, contracta, coral, cursă, dragă, smirnă, parabolă, stat.*

3. Identificaţi, în fragmentul următor, cuvintele alcătuite prin mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului şi explicaţi cum s-au format.

Scanned with OKEN Scanner

Explicaţi sensul cuvintelor *padişah* şi *firman* şi arătaţi ce sunt, din punctul de vedere al stratificării cronologice a limbajului:

Solii dau firmanul, Mircea îl citeşte
Apoi cu mărire, astfel le vorbeşte:
Padişahul vostru, nu mă îndoiesc,
Va să facă ţara un pământ turcesc."

(D. Bolintineanu)

4. În fragmentul citat există împrumuturi lexicale?

5. Găsiţi un sinonim neologic pentru cuvântul *firman.*

6. Care dintre regionalismele de mai jos sunt fonetice, care morfologice şi care lexicale?

a păinjeni, prichici, barabulă, copârşeu, cucuruz, curechi, bolund, deşt, cocon, laibăr, zamă, pită, făciu, palanc, păpuşoi, iugăr, pă, dă (prep.), *a tăbârci, vinars, sămădău, zaplaz, omăt, raclă, hulub, aista, chiatră, colb, schinare, ghine, hulpe, plapomă, vailing, niţel, lele, ai, ştiubei etc.*

7. Grupaţi următoarele cuvinte în baza relaţiei de sinonimie care se stabileşte între ele:

aspru, acut, lift, zăpadă, dur, ascuţit, adânc, gras, nea, a solicita, a înghiţi, omăt, cord, a muri, iubire, a deceda, a ingurgita, dragoste, a sucomba, tare, a răposa, a se stinge inimă, ascensor, grav, jos, slab, gos, tăios, moale, a cere etc.

8. Comentaţi, din punct de vedere semantic şi stilistic următoarele două expresii: *a nimeri ca Ieremia cu oiştea-n gard, a o da în bară.*

9. Explicaţi cum au fost create următoarele pseudonime:

Străbuna Vestire, Cronică a lui Ştefan a Petrei, Şarmant el Sheikh, Mudava spinării Canin şi Abel, Giurgiu din Torino, Un italiano Dero, Bursucul gastric, Mahmmur AVAS, Cartoof Network (***Academia Caţavencu,*** 2005)

10. Comentaţi, din punct de vedere semantic şi stilistic, următorul frazeologism: *Când vrea Domnul cu săracul / Dintr-o bubă-i umple capul.*

Scanned with OKEN Scanner

11. Identificaţi epitetele din exemplul de mai jos şi precizaţi felul lor, precum şi care este valoarea lor expresivă:

O viaţă lungă nu mi-ar fi ajuns întreagă pentru a pătrunde sufletul omenesc în toată ticăloşia de care e în stare, aşa ca cele cinci săptămâni trăite la Arnoteni. [...]

O pâclă rîncedă de viţiu apăsa veştejitoare asupra mizeriei decorului – tot ce se vedea acolo, la lumina lipicioasă, cernută prin fustele creţe de hârtie trandafirie de la lămpi, nu numai că era urât şi de soiul cel mai prost, dar ieşit de soare, pătat de igrasie, prăfuit şi afumat, mâncat de cari sau de molii, şchiop, sau schilod, ciobit, rupt sau desperecheat.

(Mateiu Caragiale, *Craii de Curtea-Veche*)

12. Cărui tip de limbaj îi aparţine fragmentul următor? Aduceţi argumente lingvistice, evidenţiind specificul semantic şi stilistic al textului:

Din luna mai, în Palatul Victoria, nişte băieţi doldora de know-how, înarmaţi cu laptopuri, reuniţi în Grupul de lucru pentru Elaborarea Conceptului de Brand al României, se dau de ceasul morţii să ne vândă ţara. S-o ambaleze cât mai iscusit şi s-o dea cu profit maxim [...].

Ce e brandul? E marca, e ştampila pe care o aplici unui produs, fie el şi o ţară, încercând să sintetizezi ce are mai bun. Creezi şi răspândeşti o imagine, un concept, „pozitiv, dar credibil", „unic şi atractiv" cum spun specialiştii de la Palatul Victoria.

Toate bune şi frumoase, dar, când, în noaptea de marţi, la Taizé, o românică din Iaşi îl înjunghia pe fratele Roger – un brand al ecumenismului –, la Bucureşti „reprezentarea comprimată a specificului pozitiv al României" primea o lovitură năucitoare. De 6 ani încoace, de când ne opintim să fim primiţi în structurile UE, europenii de rând ne privesc cu răceală [...].

Imaginea României, brandul, a devenit brusc asemenea pisicii de Cheshire: într-o parte, felina de carne şi blană, în cealaltă parte – zâmbetul, rânjetul în cazul nostru. Să ştergi rânjetul şi să le pui laolaltă nu prea se mai poate [...].

(Lelia Muntean, *Brandul România se dă de ceasul morţii*, ***Gândul***, 19 august, 2005)

13. Alcătuiţi un text care ar putea fi publicat într-un ziar la rubrica *Dreptul la replică.*

Scanned with OKEN Scanner

Testul 16

1. Alegeţi formele corecte din seriile de mai jos:

carismă / charismă
corigent / corijent
drageuri / drajeuri
foarfecă / foarfece
genunche / genunchi
jampieră / jambieră
piuré / puré / pireu / piure

2. Scrieţi forma articulată enclitic a următoarelor cuvinte:

briefing, café frappé, charter, display, ketch-up, kitsch, leasing, haker, outsider, puzzle, scanner, sex-appeal, summit, tête-à-tête

3. Daţi exemplu de minimum cinci cuvinte derivate cu sufixe pentru denumiri abstracte:

4. Explicaţi cum s-au format cuvintele: *ceasornic, struţocămilă, război.*

5. Care sunt paronimele următoarelor cuvinte: *eluda, emergent, evolua, exalta, ezoteric, friabil, glacial, iminent.* Explicaţi sensul acestor omonime.

6. Identificaţi antonimele următoarelor cuvinte şi inseraţi aceste antonime în contexte adecvate: *diabolic, avers, abil, nobil, antum, fertil, profan, infern.*

7. Daţi sinonimele arhaice ale următoarele cuvinte: *scrisoare, armată, dărnicie, judecată, măcelar, plictiseală, popor.*

8. Ce mod de expunere este reprezentat în fragmentul următor? Aduceţi argumente lingvistice:

Noaptea se înălţa din ascunzişuri, sugrumând cele din urmă zvârcoliri de lumină. Peste sat albăstreau valuri de fum, iar hotarul respira

Scanned with OKEN Scanner

greu, învăluit într-o boare uşoară. Zgomotele se desluşeau din ce în ce mai limpede. Se auzeau câinii cum îşi răspundeau lătrând, chemările scurte pe ţarină sau din casele îndepărtate, şoaptele oamenilor ce soseau de la lucru pe şoseaua albă, răscolind colbul cu paşii lor grei şi osteniţi, scârţâitul carelor goale întovărăşite de ţărani sleiţi de muncă. [...] Ajungând la crucea din capul satului, trecătorii îşi curmau vorbele, se închinau descoperindu-se şi apoi dădeai „bună seara" familiei Herdelea, care cânta neobosită.

(Liviu Rebreanu, *Ion*)

9. Cum se numeşte figura subliniată din exemplele următoare?

a)

***Să plângi tu plânsul** tuturora* [...]
Să smulgi fulgerătoare versuri,
Bucăţi din inima ta rupte...

(Alexandru Vlahuţă, *Lui Eminescu*)

b)

***Ai făcut ce ai făcut** şi ai plecat mai devreme decât ceilalţi.*

c)

Sus inimile voastre! Cântare aduceţi-i.
*El este **moartea morţii** şi învierea vieţii!*

(Mihai Eminescu, *Rugăciunea unui dac*)

10. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicaţi în ce constă această ambiguitate:

[...] şi vei pleca, prin seara de mileu,
spre casa ta cu trepte de liceu
unde te-aşteaptă prin câte-o firidă
unchiul avar, mătuşa ta gepidă.

(Mircea Cărtărescu, *Lolita*)

11. Arătaţi ce sunt, din punctul de vedere al stratificării vocabularului, cuvintele de mai jos şi grupaţi-le pe categorii:

beizadea, bolând, chimir, chiti, ciorbalâc, ciubotă, colb, coşarcă, creasta-cocoşului, dugheană, ghiaur, hatâr, hulub, icusar, ipochimen,

Scanned with OKEN Scanner

laba-gâştei, laviţă, leac, leat, lubeniţă, muiere, oftic, postelnic, prispă, răspântie, scrânciob, tindă, ţarină, vădană, vătaf, vistiernic.

12. Sunteţi reporter într-o zonă în care tocmai a avut loc o calamitate. Scrieţi un articol cu titlul *Imagini pe care aş vrea să le uit.*

13. Imaginaţi-vă o dezbatere televizată cu tema: *Ce ar trebui schimbat în învăţământul românesc?*

Testul 17

1. Tăiaţi varianta de accentuare incorectă:

candid / candid
caracter / caracter
gingaş / gingaş
splendid / splendid
mozaic / mozaic

2. Explicaţi cum s-au format următoarele cuvinte, indicând, acolo unde este cazul, etapele procesului de formare: *colţuros, deluros, mofturos, noduros, răscumpărare, preoţime.*

3. Daţi exemplu de câte cinci cuvinte derivate alcătuite cu sufixe, care ajută la formarea unor:

a) nume de plante;
b) nume de păsări şi/sau animale;
c) nume de agent;
d) nume care implică ideea de loc;
e) nume proprii.

4. Subliniaţi secvenţa (sau secvenţele) din fragmentul de mai jos, în care apare anacolutul:

FARFURIDI: Dacă Europa...să fie cu ochii aţintiţi asupra noastră, dacă mă pot pronunţa astfel, care lovesc soţietatea, adică fiindcă din

Scanned with OKEN Scanner

cauza zguduirilor...şi...idei subversive...(asudă şi se rătăceşte din ce în ce) *şi mă-nţelegi, mai în sfârşit, pentru care în orce ocaziuni solemne a dat probe de tact...vreau să zic într-o privnţă poporul, naţiunea, România*...(cu tărie), *ţara în sfârşit...cu bun-simţ, pentru ca Europa cu un moment mai nainte să vie şi să recunoască, de la care putem zice depandă*... (se încurcă şi asudă mai tare), *precum – daţi-mi voie – [...] pentru ca să dăm exemplul chiar surorilor noastre de ginte latine însă!*

(I. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

5. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentul de mai jos?

D. Georgescu îndoieşte pasul...intră în parc; caută peste tot... Madam Georgescu – fatalitate – nicăieri. Obosit, omul şade pe o bancă şi, pentru prima oară, după o alergătură de cinci ceasuri, înjură în gând... pe cine? Pe coana Anica...Dumneaei a făcut toată încurcătura. Dumneaei face toate încurcăturile...Dar nu strică dumneaei; el strică; nu trebuia s-o ia; trebuia s-o lase la Bucureşti.

(I. L. Caragiale, *Tren de plăcere*)

6. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicaţi în ce constă această ambiguitate:

La un proces de divorţ, judecătorul rosteşte în final:
– Tribunalul acordă d-nei Smith o pensie lunară de 200 de lire.
– O, sunteţi foarte generos, exclamă dl. Smith. Şi când afacerile or să-mi meargă mai bine, am să contribui şi eu cu câte ceva.

7. Identificaţi epitetele din exemplul de mai jos şi precizaţi felul lor, precum şi este valoarea lor expresivă.

Lung îşi flutură spre vale,
Ca-ntr-un nimb de glorie,
Peste şolduri triumfale
Haina iluzorie.

(G. Topîrceanu, *Rapsodii de toamnă*)

Scanned with OKEN Scanner

8. Ce este licența poetică?

9. Identificați figurile de stil care apar în strofa următoare și explicați-le mecanismul:

Din sânul vecinicului ieri
Trăiește azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăși soare

(M. Eminescu, *Luceafărul*)

10. Ce este personificarea? Dați exemplu de trei enunțuri care să conțină, fiecare, câte o personificare.

11. Care este fenomenul stilistic care este comun următoarelor enunțuri:

Fericiții posesori ai numerelor câștigătoare vor fi premiați la sfârșitul sezonului.

Sfaturile dumneavoastră, domnule inspector, ne-au fost de un real folos.

La sfârșitul conferinței de presă, această primă doamnă a scrisului românesc a împărțit volume cu autograf.

12. Descrieți opera de artă care vă impresionează cel mai mult

13. Convingeți o persoană de sex feminin, de vârstă medie să:

a) își facă operație estetică;
b) își schimbe profesia

Testul 18

1. Despărțiți corect în silabe următoarele cuvinte:

aghiotant, alcool, bivuac, caiac, chiasm, colecistectomie, feeric, fiară, fiasco, leal, lingvistică, dietetician, loial, maree, meandru, onctuos, real, siaj, taiga, tiară.

Scanned with OKEN Scanner

2. Scrieţi forma articulată enclitică a următoarelor cuvinte:

alegretto, blues, break, catering, fado, flash, föhn, fuhrer, hip hop, imbroglio, jazz, jeep, joker, lambada, poncho, R & Bl, ranch, rock, salsa, tango, weekend.

3. Consultând ***Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX)*** şi ***Dicţionarul de neologisme***, arătaţi care este originea următoarelor cuvinte:

adresabilitate, boschetar, fumegos, înmulţire, lichiditate, multinaţional, pauperitate, politruc, prespălat, răspândac, spectaculozitate, şmenar, a xeroxa.

4. Daţi câte un sinonim neologic pentru următoarele cuvinte: *amăgitor, amestec, blocare, călărie, întâmplător, neobişnuit, răzbunător, insultător.*

5. Care sunt antonimele următoarelor cuvinte: *anonim, arhaic, condensare, diacronic, endogen, lăudabil, nefast, privat, progres, realitate ?*

6. Grupaţi regionalismele următoare în funcţie de nivelurile fonetic şi lexical: *bitang, câne, chiatră, fomeie, hulub, lăcovişte, mai, pâne, şinşi, vini.*

7. Identificaţi tipurile de metafore din exemplele de mai jos şi explicaţi mecanismul lor:

a) *Dumnezeu a născocit ochii, suvenire din ceruri* [...]

(Tudor Arghezi, *apud* DŞL)

b) *Feţişoara lui,*
Spuma laptelui,
Perişorul lui,
Pana corbului,
Mustăcioara lui,
Spicul grâului
Ochişorii lui,
Mura câmpului

(*Mioriţa*)

Scanned with OKEN Scanner

c) *O raclă mare-i lumea,*
Stelele-s cuie
Bătute-n ea şi soarele-i fereastra
La temniţa vieţii.

(Mihai Eminescu, *Demonism*)

8. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicaţi în ce constă această ambiguitate:

CAŢAVENCU: Ce vreau? ce vreau? ştii prea bine ce vreau. Vreau ce mi se cuvine după o luptă de atâta vreme; vreau ceea ce merit în oraşul ăsta de gogomani, unde sunt cel dintâi... între fruntaşii politici... Vreau...

(I.. L. Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

9. Care este fenomenul semantic şi stilistic prezent în fragmentul de mai jos? Izolaţi secvenţa (sau secvenţele) în care acesta apare:

Şi-acum, ce-a fost a fost. De băut, bea, de scandalagiu e scandalagiu, dar e tânăr şi familia o să-l ierte. Copilul, tot copil. Numai că biată mamă-sa a suferit mult din cauza asta.

10. Ce mod de expunere este reprezentat în fragmentul următor? Argumentaţi:

Era o noapte de catifea şi de plumb, în care adierea molatecă a unui vânt fierbinte cerca în zadar să risipească pâcla ce închegase văzduhul. Zările scăpărau de fulgere scurte, pădurea şi grădinile posace tăceau ca amorţite de o vrajă rea; mirosea a taină, a păcat, a rătăcire. Înaintam cu greutate prin întunerecul ce vătuia aleile singuratice, trebuind să mă opresc covârşit de slăbiciune. La răspântia unde e fântâna lui Roland din Berlin, în lumina prea vie, care, după beznă, îmi luase văzul săgetat, mă pomenii faţă în faţă cu sir Aubrey, ceea ce, când îl privii mai bine, nu-mi făcu tocmai plăcere.

(Mateiu Caragiale, *Remember*)

11. Realizaţi un reportaj cu titlul *A opta minune a lumii.*

12. *Era dimineaţă şi tocmai mă pregăteam să ies din camera de gardă, după o noapte agitată când...*Continuaţi povestirea!

Scanned with OKEN Scanner

13. Construiți o povestire inspirată de expresia *Cine seamănă vânt culege furtună.*

Testul 19

1. Dați exemplu de minimul cinci cuvinte formate prin derivarea cu sufixe diferite, care indică agentul.

2. Precizați sensul frazeologismelor următoare și apoi inserați-le în contexte adecvate:

   ad calendas graecas, alter ego, cum grano salis, de facto, de iure, fata morgana, grosso modo, mărul discordiei, modus vivendi, noblesse oblige, rara avis, stand-by, statu-quo.

3. Alcătuiți enunțuri adecvate pentru următoarele expresii:

   a căuta nod în papură, a face din țânțar armăsar, a-i ieși părul prin căciulă, a ridica ancora, a sări calul, a sta (ca) pe roze, a tăia cuiva macaroana, a trage sforile.

4. Alcătuiți câte trei enunțuri în care cuvintele: *gură, izvor, mână, mugure, rădăcină* să actualizeze sensurile lor secundare.

5. Dați exemple de cuvinte în componența cărora să intre prefixele neologice și prefixoidele: *ante-, arhi-, extra-, in-, multi-, ne-, poli-, post-, pre-, sub-, supra-, super-, poli-, ultra-*

6. Dați exemple de cuvinte în componența cărora să intre sufixoidele: *-cid, - fug, -for, -fil, -fob, -grafie, -gramă.*

7. Care dintre cuvintele care alcătuiesc textul de mai jos aparțin fondului principal lexical și care fac parte din masa vocabularului?

   Căci trebuie să vă spun că la Humulești torc și fetele și băieții, și femeile și bărbații; și fac multe giguri și sumani, și lăi de noater, care

Scanned with OKEN Scanner

se vând şi pănure şi cusute; şi acolo, pe loc, la negustori armeni, veniţi înadins din alte târguri.

(I. Creangă, *Amintiri din copilărie*)

8. Ce tip(uri) de vorbire (stil/uri) apar(e) în fragmentul de mai jos?

Când, după război, Moromete deveni proprietar, el trăi atât de deplin bucuria de a fi scăpat de moşier, încât nu băgă de seamă că unii nu se mai gândeau de mult la asta, ci la cu totul altceva: La ce anume? Să facă comerţ! Aşadar, cu cereale şi să câştige bani! Şi cu banii ce să facă? Să plătească impozitele! Asta era ceva de râs, cum de nu vedeau? Ce ciudat, unde ajunseseră! În sfârşit, fie şi comerţ, dar să fim înţeleşi că nu ăsta e scopul... Încât Moromete vedea în priceperea lui Bălosu de a face combinaţii mai mult ceea ce îi plăcea fiului său de zece ani, Niculae, şi mult mai puţin ceea ce le plăcea celor trei, Paraschiv, Nilă şi Achim.

(Marin Preda, *Moromeţii*)

9. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicaţi în ce constă această ambiguitate:

Cât e omul tinerel
Dorul se plimbă cu el;
Dacă omu-mbătrâneşte,
Dorul se călătoreşte.

(*Folclor*)

10. Identificaţi tipurile de metafore din exemplele de mai jos şi explicaţi mecanismul lor:

a) *Ne va azvârli, astral gunoi*
În ultima, statornica uitare
(Alexandru Philippide, *apud* DŞL)

b) *Tu, care dormi când trec pe strada ta traversată*
de bărcile cu motor ale melancoliei [...]
(Călin Vlasie, *Uneori*, APG‘ 80)

c) *gura-leului, rochiţa-rândunicii, creasta-cocoşului, pragul bătrâneţii, buza paharului, piciorul mesei.*

Scanned with OKEN Scanner

11. Într-un supermarket, o banală neînțelegere între un vânzător și un client ia proporții. Descrieți întâmplarea.

12. Scrieți o povestire al cărei final să fie proverbul *Tăcerea e de aur.*

13. Îl întâlniți, în sala de așteptare a unui cabinet medical, pe solistul trupei voastre favorite. Cum reacționați? (1 pagină)

Testul 20

1. Care formă, din seriile de mai jos, este cea corectă?

   Achile / Ahile
   Constantin Brâncuși / Constantin Brâncuș
   Dante Alighieri / Dante Aligheri
   Ernst Hemingway / Ernest Hemingway
   Honoré de Balzac / Honorre de Balzac
   Iisus / Isus
   Isac Newton / Isaac Newton
   Jordano Bruno / Giordano Bruno
   Miguel de Cervantes Savedra / Miguel de Cervantes y Saavedra / Miguel de Cervantes Saavedra
   Salvator Dali / Salvador Dali / Salvador Dalli

2. Inserați umătoarele unități frazeologice în enunțuri din care să se poată deduce sensul lor:

   arca lui Noe, călcâiul lui Ahile, mărul lui Adam, nodul gordian, sabia lui Damocles, turnul Babel

3. Căutați antonimele următoarelor cuvinte: *accepta, comun, divers, dur, eclectic, încorda, mort, rapid, tipic, veridic, viabil, unic.*

4. Ce tip de ambiguitate apare în exemplul de mai jos? Explicați în ce constă această ambiguitate.

Scanned with OKEN Scanner

PRISTANDA: [...] Încă d-aia nevastă-mea zice: „Mai roagă-te şi tu de domnul prefect să-ţi mărească leafa, că te prăpădeşti de tot!" Nouă copii, coane Fănică, să trăiţi! nu mai puţin...Statul n-are idee de ce face omul acasă...

(I.L. Caragiale)

5. Identificaţi hiperbola din exemplul următor, precizaţi cum s-a realizat şi dacă se asociază, în context, altor figuri:

Călăreţii împlu câmpul şi roiesc după un semn [...]

Pe copite iau în fugă faţa negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt
Şi ca nouri de aramă, şi ca ropotul de grindeni,
Orizontu-ntunecându-l, vin săgeţi de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia şi ca ropotul de ploaie...
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.

(Mihai Eminescu, *Scrisoarea III*)

6. Arătaţi ce relaţie semantică şi stilistică se stabileşte între termenii subliniaţi din versurile următoare:

La acelaşi şir de patimi deopotrivă fiind robi
*Fie **slabi**, fie **puternici**, fie **genii** ori **neghiobi*** [...]

(M. Eminescu, *Scrisoarea I*)

7. Identificaţi figurile de stil prezente în fragmentul următor:

Fluturând în veşmintele
de culoarea şofranului
ard fetele verii ca strugurii
în vântul şi-n râsetele anului

(L. Blaga, *Ţara*)

8. Precizaţi, cu ajutorul argumentelor de tip lingvistic, care este tipul de limbaj în care este realizat fragmentul de mai jos:

CULAI: Na, Lenuţo, na de...
LEANA: Nu, nu iau...
CULAI: De ce

Scanned with OKEN Scanner

LEANA: Or fi scumpe...

CULAI: O! scumpe pe ciorile... Na, mănâncă, că sunt bune... Azi mă gândii la tine... Şi cum mă gândeam îmi zisei: „Ia să-i duc Lenuţii două pricomigdale"...

LEANA: Pricomigdale se cheamă?

CULAI: Da... Cu migdale pisate, cu albuş de ou şi zahăr şi alte mirodenii...Gustă, să vezi...

LEANA: (surâde) D-a fi păcat, păcatul să cadă asupra dumitale. (Ia şi gustă, apoi mănâncă cu poftă). *Î-î, ce bune sunt! Sunt scumpe?*

CULAI: Zece parale una...

LEANA: Zece parale!... O! M-am săturat... (Întinde una din pricomigdale). *Poftim...*

CULAI: Ce dumnezeu! Crezi c-am să calicesc? Racheria merge strună... Oamenii, gârlă... şi de la fiecare muşteriu câte puţin, s-adună sutele, şi sutele fac miile...

(Barbu Ştefănescu Delavrancea, *Hagi Tudose*)

9. Enumeraţi trăsăturile stilului indirect liber şi arătaţi prin care sunt mărcile lingvistice specifice acestuia.

10. Comprimaţi informaţia din articolul următor sub forma unui titlu şi a unui subtitlu de ziar imaginate de voi:

România a şters, ieri, datoria Irakului faţă de ţara noastră aproape în întregime, respectiv în procent de 80. Acest procent este copiat după modelul Clubului de la Paris, care a hotărât, anul trecut, să şteargă 80% din datoria irakiană de 33 de miliarde de dolari către statele membre, în mai multe etape. Din cele 2 miliarde şi jumătate de dolari pe care statul din Golf ar fi trebuit să le ramburseze României vor mai rămâne astfel doar 500 de milioane de dolari ce vor fi plătiţi în decursul a 23 de ani plus o perioadă de graţie de şase ani. Acordul de ştergere a datoriei a fost semnat la Amman, în Iordania...Decizia constituie o premieră, această înţelegere fiind prima de acest gen între un Irak şi un stat nemembru al Clubului de la Paris (organizaţie ce reuneşte principalele state creditoare ale lumii). Oficialul român care a parafat acordul speră că sacrificiul României va fi un bun exemplu şi pentru alte ţări din afara Clubului de la Paris pentru a încheia astfel de înţelegeri, care pot ajuta procesul de reconstrucţie în Irak.

***(Gândul,** 19 august, 2005)*

Scanned with OKEN Scanner

11. Există, se spune, un conflict între generaţii. Discutaţi acest subiect într-un talk show în care sunteţi moderator.

12. La un post de televiziune se anunţă: *întrerupem programul nostru obişnuit pentru o ştire de ultimă oră!...* Continuaţi intervenţia.

13. Realizaţi un eseu în care să vă expuneţi motivele pentru care aţi vrea / nu aţi vrea să deveniţi corespondent de război.

Scanned with OKEN Scanner

TEORIE ŞI CONCEPTE OPERAŢIONALE

COMUNICARE, LIMBAJE, ELEMENTE DE PRAGMATICĂ

ALEGAŢIE = tehnică de argumentaţie prin care locutorul invocă o teorie preexistentă cunoscută sau o opinie generală pentru a-şi sprijini propriile afirmaţii sau spre a justifica un anumit lucru.

ALTERNATIVĂ = posibilitate de alegere între două situaţii (elemente, idei, lucruri etc.); fiecare dintre cele două opţiuni posibile

Dată fiind însăşi definiţia alternativei, este evident faptul că este incorect şi ilogic să se spună, de exemplu: * *Nu am avut altă alternativă*, deoarece, oricare ar fi soluţia aleasă, ea nu poate ava decât o alternativă. Aşadar, un enunţ corect formulat este: *Nu am avut alternativă.*

ARGUMENTAŢIE = strategie verbală, discursivă, prin care se urmăreşte justificarea sau respingerea generală (de către un interlocutor, un public, învestit cu rolul de instanţă) a unei opinii, a unei idei, a unei situaţii etc., cu ajutorul unor procedee logice (implicite).

Aşadar, tehnica argumentaţiei include toate mijloacele verbale prin care emiţătorul încearcă să-şi convingă auditoriul sau partenerii de discuţie de adevărul şi de valabilitatea spuselor sale.

COERENŢĂ = calitate a unui text de a avea unitate semantică.

Prin coerenţa semantică se are în vedere ca, oricare ar fi componentele unui text (propoziţii, fraze etc.), ele trebuie să se refere la acelaşi lucru, deci, în ansamblu, să aibă acelaşi referent. În plus, coerenţa semantică a unui text mai presupune ca acesta să aibă un sens global, să nu fie resimţit ca sumă a sensurilor elementelor componente. Pentru a putea vorbi despre text, este necesar ca tranşa lingvistică respectivă să se conformeze unor principii şi reguli. Dintre acestea, două sunt fundamentale: principiul coerenţei semantice şi cel al coeziunii sintactice.

Scanned with OKEN Scanner

COEZIUNE = calitate a unui text de a avea unitate sintactică.

Coeziunea sintactică se realizează prin:

1. repetarea unor elemente lexicale (adesea prin schimbarea categoriei gramaticale);
2. repetarea unor structuri sintactice;
3. repetarea conţinutului în forme diferite (parafrază);
4. pronume şi deictice, care reiau forme lexicale anterioare;
5. elipsă;
6. moduri verbale;
7. timpuri verbale;
8. elemente de relaţie etc.

CONTEXT = enunţul sau partea de enunţ care precedă şi/sau succedă o anumită unitate (cuvânt, sintagmă, expresie, locuţiune, propoziţie, frază) ce interesează în vederea unui anumit tip de analiză şi care se întinde atât cât unitatea pe care o înconjoară să aibă relevanţă din perspectiva din care este analizată (studiată).

Contextul se poate reduce la cuvintele imediat învecinate elementului supus analizei sau poate include până fraze sau chiar fragmente întregi de text.

Contextul este un factor esenţial în comunicare, deoarece cuvintele îşi precizează, îşi actualizează sensul numai în context.

Mai mult, contextul dezambiguizează, clarifică sensul anumitor cuvinte. El este, de asemenea şi cel care pune în relaţie unele elemente cu altele, creând reţele, legături de sens ce pot conduce la o interpretare sau la alta.

CONTEXT SITUAŢIONAL (EXTRALINGVISTIC) = ansamblul condiţiilor naturale, sociale şi culturale în care este produs un enunţ. Contextul situaţional se mai numeşte şi situaţie de comunicare sau context extralingvistic.

Contextul situaţional nu trebuie confundat cu cel lingvistic (care reprezintă vecinătatea verbală a unui element). Cel dintâi însumează factorii exteriori, cunoştinţele, datele şi experienţele comune emiţătorului şi destinatarului asupra unei situaţii şi care conduc la producerea unui enunţ.

Scanned with OKEN Scanner

CV ***(Curriculum vitae)*** = fişă personală care conţine datele de referinţă ale unui individ (privind originea, sexul, vârsta, starea civilă, studiile şi activitatea profesională), sintetizate şi ordonate cronologic.

CURRICULUM VITAE

Starea civilă:

Numele: ERCESCU
Prenumele: MIRABELA
Numele anterior: BANU
Data naşterii: 31. 12. 1965
Locul naşterii: Arad, jud. Arad
Sexul: F
Starea civilă: căsătorită
Naţionalitatea: română

Adresa personală:

Stradă, număr, bloc, scară, etaj, apartament, localitate:
Aleea ATrandafirilor, bl. M 1, ap. 2, sector 4, Bucureşti
Telefon: 021XXXXXXX
Fax:
E-mail: ercemir@hotmail.como

Studii, titluri:

Studii elementare:

Şcoala Generală
Perioada: 1980 – 1984

Studii liceale:

Liceul, localitatea: Colegiul Naţional „Mihai Viteazul", Oradea.
Perioada: 1984 – 1988
Anul obţinerii diplomei de bacalaureat: 1988

Studii superioare:

Facultatea, Universitatea: Universitatea din Bucureşti

1. Facultatea de Limbi şi Literaturi Străine (chineză-română);
2. Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării.

Perioada: **1.** 1983 – 1987
2. 1987 – 1991

Titlul obţinut: licenţiat
Anul obţinerii diplomei, media examenului de licenţă: 10

Scanned with OKEN Scanner

Profesia: filolog (1), jurnalist (2)
Titlul tezei de licenţă:
1. *Comparaţia în poezia chineză,* conducător: prof. dr. Neagu Rus;
2. *Limbajul discursului publicitar,* conducător: prof. dr. Irina Marinescu.

Studii postuniversitare:

Doctorat
Specialitatea: Limba chineză
Titlul tezei: *Metafora în poezia chineză modernă.*
Conducător ştiinţific: prof. dr. doc. Tiberiu Vasile.
Anul obţinerii titlului de doctor: 2000
Locul obţinerii titlului de doctor: Universitatea din Bucureşti

Burse, granturi (instituţia, anul, tema, unde s-a realizat):
bursă la The 7-th Congress of Semiotic Studies, Dresda, 1999, cu lucrarea *Métaphore dans la poésie chinoise moderne.*

Cunoştinţe operator calculator: f. bine
Limbi străine cunoscute:

Limba	Oral		Scris	
	Înţeles	Vorbit	Citit	Redactat
franceză	f. bine	f. bine	f. bine	f. bine
engleză	f. bine	f. bine	f. bine	f. bine
chineză	f. bine	f. bine	f. bine	f. bine

Certificat traducător: Limba chineză.

Activitatea profesională:
- funcţia, instituţia, perioada, statutul, norma (cu carte de muncă etc.): redactor-şef la revista *Informaţia culturală*
- membru în comitete, comisii, asociaţii/societăţi ştiinţifice, comitete de redacţie naţionale/internaţionale:

Scanned with OKEN Scanner

– membru al IASS–AIS (International Association for Semiotic Studies) (1999-2002)

Certific autenticitatea datelor de mai sus.

29. 10. 2003 *Semnătura*

DEICTIC = clasă eterogenă de elemente, alcătuită din cuvinte şi forme gramaticale sau morfologice care au rolul comun de a indica, de a preciza.

Din această clasă fac parte, de pildă:

– pronumele personale de persoana I şi a II-a
– interjecţiile de adresare *(bre, mă, fă)*
– adverbe ca: *aşa, astfel, acum, aici, acolo, atunci, îndată, recent*
– pronume demonstrative: *acesta, acela* etc.
– pronume de politeţe

DESCRIERE = mod de expunere care prin care se înfăţişează locuri, personaje situaţii.

Ea se constituie ca spaţiu ce concentrând diferite procedee şi figuri (acestea, la rândul lor pot reliefa particularităţile scrisului la un autor sau la altul).

Descrierile se caracterizează, în mare proporţie, prin:

1. aglomerări de elemente cu rol de determinanţi;
2. frecvenţa determinărilor adjectivale, adverbiale şi substantivale, a numelor predicative;
3. predominanţa verbelor la imperfectul indicativ, cu valoare evocativă;
4. prezenţa masivă a imaginilor vizuale;
5. frecvenţa figurilor de stil;
6. informaţia se diluează (ea ar fi putând fi adesea concentrată în maximum o frază) în favoarea expresiei subiective şi a încărcăturii poetice.

DIALOG = forma cea mai complexă interacţiune verbală care constă într-un schimb de replici – legate ca sens între ele – între cel puţin doi emiţători care se adresează unul celuilalt.

Scanned with OKEN Scanner

În oricare dintre formele sale, dialogul presupune:

1. cel puţin un emiţător şi un destinatar;
2. ca fiecare destinatar trebuie să devină, la rândul său emiţător (şi invers), chiar şi atunci când el nu face altceva decât să semantizeze una dintre posibilele valori ale tăcerii;
3. ca destinatarul să poată face uz de replică;
4. să poată fi întrerupt sau privat de replică (redus la tăcere);
5. faptul că accentul este pus pe interlocutor;
6. ca participanţii la schimbul verbal să fac referiri la situaţia de comunicare;
7. aglomerarea formelor adresării;
8. predominanţa interogaţiei (semn al stimulării verbale).

DILEMĂ = raţionament cu două premise, contradictorii, care conduc însă la aceeaşi concluzie.

Dată fiind definiţia dilemei, este clar faptul că un enunţ, cum ar fi, de exemplu: **Aveam o mare dilemă: să-i spun, să tac sau să acţionez.* este incorect

ENUNŢ = structură lingvistică organizată sintactic şi purtătoare a unui sens, care poate fi alcătuită din una sau mai multe propoziţii.

ESEU = studiu de proporţii reduse, care tratează teme filozofice, literare sau ştiinţifice, fără a epuiza subiectul şi fără a adopta limbajul rigid, epurat de conotaţii, al stilului ştiinţific.

MESAJ = este ceea ce se transmite prin intermediul unui cod, în condiţii de bună funcţionare a acestuia.

În orice proces de comunicare implicate anumite elemente absolut necesare. Acestea sunt emiţătorul, receptorul, mesajul, codul (acesta din urmă este, în cazul comunicării lingvistice obişnuite, însăşi limba) –, contextul şi canalul de comunicare (adică spaţiul sau obiectul fizic care asigură legătura dintre emiţător şi receptor).

Mesajul se distinge de informaţiile amorfe, el având o anumită structură, o anumită organizare, indispensabilă realizării actului de comunicare.

Scanned with OKEN Scanner

De asemenea, mesajul se deosebeşte de text, textul fiind doar purtătorul mesajului. Atunci când, în procesul comunicării, orientarea este nu către emiţător, nu către receptor, cod sau canal, ci către mesaj, putem vorbi despre manifestarea funcţiei poetice sau estetice a limbajului.

Condiţia absolut necesară a poeticităţii mesajului este ambiguitatea. Mai precis, cu cât se concentrează o cantitate mai mare de informaţie într-o unitate de expresie, cu atât această unitate de expresie devine mai ambiguă, mai susceptibilă de interpretări şi, prin urmare, mai poetică.

MONOLOG = replică amplă a unui singur personaj, care poate viza sau nu un destinatar prezent sau imaginat.

În funcţie de modul în care este utilizat şi de situaţiile de comunicare, monologul poate fi:

1. dramatic (intervenţia verbală de dimensiuni ample a unui personaj, care se face în stil direct. Acest personaj-locutor poate emite atât în prezenţa, cât şi în absenţa altui personaj, individualizat sau colectiv, cu care poate comunica unilateral sau de care poate face abstracţie).
2. monolog propriu-zis (este clar adresat uneia sau mai multor persoane, cu intenţia vădită de a fi receptat; el şi ia forma unei declaraţii, a unei confesiuni, a unui discurs sau chiar a unei scurte naraţiuni).
3. solilocviu (este monologul dramatic care desfăşoară în absenţa altui personaj – sau în prezenţa unui personaj pe care îl ignoră – şi conţine reflecţiile şi opiniile locutorului)
4. monolog adresat (formulat în stil direct şi adresat unuia sau mai multor personaje-receptor; conţinând forme lingvistice ale adresării, fiind precedat, eventual, de pauza marcată grafic „–” ori de un verb *dicendi*)
5. monolog interior (intervenţie verbală a unui personaj, care a nu fi adresată nimănui fiind caracterizată prin reducerea elementelor sintactice relaţionale, prin tendinţa de a folosi timpul prezent, prin enunţare la persoana I sau a III-a şi, mai ales, prin trăsături lexicale şi de intonaţie ale stilului direct)

NARAŢIUNE = mod de expunere prin care se relatează un eveniment sau o succesiune de evenimente reale sau fictive.

Scanned with OKEN Scanner

Exemple de naraţiuni – mai reduse sau mai ample sunt nuvelele, romanele, epopeile, la fel basmele, legendele povestirile. Adesea, naraţiunea nu se desfăşoară în stare pură, ci împletită cu dialogul sau /descrierea.

Naraţiunea pune în valoare timpurile verbale, valoarea lor stilistică de dinamizare sau de încetinire a perspectivei.

Întreruperea firului narativ pentru a relata un episod din trecut se numeşte analepsă, iar întreruperea firului narativ pentru a relata un episod din viitor se numeşte prolepsă

Tot în cadrul naraţiunii, mai ales al celor ample, se pot întâlni mărci lingvistice ale confuziei – sau, dimpotrivă, ale distincţiei între autor, personaj şi narator şi, implicit, ale trecerii de la stilul direct la cel indirect sau indirect liber.

SCRISOARE DE INTENŢIE = modalitate, de adresare cvasioficială, către serviciul specializat al unei instituţii angajatoare.

SCRISOARE DE INTENŢIE (1)

În atenţia: Departamentului de Resurse Umane al *FastTelecom*
(numele firmei)
Către: Domnul Radu Ionescu

Stimate domnule,

Pregătirea instituţională, laolaltă cu abilităţile personale, cu experienţa acumulată şi cu dorinţa de a evolua profesional în această direcţie, m-au determinat să-mi canalizez atenţia spre o colaborare cu *FastTelecom*. Am convingerea că programul pe care îl propuneţi, îmi va concentra aptitudinile spre a deveni cu atât mai util pentru *FastTelecom*, în cel mai scurt timp.

Consider că mediul organizaţional de la *FastTelecom* este unul dinamic, competitiv, atent structurat, centrat pe o evoluţie constantă. Aceste caracteristici sunt exact cele care se vor constitui nu doar în motivaţia necesară pentru a-mi pune în aplicare cunoştinţele şi abilităţile, ci se vor constitui şi în stimulente excelente pentru un proces de învăţare continuă.

Îmi exprim pe această cale disponibilitatea pentru o viitoare întâlnire în care să pot face dovada pregătirii mele în concordanţă cu standardele impuse de *FastTelecom*.

Cu stimă,
Semnătura

Scanned with OKEN Scanner

SCRISOARE DE INTENȚIE (2)

În atenția: Departamentului de resurse umane al *Sain et riche* (numele firmei)
Către: Doamna Elie Gader

Stimată doamnă,

Motivul pentru care solicit o colaborare cu dumneavoastră este acela că doresc să-mi pun în practică experiența, abilitățile profesionale și personale, și nu în ultimul rând acela de a-mi dezvolta cunoștințele.

Ca student la Comunicare și Relații Publice mi s-a oferit ocazia de a-mi fundamenta o bază relativ la ceea ce înseamnă piață, public, comportamentul consumatorului, comunicare și cultură organizațională, management de proiect. Dorința mea este să pot aprofunda modul în care funcționează legile corporațiilor în activitățile și procesele desfășurate zilnic.

În calitate de student practicant la *Sain et Riche* am putut descoperi un astfel de mediu organizațional și, foarte important, am avut șansa de a-mi exersa și dezvolta aptitudinile în privința discursului scris.

Am aflat astfel că nici o organizație nu poate funcționa la standarde optime în lipsa unui sistem de management al calității riguros structurat și implementat. Însă în primul rând am aflat că o organizație, indiferent de obiectul de activitate, se constituie nu numai în prestator de servicii pentru clienți externi (piața), cât mai ales în client intern, client pentru ea însăși.

În final, sunt convinsă că cele de mai sus reprezintă un motiv solid atât pentru a mi se acorda oportunitatea de a-mi dezvolta comportamentul organizațional în colaborare cu dumneavoastră, cât și pentru a-mi putea pune în valoare experiența și cunoștințele în spiritul politicii trasate de organizație.

Detalii se regăsesc în *Curriculum Vitae* atașat.
Îmi exprim pe această cale rugămintea de a mă contacta pentru a-mi comunica decizia dumneavoastră.

Cu stimă,
Semnătura

Scanned with OKEN Scanner

SITUAŢIE DE COMUNICARE = contextul situaţional, extralingvistic.

STIL DIRECT (VORBIRE DIRECTĂ) = mod de exprimare de către un emiţător (fie el vorbitor, autor, personaj) a gândurilor, opiniilor sau sentimentelor sale.

Stilul direct poate fi identificat în monologuri şi în dialoguri, adică în acele schimburi de replici dintre participanţii la o discuţie. Dar acest gen de exprimare poate avea loc fie pur şi simplu, fie prin intermediul unui alt locutor, care citează. Prin urmare, stilul direct poate apărea şi sub forma reproducerii exacte spusele cuiva.

Trăsături ale stilului direct:

1. exprimarea la persoana I;
2. prezenţa vocativelor;
3. prezenţa imperativelor;
4. prezenţa deicticelor;
5. apelul permanent la receptor (prin intermediul imperativelor, al întrebărilor, al pronumelor);
6. dinamismul;
7. oralitatea puternică;
8. trecerea de la stilul indirect la cel direct se face prin intermediul verbelor declarative de tipul: *a zice, a spune, a întreba, a comenta, a răspunde* etc., a căror prezenţă nu este însă obligatorie, trecerea putând să se facă simplu, brusc. Trecerea la stilul direct se face şi pentru a reproduce cuvintele proprii. În acest caz este vorba de autocitare, precedată şi ea de o marcă: *zic*; în scris, prezenţa ghilimelelor este, în acest caz, obligatorie.

STILUL DIRECT LEGAT v. VORBIREA DIRECTĂ LEGATĂ

STIL FUNCŢIONAL = sistem lingvistic, specializat în grade diferite care este menit să servească necesităţilor de exprimare ale unui anumit domeniu (social, cultural, profesional, familial etc.) Stilul funcţional se mai numeşte şi limbaj.

Scanned with OKEN Scanner

Stilurile funcţionale (limbajele) sunt ipostaze ale limbii înseşi, atunci când aceasta are o destinaţie specială. Există, prin urmare, un stil (limbaj) familiar, altul popular, există stilul beletristic, dar şi cel juridico-administrativ, cel ştiinţific, dar şi cel sportiv etc.

Dacă ar fi să privim limba global, am observa că ea cunoaşte, din punctul de vedere al destinaţiei mesajului, două variante mari:

1. varianta populară (limbajul popular)
2. varianta cultă, literară

În cadrul fiecăruia dintre aceste ansambluri mari, se disting câte două grupe, şi anume:

1. limbajele artistice (există limbaj artistic popular şi limbaj artistic cult, literatură populară şi literatură cultă)
2. limbajele nonartistice.

În ceea ce priveşte limbajul popular, în categoria limbajelor sale nonartistice intră, pe de-o parte vorbirea curentă, iar, pe de altă parte, limbajele tehnice pentru diferite domenii (morărit, dulgherie, olărit, apicultură, păstorit etc.).

Limbajul cult se poate subdivide şi el într-o mulţime de subansambluri, precum limbajul standard, limbajul ştiinţific (cu subdiviziunile sale, pe domenii), limbajul tehnic, juridic-administrativ, limbajele politic, sportiv, publicistic etc.

STIL INDIRECT (VORBIRE INDIRECTĂ) = mod de exprimare a faptelor gândurilor, opiniilor, sentimentelor cuiva sau de relatarea a unor evenimente într-o manieră mediată, transpusă.

În stilul indirect se relatează ceea ce se presupune că s-a spus sau s-a întâmplat în mod direct, într-un moment anterior.

Trăsături ale stilului indirect:

1. prezenţa obligatorie a unui verb de declaraţie sau de percepţie tranzitiv. Este vorba de acele verbe declarative pe care le întâlnim ca marcă a trecerii la stilul direct.
2. prin prezenţa unei conjuncţii subordonatoare sau a unui element care să aibă, în frază, rolul de conjuncţie subordonatoare (*că, să, cum, unde, când, care, cine, ce* etc.):

Scanned with OKEN Scanner

3. dacă în stilul direct întâlneam pronume personale de persoana I şi a II-a, stilului indirect îi este specific pronumele de persoana a III-a. Aşadar, dacă în stilul direct vorbeşte întotdeauna emiţătorul *(eu)*, care se adresează, eventual explicit, unui destinatar *(tu)*, prezent sau nu, în stilul indirect emiţătorul vorbeşte despre o atreia persoană, care nu este de faţă *(el)*.

4. imperativele caracteristice stilului direct devin conjunctive în stilul indirect.

5. adverbele, pronumele şi adjectivele care indicau apropierea îşi pot schimba aceste valori.

6. eventualele vocative care ar fi putut apărea în stilul direct se transformă, în stilul indirect, în complemente indirecte.

7. propoziţiile interogative din stilul direct devin interogative indirecte în stilul indirect:

STIL INDIRECT LIBER (VORBIRE INDIRECTĂ LIBERĂ) = exprimarea gândurilor, a opiniilor, a sentimentelor cuiva ca şi cum cel care le relatează s-ar identifica, în anumite momente, cu persoana căreia ele îi aparţin.

În cazul stilului indirect liber, este necesar să facem distincţia între două instanţe, mai precis între doi emiţători, primul fiind cel care reproduce în text respectivele (presupuse) gânduri, opinii etc., adică autorul, iar al doilea – cel care produce gândurile sau opiniile respective (personajul).

Altfel spus, în cazul stilului indirect liber se conturează două voci. Prima voce este emiţătorul textului, care este, deci, autorul. Cealaltă voce este cea a presupuselor gânduri şi sentimente interioare, exprimate liber – fără mărci introductive sau semne ale subordonării sintactice faţă de fragmentul anterior – vocea unui personaj care poate sau nu să fie, la un moment dat, şi narator).

În stilul indirect liber perspectiva se schimbă, ca şi cum şi am putea privi lucrurile din interiorul personajului, ca şi cum am avea acces la ceea ce se produce în mintea lui şi la modul în care el îşi lămureşte sieşi gândurile care îl frământă, sentimentele care îl încearcă.

Scanned with OKEN Scanner

? Trăsături ale stilului indirect liber:

1. împletirea vocilor autorului şi, respectiv, a personajului;

2. trecerea de la stilul indirect la cel indirect liber se face fără vreo marcă specifică (verbe declarative, conjuncţii etc.); uneori, interogaţia poate „pregăti" cititorul pentru trecerea de la un stil la altul;

3. asemănarea cu monologul interior (cu deosebirea fundamentală că, în stilul indirect liber modul de exprimare rămâne la persoana a III-a);

4. practic, stilul indirect liber este o formă sintactică intermediară între stilului direct şi celui indirect, deoarece se orientează către persoana a III-a, ca şi stilul indirect, dar liber de verbul declarativ şi de conjuncţia subordonatoare, apropiindu-se astfel de stilul direct (mai precis, de varianta monologică a acestuia).

Stilul indirect liber este întâlnit în beletristică deoarece, pe de o parte, el serveşte la realizarea introspecţiilor şi, implicit, poate ajuta la caracterizarea personajelor, iar, pe de altă parte, aduce un plus de ambiguitate textelor în care apare, suprapunând vocile şi planurile narative.

VORBIRE DIRECTĂ LEGATĂ (STILUL DIRECT LEGAT) = varietate de stil direct, în care se păstrează forma exclamativă sau interogativă, dar introduse printr-o conjuncţie subordonatoare. Acest tip de exprimare se mai numeşte şi stil direct legat.

Vorbirea directă legată este neliterară, fiind specifică este vorbirii populare. Practic ea este o formă de anacolut. Totuşi, acest tip de vorbire poate apărea în textele literare pentru caracterizarea unui personaj, de pildă, sau pur şi simplu pentru a spori nota de oralitate.

LEXIC, FRAZEOLOGIE ŞI SEMANTICĂ

ABREVIERE = **tip de compunere ce constă în crearea unor unităţi lexicale (cuvinte noi).**

Abrevierea face parte deci din categoria mijloacelor interne de îmbogăţire a vocabularului şi se poate realiza în două moduri:

Scanned with OKEN Scanner

1) păstrând numai iniţialele unui cuvânt compus sau al unui grup de elemente cu valoare unitară
2) trunchiind cuvinte preexistente (păstrând silabe din acestea)

ACTUALIZARE = utilizare a unui element lingvistic în vorbire, în practica limbii sau într-un context anume.

Astfel, atunci când un cuvânt polisemantic apare într-un context neambiguu, spunem că el actualizează un anumit sens (din cele pe care le înregistrează în dicţionare).

AFIX = din punct de vedere lexical, afixul este un morfem care se ataşează radicalului în procesul de derivare, pentru a crea un cuvânt nou.

Afixele pot fi:
1) **prefixe**
2) **sufixe**

ANTONIME = cuvinte cu sensuri opuse, care denumesc realităţi contrare şi contradictorii.

Aşadar, antonimia este o relaţie polară, termenii săi organizându-se în cupluri care se exclud reciproc. Termenii unui cuplu antonimic conţin trăsături diametral opuse şi se evocă reciproc.

Pentru a stabili însă care este antonimul unui cuvânt, trebuie să hotărâm câte sensuri are cuvântul respectiv şi abia după aceea să stabilim, pentru fiecare sens în parte, antonimele corespunzătoare. Altfel spus, înaintea stabilirii relaţiei de antonimie, trebuie să efectuăm mai întâi operaţia de dezambiguizare semantică.

Aşa cum nu toate cuvintele au sinonime, tot aşa, nu toate cuvintele unei limbi (şi nici toate sensurile unui cuvânt) sunt susceptibile de a avea antonime.

Pentru a putea vorbi despre antonime, observăm că termenii respectivi trebuie să îndeplinească anumite condiţii.

1) să aparţină aceleiaşi categorii morfologice (antonimul unui adjectiv va fi tot un adjectiv, antonimul unui verb, un verb şamd.)

2) să aibă un nucleu semantic comun, adică una sau mai multe componente de sens care să funcţioneze asemenea unui numitor comun. De aceea nu putem opune, să zicem, lui *rapid* pe *aspru*, pe *întuneric* lui *bunătate*.

Scanned with OKEN Scanner

3) Mai mult, dacă încercăm să situăm membrii cuplurilor antonimice de mai sus pe o axă imaginară, vom observa că poziţia lor este simetrică în raport cu punctul de referinţă. Acest lucru nu înseamnă însă că *recişor, şi îngheţat* nu pot fi considerate antonime ale lui *cald* şi nici că *fierbinte, călduţ* nu pot fi considerate antonime ale lui *rece*. De asemenea, *babalâc* poate fi şi el considerat drept antonim al lui *tânăr*, cu amendamentul că el aparţine unui registru stilistico-funcţional diferit (popular şi familiar).

Cuplurile de antonime pot fi:

1) simetrice *(tânăr / bătrân)*

2) asimetrice *(mic / gigantic)*

De asemenea, ele pot fi:

1) recunoscute de vorbitori ca atare în orice situaţie, nefiind condiţionate de apariţia în vreun context *(frumos / urât);*

2) limitate la un context precis (*înalt / grav*; d. voce);

3) cuvinte care, în mod obişnuit nu ar fi considerate antonime, devin antonime doar în anumite contexte, în care sunt puse în relaţie de opoziţie (antonime contextuale).

ARGOU = un limbaj aparte, creat prin convenţie de către utilizatorii săi, în scopul de a nu fi înţeleşi de ceilalţi membrii ai societăţii.

Ca urmare, argoul este revendicat de categorii sociale delimitate, periferice, mai mult sau mai puţin restrânse (dar se poate vorbi şi de un argou care circulă în mediile şcolare şi de studenţi).

Asemenea oricărui compartiment al limbii, argoul este supus, pe de o parte, fenomenului de învechire, iar, pe de altă parte, suferă inovaţii. De altminteri, argoul este limbajul care se perimează şi care inovează cel mai rapid.

Nivelul în care se individualizează argoul, ca limbaj, este cel lexical. Altfel spus, ceea ce face din argou un limbaj aparte este vocabularul său, la celelalte nivele nedistanţându-se esenţial de limba comună. Argoul apelează, pentru inovare, la cele mai diverse mijloace: schimbări de sensuri, împrumuturi de cuvinte arhaice, regionale sau de termeni de specialitate, derivări *sui generis*, împrumuturi din alte limbi şi figuri de stil (mai ales metafore).

Scanned with OKEN Scanner

ARHAISM = formă fonetică, morfologică, lexicală sau construcţie sintactică învechită, care a circulat în limbă într-o anumită perioadă, depăşită, din evoluţia acesteia (dar care mai poate fi folosite în texte din perioade ulterioare, mai ales în literatură).

Prin urmare, înainte de a cataloga un fapt de limbă drept arhaism, trebuie să luăm în considerare data în care textul respectiv a fost scris. Dacă ajungem la concluzia că structura sau cuvântul care ne-a atras atenţia ca fiind o formă învechită ori chiar ieşită din uz era în circulaţie la data scrierii textului, nereprezentând nimic neobişnuit pentru acea perioadă, ar fi greşit să catalogăm acea formă lingvistică drept arhaism; ea este arhaism numai în raport cu limba actuală. Arhaismele propriu-zise sunt cele utilizate intenţionat în texte relativ recente, din raţiuni stilistice.

Arhaismele pot fi:

1) fonetice: *derege, hitlean, a îmbla, a împle, părău, părete, priimi, a rumpe, samă.* Ele sunt tratate în dicţionare ca v a r i a n t e ale formelor literare actuale şi rezolvate ca trimiteri la acestea din urmă.

2) morfologice: *aripe, inime, greşale, mânuri, palaturi, văzum*).

3) lexicale: *cain, can, chezaş, hac, hatman, jude, logofăt, ocârmuire, ort, pârcălab, pitar, seimen, vornic etc.*

4) semantice (care au circulat iniţial în limbă cu un sens diferit de cel cunoscut azi şi care nu mai este utilizat). În categoria acestor arhaisme intră cuvinte cum sunt: *carte* = scrisoare, *a certa* = a pedepsi, *a hotărî* = a trage un hotar, *mândru* = înţelept, *moşie* = patrie, *rost* = gură, *sărutare* = salutare, *a tăbărî* = a aşeza tabăra.

5) arhaisme sintactice: *primi pre dânsa* (fără anticiparea pronominală a complementului direct), *„somnul, vameş vieţii”* (dativ adnominal).

CALC = mijloc mixt de îmbogăţire a vocabularului, situat la confluenţa dintre mijloacele interne şi mijloacele externe de îmbogăţire a lexicului unei limbi.

Prin urmare, calcul este un fenomen complex, ce presupune „copierea” totală sau parţială a unei structuri sau a unei forme dintr-o limbă străină,

Scanned with OKEN Scanner

traducerea totală sau parţială a acestora sau preluarea unui sens al unui cuvânt polisemantic. Dată fiind complexitatea fenomenului, calcul este susceptibil de diferite tipuri de clasificări:

1) total (se traduce integral cuvântul sau secvenţa străină);

2) parţial (se traduce doar o parte din cuvântul sau secvenţa străină, cealaltă parte rămânând ca în limba din care se face traducerea);

3) semantic (se preia un sens din lista de sensuri cumulate de cuvântul străin echivalent);

4) gramatical (se realizează prin „copierea" unei structuri morfologice sau sintactice).

COMPUNERE = mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului care constă în combinarea unor cuvinte existente în limbă, astfel încât să rezulte unităţi lexicale noi, cu un sens diferit.

Compunerea se poate realiza în mai multe feluri:

- prin sudarea elementelor *(untdelemn);*
- prin alăturare *(floarea soarelui);*
- cu ajutorul cratimei *(rea-voinţă);*
- prin abreviere:

a) folosind numai iniţialele unor cuvinte (*AVAS = Agenţia pentru Valorificarea Activelor Statului)*

b) folosind iniţiale şi fragmente de cuvinte *(TAROM = Transportul Aerian Român)*

c) folosind numai fragmente de cuvinte *(PLAFAR= Plante farmaceutice)*

CONVERSIUNE = mijloc intern de îmbogăţire a vocabularului care constă în trecerea unui cuvânt de la o anumită parte de vorbire la alta (la altă clasă lexico-gramaticală).

Conversiunea se mai numeşte şi schimbarea valorii lexico-gramaticale. Îşi pot schimba valoarea gramaticală elemente aparţinând diferitelor clase morfologice. Iată numai câteva dintre ele:

Scanned with OKEN Scanner

adjectiv > substantiv: ***Un rău** nu vine niciodată singur.*
participiu > adjectiv > substantiv: ***Rănitul** a fost spitalizat.*
supin > substantiv: ***Spălatul** pe dinți de două ori pe zi este obligatoriu.*
participiu > adjectiv: *Rochia roșie, **înflorată**, nu o prindea deloc.*
pronume > substantiv: *Mulți filozofi au emis teorii legate de cunoașterea **sinelui**.*
substantiv > adverb: *Doarme **tun**.*

CONTAMINARE = procedeu intern de îmbogățire a vocabularului, puțin productiv, care constă în combinarea a două cuvinte diferite care aparțin aceleiași sfere semantice.

DERIVARE = mijloc intern de îmbogățire a vocabularului, foarte productiv, care constă în atașarea unor afixe la un cuvânt de bază.

În funcție de felul în care se realizează, derivarea poate fi:

1) cu sufixe;

2) cu prefixe;

3) parasintetică (cu sufixe și cu prefixe);

4) regresivă.

DUBLET ETIMOLOGIC = cuplu de cuvinte care au la bază un etimon comun.

Din categoria dubletelor etimologice fac parte cuvinte precum:

bor / bord (fr.)
chiar / clar (lat.)
închina / înclina (lat.)
saluta / săruta (lat.)

EXPRESIE = cuvânt sau îmbinare de cuvinte stabilă care satisface (total sau parțial) anumite criterii precum:

1) are un sens relativ independent față de elementele alcătuitoare;

2) are un caracter expresiv, figurat;

3) se poate extinde la dimensiunile unei propoziții;

4) poate lua forma unor formule fixe consacrate anumitor situații;

5) pot avea diferite valori (comparative, intensive, superlative etc.).

Scanned with OKEN Scanner

FOND PRINCIPAL LEXICAL = mulţime de cuvinte utilizate de către toţi vorbitorii unei limbi, indiferent de apartenenţa lor socio-culturală şi profesională.

Această mulţime include aproximativ 1.500-3.000 de cuvinte, din care fac parte: nume de obiecte, fiinţe, fenomene, stări, acţiuni, plante, animale, alimente, părţi ale corpului, nume de rudenie, diviziuni temporale, verbele auxiliare, prepoziţiile, conjuncţiile, unele adverbe, pronumele şi numeralele etc. Cuvintele din fondul principal lexical sunt cuvinte vechi şi desemnează noţiuni importante, fundamentale. Aceste cuvinte, care alcătuiesc fondul principal lexical asigură înţelegerea vorbitorilor în procesul comunicării. Ele sunt cuvinte care apar foarte frecvent şi care au o istorie bogată în limbă, apărând în diferite contexte. De aceea, ele şi-au dezvoltat sensuri multiple.

Diferenţa dintre cifra 1.500 şi, respectiv, 3.000 se explică prin faptul că unii specialişti consideră că în fondul principal lexical ar trebui incluse şi anumite neologisme de uz curent. Fondul principal lexical se mai numeşte şi vocabularul de bază sau fundamental şi conţine vocabularul minim, strict necesar comunicării curente într-o limbă.

FAMILIE DE CUVINTE = mulţime de cuvinte care au aceeaşi rădăcină şi care sunt formate prin derivare şi compunere (mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului) şi între care există o legătură de sens.

FRAZEOLOGISM v. UNITATE FRAZEOLOGICĂ

JARGON = limbaj utilizat de anumite grupuri sociale utilizat din dorinţa de a se distinge de masa vorbitorilor.

Jargonul se caracterizează prin abundenţa cuvintelor şi expresiilor pretenţioase, mai ales a celor de provenienţă străină (pronunţări ca în limba de origine, calcuri, împrumuturi lexicale şi frazeologice). Dacă în secolul trecut majoritatea covârşitoare a elementelor de jargon erau de provenienţă franceză (*bonton, malşansă, monşer, şarmant* etc.), astăzi engleza (mai ales americană) este principala sursă a elementelor de jargon (*bye-bye, coffe break, full time, part time, time out, training, trend, over* etc.).

LOCUŢIUNE = îmbinare fixă de cuvinte (care şi-au pierdut, fiecare, autonomia gramaticală), cu sens global unitar şi care funcţionează, în ansamblu, ca un singur cuvânt (ca o singură parte de vorbire)

Scanned with OKEN Scanner

LIMBAJ = a) limbă
b) stil funcţional, vezi p. 124 D. stil

MASA VOCABULARULUI = totalitatea cuvintelor dintr-o limbă care nu intră în componenţa fondului principal lexical. Din masa vocabularului fac parte majoritatea copleşitoare a cuvintelor unei limbi, înţelegând prin aceasta arhaismele, regionalismele, neologismele, termenii populari, familiari, literari, livreşti, rari, ştiinţifici şi tehnici, argotici şi elementele de jargon, termeni din toate domeniile. Cuvintele din masa vocabularului sunt cunoscute şi utilizate în mod inegal.

NIVEL LINGVISTIC = termen operaţional care este sinonim cu *plan* (sau *palier*).

Potrivit structurii limbajului, stratificării sale, se disting:

- nivelul fonetic (al sunetelor);
- nivelul morfologic (vizează calitatea morfologică a unităţilor lexicale);
- nivelul lexical (incluzând cuvintele şi unităţile frazeologice);
- sintactic (relaţiile dintre unităţile lexicale, dintre propoziţii, precum şi topica);
- semantic (relaţiile de sens dintre unităţile lexicale);
- stilistic (elementele de expresivitate, tropii, figurile de stil, aparte-nenţa unei unităţi lexicale sau frazeologice la un registru sau altul, la un limbaj sau la altul);
- pragmatic (uzul, producerea şi receptarea enunţurilor, semnificaţiile enunţurilor, relaţiile locutor-receptor etc.).

OMONIME = cuvinte cu formă identică, dar cu înţelesuri diferite, înţelesuri între care nu se (mai) poate stabili nici o legătură.

Ominimele pot fi:

1) lexicale (cuvintele sunt identice în formele lor de nominativ/acuzativ);
2) gramaticale sau morfologice (identitatea se stabileşte între diferite forme flexionare ale cuvintelor).

Scanned with OKEN Scanner

3) omografe: *comédie / comedíe, cópii / copíi, móbilă / mobílă, óchi / ochí, véselă / vesélă* etc.;

4) omofone: *lin* = peşte / *lin* =uşor, *păr* = fire care cresc pe corp şi pe cap / *păr* = pom fructifer;

5) totale, adică identice în toate formele lor: *război* = maşină de ţesut / *război* = conflict armat de proporţii;

6) parţiale, adică având forme identice la singular şi diferite la plural: *cap – capi, capete; corn – corni, cornuri* etc.;

7) tolerabile, adică apar în contexte diferite, neexistând pericolul de a fi confundate: *fierierărie* = mulţime de obiecte de fier / *fierierărie* = atelierul fierarului

8) intolerabile, situaţie în care unul din cuvinte îl elimină pe celălalt din limbă, înlăturând astfel şi pericolul confuziei: *păcurar = păstor / păcurar = vânzător de păcură;* cel de-al doilea câştigase teren, la un moment dat, determinând înlocuirea celui dintâi cu *cioban;* azi nici *păcurar* [2] nu mai este folosit decât regional.

PARONIME = cuvinte care se aseamănă foarte mult din punct de vedere formal (diferă prin unul sau mai multe sunete), dar care se deosebesc prin sensul lor.

Paronimele se atrag reciproc şi formează cupluri. Acestea reprezintă frecvent surse de greşeli deoarece, prin confuzie, un cuvânt poate fi substituit într-un context cu paronimul său.

PREFIX = afix care se ataşează la începutul unui cuvânt de bază pentru a crea un altul, nou.

PREFIXOID = numit şi fals prefix

PROVERB = enunţ reflexiv caracterizat printr-o formă lingvistică şi logică specială şi care aparţine limbajului popular.

RADICAL = bază a cuvântului de la care se porneşte în procesul de derivare cu sufixe şi/sau cu prefixe.

Radicalul poate fi identic cu acel cuvânt cu care se pleacă în procesul de dreivare sau nu. Astfel, în cuvinte cum ar fi *piticanie, rădăcinos* radicalul este identic cu cuvântul de la care se porneşte (*pitic* + suf. *-anie; rădăcină*

Scanned with OKEN Scanner

+ suf. *-os*), în timp ce în exemple ca
rozător radicalul nu mai coincide cu cuvântul de bază (*a roade*)

RĂDĂCINĂ v. RADICAL

REGIONALISM = formă fonetică, morfologică sau cuvânt care circulă numai pe arii (relativ) restrânse.

Prin urmare, regionalismele pot fi:

1) fonetice;

2) lexicale;

3) morfologice.

Regionalismele nu trebuie confundate, aşadar, cu termenii care aparţin limbajului popular şi care au o circulaţie mult mai largă, aproape generală (ca răspândire teritorială), şi cu atât mai puţin cu termenii care aparţin limbii literare.

SINONIME = cuvinte ale căror sensuri sunt foarte apropiate sau identice şi care se pot substitui reciproc în context.

> *Înainte însă de a porni la stabilirea unei relaţii de sinonimie între două cuvinte, trebuie însă să realizăm o operaţie indispensabilă, numită dezambiguizarea semantică. Altfel spus, să selectăm din mulţimea sensurilor posibile ale cuvântului dat, pe acela pentru care căutăm sinonime. Altfel spus, pentru sensuri diferite ale aceluiaşi cuvânt se stabilesc serii sinonimice diferite. Dar nu toate cuvintele unei limbi (şi nici toate sensurile unui cuvânt) sunt susceptibile de a avea sinonime. Pentru a putea fi considerate sinonime, cuvintele trebuie îndeplinească anumite condiţii:*

să aparţină aceleiaşi categorii morfologice

a) să desemneze, cel puţin global, acelaşi obiect (să aibă acelaşi referent);

b) să se poată substitui reciproc în acelaşi context;

c) să aparţină aceluiaşi stil funcţional, aceluiaşi limbaj;

Scanned with OKEN Scanner

Se poate vorbi despre sinonime:

a) în sens larg (cuvinte care sunt sinonime numai în anumite contexte);

b) în sens restrâns (atunci când cuvintele îndeplinesc toate criteriile de mai sus).

SUFIX = afix care se ataşează la sfârşitul unui cuvânt de bază sau al unui radical, pentru a crea un alt cuvânt.

SUFIXOID = numit şi fals sufix

UNITATE FRAZEOLOGICĂ = orice combinaţie fixă de cuvinte care are un sens global unitar şi acelaşi referent (se referă la acelaşi lucru, la acelaşi obiect)

În categoria unităţilor frazeologice intră:

a) locuţiunile;

b) expresiile;

c) formulele şi clişeele (româneşti sau internaţionale);

d) unele calcuri.

STILISTICĂ

AMBIGUITATE = procedeu stilistic complex, care constă în utilizarea deliberat echivocă a unui cuvânt sau a unei secvenţe lingvistice dezvoltate (construcţie, sintagmă, propoziţie, fragment de text etc.).

Ambiguitatea se bazează pe posibilitatea de a înţelege cuvântul sau secvenţa lingvistică respectivă în cel puţin două feluri şi, deci, de a îl/o interpreta în mai multe moduri şi poate fi:

1) semantică;

2) sintactică.

Ea este o condiţie *sine qua non* a limbajului poetic şi, de asemenea, poate fi o importantă generatoare de umor. Surse de ambiguitate (la nivel lexical) sunt:

Scanned with OKEN Scanner

1) polisemia;

2) omonimia.

ANACOLUT = abatere de la exprimarea corectă, constând dintr-o întrerupere a construcţiei sintactice iniţiale a unui enunţ (propoziţie, frază) şi continuarea acestuia în funcţie de regulile de acord în persoană, număr sau caz ale altei construcţii sintactice.

Anacolutul alterează coeziunea sintactică a textului (frazei) în care apare, generând enunţuri în care propoziţiile principale se intercalează haotic cu subordonatele, subiectele dintr-o propoziţie devin complemente în alta etc., iar complementele directe şi indirecte îşi schimbă nejustificat regimul. El reprezintă o greşeală cauzată de neglijenţa în exprimare sau de incultură. Anacolutul poate însă apărea în literatură ca mijloc lingvistic de caracterizare a personajelor sau ca modalitate de realizare a comicului de limbaj.

ANALIZĂ STILISTICĂ = un demers complex, care presupune o succesiune de paşi:

1) lectura textului sau a fragmentului (receptorul ia contact cu textul respectiv, îşi formează o primă impresie şi decodează un anumit mesaj);

2) plasarea (provizorie, pentru că uneori, când e vorba de fragmente, putem să nu dispunem de toate datele, de toate mărcile lingvistice necesare) textului respectiv în interiorul unui stil funcţional, a unui mod de expunere (şi a unei specii);

3) identificarea faptelor de stil, a mărcilor lingvistice cu potenţial stilistic. În această etapă are loc recunoaşterea figurilor, a tropilor, a procedeelor, precum şi oricărei alte forme de abatere care ar putea avea valoare expresivă. Trebuie căutate mărci la toate nivelele textului, de la cel fonetic până la cel al tropilor. Analiza stilistică nu trebuie confundată cu un inventar sau cu o statistică. Trebuie semnalate, deopotrivă, legăturile dintre figuri, precum şi situaţiile în care o anumită figură se grefează pe o alta;

4) gruparea pe categorii a figurilor şi a procedeelor stilistice identificate se face pentru a pune în evidenţă recurenţa unuia sau mai multor elemente la un scriitor, într-o operă sau în cadrul unui curent literar, pentru a caracteriza un personaj etc. Nu doar frecvenţa, ci şi absenţa sau slaba reprezentare a unor elemente

Scanned with OKEN Scanner

poate individualiza un stil. Datele astfel ordonate dau informaţii despre trăsăturile stilistice generale şi particulare ale textului;

5) stabilirea gradului de relevanţă a faptelor de stil identificate şi a funcţiei lor. Acest lucru poate conduce la o altă lectură, la o nouă descoperire de semnificaţii, la un mod diferit de interpretare a textului.

EPITET = un trop care constă într-o determinare adjectivală, substantivală sau adverbială care, spre deosebire de determinanţii obişnuiţi, aduce un plus de expresivitate.

Nu orice adjectiv (ori substantiv cu funcţie de atribut) sau adverb poate fi considerat epitet şi de aceea, în analizele stilistice este important să nu se procedeze la o inventariere *grosso modo* a determinanţilor prezenţi într-un text, ci să se procedeze la discernerea celor obişnuite, neutre, de cele care aduc un plus semantic şi care sunt expresive.

Epitetul poate fi:

- Din punct de vedere morfologic:
  - adjectival *(foşnire mătăsoasă)*;
  - substantival *(ochi de gheaţă)*;
  - gerunzial *(lebădă murindă)*;
  - adverbial *(imită palid)*.
- Din punctul de vedere al structurii sintactice în care se integrează:
  - simple *(văzduhul tămâiet)*;
  - multiple – numite şi epitete în lanţ – *(vis dulce, tainic, nepreţuit)*;
  - inverse *(splendoarea naturii)* sau cuplate, atunci când unul îl determină adjectival sau adverbial pe celălalt *(iubire mistuitor de dulce)*.
- Din punctul de vedere al relaţiei cu alte figuri:
  - personificator (care se suprapune unei personificări, deoarece adaugă elementului determinat trăsăturile /+animat/ şi/sau /+uman/): *decoruri zâmbitoare, stea grăbită, tăcută floare* etc.;
  - metaforic (care are formă de epitet, dar la baza căruia se află un mecanism de tip metaforic, o analogie): *vis de aur, şopârlă de smarald, slova de foc* etc.;

Scanned with OKEN Scanner

- sinestezic (care contribuie, de fapt, la crearea unei sinestezii): *privire aspră, rece, albă, foşnirea mătăsoasă a mărilor cu sare* etc.;
- oximoron (sau contrastiv, care stabileşte o relaţie de opoziţie semantică între elementul determinat şi determinant sau între determinanţi): *bulgări fluizi, gura dulce-amară, bulgăr luminos* etc.

- Din punctul de vedere al valorii expresive şi al raportului cu elementul determinat:

  - epitete ornante (care amplifică sensul elementului determinat): *văl subţire, zbor înalt, floare înmiresmată* etc.;
  - epitete evocative (care asociază, în cadrul sintagmei determinat/determinant o realitate fizică şi una morală): *tăinuitele dureri, perfida senzaţie* etc.;
  - epitete generalizatoare (care sunt, de regulă, abstracte şi se pot aplica unei serii largi de elemente determinate): *inefabil, pur, adânc, etern* etc.;
  - epitete individualizatoare (care izolează, din punct de vedere semantic, elementul determinat, făcându-l să pară unic): *săltăreţele dactile, cimpoiul veşted luncii* etc.;
  - epitete apreciative (care rezumă o judecată de valoare):
  - epitete pleonastice (care exprimă o trăsătură pe care elementul determinat o conţine deja): *colb mărunt, crâmpeie mici* etc.;
  - epitete improprii (care exprimă trăsături ireale, inacceptabile din punct de vedere logic): *durere divizată, zăpadă viorie, mântuit azur* etc.;
  - epitete cromatice (care exprimă poetic culori): *ceaţa ivorie, codrii de aramă* etc.;
  - epitete stereotipe (care sunt cele cu circulaţie mare, aproape tocite prin uz):
    frumos, măreţ, viu, lin, alb, pur, dulce etc.

EUFEMISM = figură de stil care constă în atenuarea unei idei, recurgând la anumite mijloace de exprimare.

Eufemismul se poate realiza prin diverse mijloace lingvistice: la substituiri, tabuuri sau perifraze, anumite adverbe, construcţii negative care trebuie înţelese în antifrază etc. Funcţia lui este aceea de a servi la exprimarea într-o manieră atenuată, mai elegantă, mai politicoasă a unei idei:

Scanned with OKEN Scanner

EXPRESIVITATE = trăsătură a unui enunţ (text, fragment de text etc.) care are un conţinut afectiv, emoţional şi estetic pronunţat.

Expresivitatea se poate produce:

- involuntar (aşa cum este, de pildă, cazul comunicării orale, puternic marcate de exclamaţii, onomatopee, amestec de limbaje etc.);
- intenţionat (precum în cazul discursului pe o anumită temă, orientat spre o anume ţintă, cazul articolelor publicistice şi, evident, al operelor literare)

FIGURĂ DE STIL = abateri de la exprimarea obişnuită, de la uzul lingvistic neutru, normal, care au valoare expresivă.

Tropii şi figurile sunt uneori confundaţi. Dacă despre orice trop putem să spunem, că este o figură de stil, nu orice figură este trop.

Figurile nu trebuie însă confundate cu greşelile. Ca şi acestea din urmă figurile sunt abateri de la normă, dar abateri intenţionate, care cresc expresivitatea sau puterea de persuasiune a unui text sau a unui discurs.

De asemenea, figura de stil nu trebuie privită un pur ornament. Ea este un factor de structurare a mesajului după reguli specifice, conform intenţiilor autorului.

Figurile pot fi:

1) de sunet *(aliteraţia, asonanţa, paronomaza, rima);*
2) sintactice sau de construcţie *(paralelismul, enumerarea, climaxul, repetiţia, chiasmul, anafora, epifora, elipsa, anacolutul, hiperbatul, inversiunea etc.);*
3) semantice *(metafora, metonimia, sinecdoca, personificarea, comparaţia, epitetul, simbolul, oximoronul);*
4) de gândire sau logice *(antiteza, antifraza, hiperbola, litota, ironia, paradoxul, parabola, reticenţa, alegoria, eufemismul, pleonasmul);*
5) etimologice *(jocurile de cuvinte).*

HIPERBOLĂ= figură de stil prin intermediul căreia sunt exagerate (în sens pozitiv sau în sens negativ ori în sensul măririi sau al micşorării) trăsăturile unui personaj, ale unui obiect, ale unei stări sau acţiuni, în scopul accentuării unei idei sau a reliefării unui personaj.

Scanned with OKEN Scanner

METAFORĂ = trop care constă în substituirea unui nume (cuvânt) prin alt nume (cuvânt) în virtutea unei relaţii de analogie (analogia presupunând un raţionament de tipul *aşa cum...,aşa şi* sau *A^1 este pentru A aşa cum B^1 este pentru B*, în timp ce comparaţia presupune un raţionament de tipul *A este ca B*).

Metafora este atât de complexă, încât nici una dintre definiţii date până în prezent nu este pe deplin satisfăcătoare. De pildă, s-a spus că metafora ar fi o comparaţie prescurtată, adică o comparaţie din care lipseşte adverbul *ca*. Or, lucrurile nu sunt întotdeauna chiar atât de simple. Nu orice metaforă se poate explica (se poate dezvolta) într-o comparaţie, aşa cum nici orice comparaţie nu se poate transforma automat în metaforă.

- Condiţii necesare pentru ca o secvenţă să poată fi considerată metaforă:

1. Să presupună existenţa, undeva, într-un plan de adâncime, imaginar, a doi poli (= două obiecte, două situaţii), indiferent dacă, la suprafaţă, în text, în exprimare, ia sau nu forma metaforei *in praesentia*. Altfel spus, chiar dacă în text apare doar tropul *primăvara vieţii*, metaforă *in absentia* în adâncime, ne dăm seama că există doi poli. Primul pol este cuplul *an/primăvară*, iar al doilea *viaţă/tinereţe* (ceea ce a permis realizarea analogiei *tinereţea este pentru viaţă aşa cum primăvara este pentru an,* deci *tinereţea este primăvara vieţii*).
2. Să presupună existenţa unei relaţii de asemănare între cele două obiecte, chiar dacă această asemănare este subiectivă şi deci poate rămâne inaccesibilă celui care încearcă să înţeleagă metafora. Există exemple în care trăsăturile comune celor două obiecte nu sunt evidente, obiective, ele fiind marginale sau stabilite arbitrar de autorul metaforei în funcţie de propria imaginaţie. În aceste situaţii, este posibil ca receptorul să nu înţeleagă metafora.
3. Să permită substituirea numelui unui obiect cu numele altui obiect, indiferent dacă are forma unei metafore *in praesenţia* sau nu, dacă este metaforă verbală, substantivală etc.
4. Să-şi justifice existenţa fie printr-o carenţă la nivelul limbii, adică prin lipsa unui termen special care să denumească o anumită realitate, un anumit obiect, fie prin faptul că este mai poetică, mai

Scanned with OKEN Scanner

expresivă, fie prin aceea că este mai persuasivă decât termenul obişnuit.

5. Prin crearea metaforei să rezulte un sens nou, diferit de suma sensurilor cuvintelor care intră în componenţa metaforei.

6. Să nu poată fi parafrazată, fără pierderi imense de sens, de expresivitate şi fără a devia de la intenţia de comunicare iniţială, care condusese la crearea metaforei.

Clasificări ale metaforei:

- Din punctul de vedere al structurii:

  a) metafora *in praesenţia* (sau *explicită*, în care metaforizatul e prezent);

  b) metafora *in absentia* (sau *implicită*, în care metaforizatul se subînţelege, fiind dedus din context).

Şi-aşa, tăcuţi –
Trântiţi pe maldărul de flori –
Să-ncepepm slujba-n miez de noapte
Şi mâine s-o sfârşim, în zori!

(Ion Minulescu, *Ecce homo*)

- Din punctul de vedere al realizării sintactice şi semantice:

  – lanţul metaforic şi, ca un subtip al acestuia, metafora *filată* (termenii care alcătuiesc lanţul metaforic aparţin aceleiaşi sfere semantice)

Din punctul de vedere al valorilor stilistice suplimentare care se pot suprapune metaforei:

a) metafora personificatoare:

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă,
Prin care trece, albă, regina nopţii moartă.

(Mihai Eminescu, *Melancolie*)

b) epitetul metaforic (care este, de fapt, metafora realizată prin intermediul adjectivului sau adverbului).

Scanned with OKEN Scanner

- Din punctul de vedere al clasei morfologice din care face parte elementul metaforizat:
  a) metaforă nominală (care include tipurile metaforă implicită/ metaforă explicită);
  b) metaforă verbală;
  a) metafora adjectivală sau adverbială (v. *supra,* epitet metaforic).

- Din punctul de vedere al opoziţiilor care se stabilesc la nivelul trăsăturilor semantice între polii metaforei (între termenul metaforic şi cel metaforizat):
  a) metafora concret / concret;
  b) metafora concret / abstract;
  c) metafora abstract / concret;
  d) metafora abstract / abstract.

- Din punctul de vedere al utilizării:
  a) metafore *poetice*
  b) metafore *lexicalizate* (sau *lingvistice* ce nu mai sunt percepute ca atare, ca un trop deci, din cauza tocirii prin uz a sensului său, iniţial figurat.) Acestea din urmă sunt subtipuri de *catacreze*

OXIMORON = figură semantică şi sintactică ce constă în alăturarea unor elementelor contradictorii.

Oximoronul a fost considerat ca fiind o varietate de antiteză, dat fiind faptul că el permite asocierea dintre doi termeni cu sensuri incompatibile. Acest lucru este însă discutabil, deoarece, dacă antiteza pune în opoziţie două elemente diferite (personaje, obiecte, idei, situaţii), în schimb, oximoronul constă, dimpotrivă, în alăturarea a două trăsături opuse, contradictorii, în focalizarea lor asupra aceluiaşi element (obiect, idee, situaţie etc.).

PERSONIFICARE = trop care constă în atribuirea unor trăsăturile semantice /+ animat/ sau /+ uman/ unor obiecte concrete sau abstracte (idei, noţiuni, concepte).

Scanned with OKEN Scanner

Personificarea se poate realiza lingvistic prin diferite mijloace, ca de exemplu:

- dialogul (atribuit unor obiecte inanimate)
- metafora (personificatoare)
- epitetul (personificator)
- invocaţia
- *verbum dicendi* (precum: *a spune, a zice, a replica, a răspunde etc.*)

SIMBOL = trop prin care un termen ce numeşte un obiect concret este ales, în mod convenţional, pentru a desemna o noţine abstractă (o clasă de obiecte, o trăsătură, un concept etc.), cu condiţia ca între acel obiect concret şi abstracţiunea respectivă să existe o relaţie semantică, astfel încât substituirea să fie motivat.

Simbolul nu trebuie confundat cu metafora (riscul cel mai mare fiind confundarea lui cu metafora *in absentia*). Rolul metaforizantului este acela de a pune în valoare termenul metaforizat. Dacă acest lucru se întâmplă din motive estetice ori pentru că metaforizantul este mai apropiat universului receptorului sau pentru că este mai persuasiv, în privinţa simbolului lucrurile nu mai stau la fel. Elementul pe care îl identificăm ca simbol (poetic) are valoare estetică, însă aceasta nu vine să suplinească neapărat lipsa de poezie a elementului simbolizat. Această valoare se răsfrânge mai ales asupra contextului. Alta este funcţia care primează, în cazul simbolului. Pentru simbol nu este esenţială facultatea de a ne face să înţelegem mai bine, ci capacitatea lui de a funcţiona aidoma elementului pe care îl înlocuieşte.

Cu toată ambiguitatea pe care o întreţine metafora (mai ales în operele literare), este cunoscută capacitatea ei de a lărgi orizontul de cunoaştere (prin dezvăluirea unor legături nebănuite între lucruri). Simbolul, dimpotrivă, nu „explică", nu „arată", ba, uneori, chiar ocultează legătura subtilă dintre el însuşi şi acel lucru sau obiect în locul căruia este utilizat. Între metaforă şi simbol este o diferenţă de mod de funcţionare: prima pune în valoare, în timp ce ultimul funcţionează ca obiectul căruia i se substituie. Obiectul (în sensul cel mai larg al termenului) este ca şi cum ar fi prezent, prin simbolul său, care îi preia funcţiile şi valenţele.

Pentru a fi simbol, un element trebuie să aibă aceeaşi eficacitate ca şi obiectul pe care îl simbolizează, să îi preia funcţia. ceea ce permite

Scanned with OKEN Scanner

punerea semnul egalității între ele. În structura *X este simbolul lui Y, este* nu mai poate fi interpretat, ca în metaforă, *este ca*. De această dată, *este* trebuie decodat prin *funcționează ca* și, prin urmare, *face ca Y să fie prezent.*

În sfârșit, dacă interpretăm sau nu un element drept simbol, aceasta nu înseamnă că el își pierde semnificația inițială, proprie, cea de dinainte de a fi devenit simbol a ceva. Într-o floare de crin putem, desigur, recunoaște simbolul monarhiei. La fel, o piatră de safir ne poate apărea ca simbol al speranței, al profunzimii etc. Acest lucru nu înseamnă că atât floarea, cât și piatra încetează să mai semnifice ceea ce ele sunt de fapt *(floare de crin, piatră de safir)*. Depinde de receptor dacă le interpretează ca simboluri sau se limitează la semnificația lor primară, curentă. Ceea ce nu trebuie trecut cu vederea este contextul, care are un rol important în orientarea interpretării.

Multe simboluri s-au extins, prin utilizare frecventă, devenind comune. Datorită utilizării și a recunoașterii generale, simbolurile comune, numite și convenționale au devenit independente de context.

Simboluri convenționale sunt, de exemplu: *sceptrul* (pentru *putere, monarhie),* furnica sau albina (pentru *hărnicie*), *coroana* (pentru *monarhie* sau pentru ceea ce este *nobil, imperial*), *câinele* (pentru *fidelitate*).

Toate aceste simboluri își păstrează semnificația dincolo de contextele particulare și sunt general recunoscute și înțelese. Ele s-au impus. Folosirea lor frecventă le-a șters valoarea poetică, deși au fost concepute, inițial, ca tropi.

Atunci când simbolul este original, având o circulație restrânsă și valoare expresivă, vorbim despre simbol poetic.

Simbolurile poetice au grade diferite de ermetizare. Pentru a le înțelege este necesar să luăm în considerare contextul, să facem apel la relațiile semantice care se stabilesc între simbol și vecinătatea lingvistică a acestuia (uneori simbolurile pot fi explicate, pot fi dezambiguizate în context).

SINECDOCĂ = trop un care substituie un nume cu altul în baza unei relații de tipul *parte pentru întreg* sau *întregul pentru parte*, stabilite între cele două.

Practic, putem considera că sinecdoca este o varietate de metonimie. Diferența este aceea că relația dintre obiectele desemnate este una cantitativă, de incluziune.

Sinecdocele pot fi de mai multe feluri:

– *pars pro toto* (parte pentru întreg);

– *totum pro parte* (întreg pentru parte);

Scanned with OKEN Scanner

- singularul pentru plural;
- pluralul pentru singular;
- genul pentru specie;
- abstractul pentru concret;
- specia pentru gen.

TAUTOLOGIE = figură care constă în utilizarea aceluiaşi cuvânt (sau a unor cuvinte din aceeaşi familie lexicală) cu funcţii sintactice diferite, din incapacitatea de a găsi un sinonim unuia dintre ele.

Ea este, cel mai adesea, un semn al sărăciei vocabularului, fiind percepută ca o repetare deranjantă.

Ca şi pleonasmul, tautologia se bazează pe folosirea redundantă a unor cuvinte care au acelaşi sens. Cu toate acestea, cele două nu se confundă. Dacă în pleonasm acelaşi lucru este exprimat, în mod repetat, cu ajutorul unor cuvinte diferite, în tautologie acest lucru se întâmplă cu ajutorul aceluiaşi cuvânt, ce apare însă cu diferite funcţii sintactice.

Tautologia poate avea însă şi rol stilistic, şi anume de întărire a ideii ce se doreşte a fi exprimată, de persuasiune.

TROP = figură semantică, rezultat al mecanismelor prin care au loc abateri, devieri de la denotaţie.

Adesea, termenii trop şi figură sunt folosiţi nediferenţiat, ca sinonime, ceea ce poate conduce la erori, deoarece între cele două clase există o relaţie de incluziune. Prin urmare, dacă termenul generic este figură, iar trop desemnează doar figurile semantice, rezultă că orice trop poate fi numit, la un moment dat, figură, dar nu orice figură este trop.

Având în vedere că tropul implică mecanisme legate de sens, operând analogii, restrângeri, lărgiri, substituţii, în categoria tropilor intră: comparaţia, epitetul, metafora, metonimia, sinecdoca, simbolul, personificarea.

Scanned with OKEN Scanner

REZOLVĂRI ŞI SUGESTII

Testul 1

I. 1.

aflui
body
cvintă / chintă – ambele forme sunt corecte
jacuzzi
jazz
filosof / filozof – ambele forme sunt corecte
know / how
müsli

I. 2.

Soarele după-amiezii ardea, uscând iarba.
Direcţia cotigii noastre a fost deviată de o piatră uriaşă.
Roca mătcii râului se erodase.
Forma pivei este specifică acestei culturi vechi.
Corzile scripcii erau aproape rupte.

I. 3.

a dezvălui = a da în vileag;
a certa = a face cu ou şi cu oţet, a trage o săpuneală;
bogat (adj.) = cu bani, cu stare;
complet (adv.) = pe de-a-ntregul;
încet (adv.) = pe-ndelete.
înţelept (adj.) = cu scaun la cap.

I. 4.

*Deasupra apelor se întindea un **cer** senin.*
*Sindicatele **cer** reducerea orelor de muncă.*

*Nu câştigă nici un **franc** din activitatea aceasta.*
*Dacă vrei să te înţeleagă şi să te sprijine, spune-i **franc** ce ai pe suflet.*

*În **general**, ai dreptate; în particular, nu.*
*A fost trecut **general** în rezervă.*

Scanned with OKEN Scanner

*Echipa a marcat un **gol**.*
*Apartamentul e **gol**.*

*Pachetul e legat cu **gută**.*
*Bunicul e bolnav de **gută**.*

*Angajaţii beneficiază de un salariu **mediu**.*
*După ce sunt vindecate, animalele se întorc în **mediul** lor natural.*

*Spitalul nu este prevăzut cu **morgă**.*
*Nimeni nu-l lua în seamă, cu toată **morga** pe care o afişa.*

*Slăbise şi se îmbrăcase într-o culoare **pală**, care-l dezavantaja.*
*O **pală** de vânt puternică smulsese acoperişul.*

*Observând **pupila** unui consumator de droguri vom constata că este dilatată.*
*Îi muriseră părinţii şi acum era considerată **pupila** unchiului său.*

*Înainte se scria cu **tocul**, nu cu pixul.*
*Acum se poartă extremele: **tocul** înalt şi talpa foarte joasă.*

I. 5.

a căra apă la râu = a face un lucru inutil, fără sens;
a da cuiva apă la moară = a-i crea cuiva o situaţie favorabilă; a încuraja pe cineva;
a-i toca gura bureţi = a vorbi mult şi fără rost;
a-şi da cu firma-n cap = a se face de râs, a se compromite;
a nu face (mulţi) purici = a nu rămâne foarte mult timp într-un loc.

I. 6.

Neologismele sunt acele cuvinte sau unităţi frazeologice intrate (relativ) recent în limba română fie ca împrumuturi din alte limbi, fie în urma unui procedeu intern de îmbogăţire a vocabularului.

Comentariu: Prin urmare, nu trebuie pus semnul egalităţii între *neologisme* şi *împrumuturi*. Există, în limba română, împrumuturi vechi, dintr-o perioadă mai îndepărtată din evoluţia limbii, aşa cum există creaţii româneşti de ultimă oră care, iată, fără a fi împrumuturi, sunt neologisme.

Scanned with OKEN Scanner

I. 7.

chindie = *după-amiaza, înainte de apusul soarelui.*
Vino după-amiază, pe la ***chindie*** *să petrecem.*

iatagan = *sabie turcească cu lama curbată şi cu două tăişuri.*
Toţi soldaţii turci erau înarmaţi cu ***iatagane.***

repliere= retragere a unei forţe militare sub presiunea inamicului pentru a se reorganiza în mod favorabil.
În datele întăririi forţelor inamicului şi a înrăutăţirii vremii, ***replierea*** *noastră devenise inevitabilă.*

lubric = lasciv, obscen.
Întreaga lui atitudine avea ceva ***lubric****, respingător.*

ufologie = ştiinţa care se ocupă cu studiul OZN-urilor şi a farfuriilor zburătoare.
Ufologia *nu şi-a atins încă obiectivele; nu ştim încă cu certitudine dacă există farfurii zburătoare.*

ubicuu = care se poate afla simultan în două sau mai multe locuri.
Îmi ceri prea mult; nu sunt ***ubicuu****, deci nu pot să merg şi cu tine şi, în acelaşi timp, să merg şi la şcoală.*

neonatolog = pediatru specializat în medicina nou-născuţilor.

Această campanie de vaccinare se află în atenţia ***neonatologilor****.*

Comentariu: Din punctul de vedere al stratificării lexicale, cuvintele date se grupează astfel:
chindie – cuvânt popular;
iatagan – arhaism;
Celelalte cuvinte sunt neologisme. *Lubric* este un cuvânt livresc.

I. 8.

divergenţă:

- Sinonime literare: *ceartă, conflict, dezacord, disensiune, diferend, animozitate, fricţiune*
- Sinonime din registrul (limbajul popular): *gâlceavă, harţă*
- Sinonime regionale: *sfadă*
- Sinonime învechite: *pricină, zavistie*

Scanned with OKEN Scanner

frumos:

- Sinonime literare: *arătos, aspectuos, impozit, agreabil, drăguț, plăcut*
- Sinonime din registrul (limbajul popular): *chipeș, fălos, mândru*
- Sinonime din limbajul familiar (colocvial): *gigea, mișto*
- Sinonime argotice: *șucar*

operativ:

- Sinonime literare: *prompt, rapid, imediat, expeditiv, eficace, neîntârziat*

respirație:

- Sinonime literare: *răsuflare, suflare, suflu*
- Sinonime din limbajul medical: *chipeș, fălos, mândru*
- Sinonime învechite: *duh*

a scuti:

- Sinonime literare: *a absolvi, a cruța, a ierta.*
- Sinonime învechite: *milui, pardona, slobozi*

I. 9.

S-a mărginit să tacă și să asculte.
După un timp îndelungat de gândire, concurentul spune:...
Se aștepta ca doctorul să-i prescrie un panaceu.
S-a născut în ziua Sfinților Mihail și Gavril.
G8 discută despre eradicarea sărăciei în Africa.

În variantele inițiale, incorecte, greșelile erau:

* *s-a mărginit numai* = pleonasm; verbul *a se mărgini* include ideea de restricție;

* *concurentul, spune* = greșeală de ortografie; nu se pune virgulă între subiect și predicat;

* *panaceu universal* = pleonasm; cuvântul *panaceu* înseamnă „remediu universal";

* *Sfântul Mihail și Gavril* = greșeală logică și dezacord;

* *eradicarea totală* = pleonasm; verbul *a eradica* înseamnă „a elimina, a desființa, a extirpa etc."

Scanned with OKEN Scanner

Testul 2

II. 1.

aragaze
căpşune / căpşuni – ambele forme sunt corecte
cireşe / cireşi – ambele forme sunt corecte
creveţi
găluşte / găluşti
monede

II. 2.

Potrivit Distrigaz Sud, consumatorii industriali nu şi-au achitat datoriile la timp.
Conform Apa Nova, reţeaua de canalizare a capitalei nu poate face faţă cantităţii de apă care s-a adunat în urma ploilor abundente din ultimele două zile.
Potrivit NATO, această acţiune va fi demarată numai în caz de extremă urgenţă.
Graţie ONU, grupurile de refugiaţi au beneficiat de cazare şi de alimente.
Asemenea SUA, celelalte ţări au adoptat această politică economică.
Mulţumită UEFA, clubului i s-a mai oferit o şansă de a juca în campionat.

II. 3.

Locuţiuni:

cu chiu cu vai
de-a binelea
în fel şi chip
pe de-a-ntregul
părere de rău

Expresii:

a câştiga la belciuge
a i se îneca corăbiile
a se băga ca musca-n lapte
a-şi aprinde paie în cap
asta să i-o spui lui mutu

Scanned with OKEN Scanner

II. 4.

Expresii:

a arunca mâţa moartă în grădina cuiva
a fi tămâie (sau *bâtă)*
a da bir cu fugiţii
a se simţi ca cioara-n laţ şi găina între lemne
a scoate untul din cineva
a trage mâţa de coadă
ce-am avut şi ce-am pierdut
Na-ţi-o bună că ţi-am dres-o!

Proverbe

Ziua bună se cunoaşte de dimineaţa.
Meseria e brăţară de aur.
La pomul lăudat să nu te duci cu sacul.
Buturuga mică răstoarnă carul mare.

II. 5.

Sinonime din fondul neologic al limbii:

asupri = oprima,
ascunde = a disimula; a camufla
bănui = suspecta
belşug = opulenţă
biruinţă = victorie
ceresc = sideral; divin, providenţial
ciudat = bizar, straniu
copilăros = infantil,
cumplit = teribil, terifiant
cutremur = seism
dovadă = probă
graniţă = frontieră, limită
greşeală = eroare
ispită = tentaţie
îndrăzneală = curaj, bravură
însufleţit = animat, vivace
jefuit = devalizat
lacom = avid, cupid
negustor = comerciant,
nepărtinitor = imparţial, just
obârşie = origine
opri = stopa

Scanned with OKEN Scanner

părere = opinie
stea = astru; star
tineresc = juvenil
veşnic = etern, sempitern
vină = culpă
zgârcit = avar

II. 6.

Tipurile de compunere sunt:

– compunerea prin alăturare:

Baia de Aramă
Cluj Napoca
de pe, de lângă

– compunerea prin contopire:

altfel
altcineva
cealaltă
decât
numaidecât
oriîncotro
totodată

– compunere cu cratimă:

bloc-turn
după-amiază
liber-profesionist
maşină-capcană
raid-anchetă

– compunerea prin abreviere:

C. N. A.
C. S. M.
D. N. A.
O. Z. N.
P. I. B.
T. V. R.

Scanned with OKEN Scanner

II. 7.

Definiţie:

Comparaţia este o figură semantică, un trop ce constă în stabilirea unei apropieri între două elemente, în virtutea asemănării dintre ele, astfel încât unul să îl pună în evidenţă pe celălalt.

Exemple:

Ochii îi ardeau ca două picături de smoală.
Pereţii casei, albi, fărâmicioşi, păreau de zahăr.

II. 8.

bască[1] = persoană originară din Ţara Bascilor;
bască[2] = beretă cu marginile îndoite în interior;
calcul[1] = socoteală;
calcul[1] = piatră care se formează din substanţe minerale sau organice şi care afectează anumite organe interne;
care[1] = pluralul substantivului *car;*
care[2] = pronume relativ-interogativ;
cod[1] = specie de peşte marin;
cod[2] = sistem de semne sau de semnale;
copt[1] = care a fost supus procesului de coacere;
copt[2] = care se referă la o anumită populaţie şi religie din Egipt şi Orientul Mijlociu;
coral[1] = animal marin cu schelet calcaros roşu sau alb;
coral[2] = care aparţine corului;
golf[1] = joc sportiv cu bile şi cu crose;
golf[2] = parte a unei mări, a unui ocean sau a unui lac care înaintează creând o curbură în uscat;
milă[1] = sentiment de compasiune;
milă[2] = veche unitate de măsură pentru lungime;
râs[1] = animal sălbatic din familia felinelor;
râs[1] = acţiunea de a râde;
sol[1] = notă muzicală;
sol[2] = pământ;
şpriţ[1] = aparat folosit la ornarea prăjiturilor;
şpriţ[2] = băutură obţinută din vin şi apă minerală;
semăna[1] = a se asemui;
semăna[2] = a însămânţa;
temporal[1] = referitor la timp;

Scanned with OKEN Scanner

temporal[2] = os pereche aşezat de o parte şi de alta a capului, în zona tâmplelor.

II. 9.

Neologismele din fragment sunt cuvintele subliniate:

*O **simplă observaţie**, privind **exclusiv** lumea **modernă (postmedievală)**, care cunoaşte – în **mediile** ei **urbane** – un amestec de **„imagini antropologice"**; în această lume **modernă**, nu numai **„personalităţile"** puternice sunt privite cu neîncredere şi teamă – ci orice e viu, este pentru celălalt, prin **simpla** lui **prezenţă**, – un izvor **permanent** de griji şi nelinişti. Cum spunea Goethe [...], fiecare ins este pentru tovarăşul în a cărui **prezenţă** trăieşte mai îndelungat, un **„demon"**; adică **forţa** care îi năruieşte icoana despre sine.*

II. 12.

a) vorbirea directă legată, caracterizată prin aceea că enuţul începe în stil indirect (la persoana a III-a), sfârşind însă printr-o exclamaţie sau printr-o interogaţie directă.

b) stilul (vorbirea) indirectă; pentru argumente v. partea teoretică.

II. 13.

Ai de gând să rămâi aici peste noapte? → L-a întrebat dacă avea de gând să rămână acolo peste noapte.
Vino aici! → Mi-a spus să mă duc acolo (la el).
Pleacă în clipa acesta! → Mi-a spus să plec în clipa aceea!
Andrei, vino la masă! → I-a spus lui Andrei să vină la masă

Testul 3

III. 1.

Toate cuvintele din listă sunt regionalisme:

barabulă = cartof
cocon = copil
copârşeu = sicriu

Scanned with OKEN Scanner

a cucăi = a moţăi
cucuruz = porumb
curechi = varză
cuşmă = căciulă
duhăni = a fuma
palanc = gard
păpuşoi = porumb

III. 2.

Formele corecte sunt:

maseur
fitness
hawaiian
hard disk
deszăpezire
sandvici / sendviş – ambele forme sunt corecte

III. 3.

Tipurile de derivare sunt:

– derivarea cu prefixe: *nebun* (pref. *ne-* + *bun*), *preface* (pref. *pre-* + *face*), *strămuta* (pref. *stră-* + *muta*);

– derivarea cu sufixe: *copilaş* (*copil* + suf. *-aş*), *vrăjitor* (*vrăji* + suf.*-tor*), *puştan* (*puşti* + suf.*-an*);

– derivarea parasintetică: *strălucitor* (pref. *stră-* + *luci* + suf. *-aş*), *nefolositor* (pref. *ne-* + *folosi* + suf. *–tor*), *dezaburitor* (pref. *dez-* + *aburi* + suf. *-tor*);

– derivarea regresivă: *cais (< caisă), greş (< greşi), câştig (< câştiga).*

III. 4.

Mărcile lingvistice ale stilului indirect sunt:

– prezenţa obligatorie a unui verb de declaraţie, precum: *a spune, a zice, a comenta, a declara etc.;*

– prezenţa conjuncţiilor subordonatoare sau a altor elemente care să introducă propoziţii subordonate: *că, să, cum, care, cine, unde etc.;*

Scanned with OKEN Scanner

- prezența pronumelui de persoana a III-a (spre deosebire de stilul direct, caracterizat prin – prezența persoanei I);
- prezența propozițiilor interogative indirecte;
- transformarea vocativelor din stilul direct în complemente indirecte în stilul indirect;
- transformarea imperativelor din stilul direct în indicative în stilul indirect;

III. 6.

Fragmentul dat aparține limbajului beletristic.

III. 7.

Enunțuri care conțin metafore:

*Veniseră să vadă **lacurile, salba** strălucitoare a **munților**.*
*Macii **însângerau** câmpul.*
***Săgețile** privirii ei mă făcură să înțeleg brusc că se referea la altceva.*
***Mierea** din vocea ei nu prevestea nimic bun.*
***Noaptea din suflet** contrasta profund cu dimineața de afară.*

Testul 4

IV. 1.

ascuțit

a) tăios / bont
b) ager, pătrunzător, perspicace (despre minte, gândire) / slab, lent, încet
c) strident, răuvoitor (despre voce) / blând, binevoitor
d) violent, înverșunat (despre conflicte)

bun

a) pozitiv / negativ
b) capabil, apt, potrivit / incapabil, inapt, nepotrivit
c) ascultător, cuminte, docil / rău, neascultător

Scanned with OKEN Scanner

d) apetisant, gustos, savuros / rău, greţos, fad etc. (în funcţie de context)
e) plăcut, agreabil / neplăcut, dezagreabil
etc.

mare

a) lat /mic, îngust
b) larg / mic, strâmt
c) înalt / mic, scund
d) bogat, abundent, bun / sărac, sărăcăcios, mic (d. recolte)
e) amplu / restrâns
f) important, valoros / neimportant, nesemnificativ

tare

a) dur, rezistent, solid / moale, slab
b) intens, strălucitor / pal, palid, slab
c) grav, greu, serios / uşor (adverbial; determinant al verbelor „a se îmbolnăvi", „a se răni")

greu

dificil, anevoios / uşor, facil
încet, lent / rapid
dezagreabil, respingător, neplăcut, stătut / plăcut, agreabil, proaspăt (despre mirosuri)
etc.

palid

a) galben / rumen (despre ten)
b) slab / puternic (despre replici)
c) estompat, spălăcit / viu, intens (despre culori)

IV. 2.

bogat = gros la pungă
a se grăbi = a-i da zor
grosolan = din topor
imediat = cât ai zice peşte, cât ai bate din palme
imposibil = peste poate
a ironiza = a lua peste picior
mult = cu toptanul, din belşug
a muri = a da ortul popii, a-şi da sufletul, a-şi da obştescul sfârşit, a se petrece din lumea asta

Scanned with OKEN Scanner

neapărat = cu orice preţ, zor-nevoie
neînsemnat = de nimic, de doi bani

IV. 4.

Tu eşti fericirea mea. (metonimie de tipul „efect pentru cauză")
Trăieşte numai din munca lui. (metonimie de tipul „cauză pentru efect")
Vino să bem o halbă. (metonimie de tipul „recipient pentru conţinut")

IV. 5.

Expresia *a promite marea cu sarea* înseamnă *a promite lucruri foarte greau sau imposibil de realizat, de procurat etc.* Dat fiind faptul că prin această expresie se exagerează o anumită situaţie, putem spune că ea este, de fapt, din punct de vedere stilistic, o hiperbolă.

O altă observaţie de ordin stilistic care se poate face este aceea că efectul expresiei date se bazează în mare măsură pe rima interioară: *marea / sarea.*

IV. 6.

boreal = din emisfera nordică; nordic, septentrional
Datele geoclimaterice ale emisferei boreale diferă considerabil de cele ale emisferei sudice.

cecitate = pierdere a vederii ca urmare a unor leziuni oculare; orbire.
Efectele cecităţii se răsfrâng asuma întregului sistem perceptiv.

claustrofob = care manifestă o teamă patologică de spaţii închise.
Fiind claustrofob, eviţi să urci cu ascensorul.

futil = lipsit de valoare, de importanţă, de interes; lipsit de seriozitate, neserios, frivol.
Cu un astfel de comportament, cu o atitudine mai mult decât futilă, a ajuns la rezultate deplorabile.

gregar = *cu caracter de turmă, de masă amorfă.*
Spiritul gregar pusese stăpânire deja pe întreaga populaţie înfometată.

gordian = *(în sintagma* ***nod gordian****) dificultate foarte mare sau imposibil de rezolvat.*
Întreaga echipă se reunise încercând să taie nodul gordian pentru ca lucrurile să revină la normal.

Scanned with OKEN Scanner

hebdomadar = *publicaţie săptămânală.*
Se abonase de curând la acest hebdomadar.

hirsut = *1. cu părul şi barba neîngrijite.*
2. aspru, grosolan.
Era un om solid, cu trăsături respingătoare şi pe deasupra hirsut.

levantin = *din Levant; referitor la Levant.*
Levantinii utilizează o gamă mult mai largă de plante aromatice în comparaţie cu occidentalii.

mensual = *lunar.*
Pulicaţiile mensuale pun alte probleme editoriale decât cele săptămânale.

neofit = *persoană care a îmbrăţişat de curând o religie.*
Laici şi religioşi, maeştri spirituali şi neofiţi – toţi erau de aceeaşi părere în această chestiune.

septentrional = *nordic*
În lumina albastră, pură, septentrională, gheţarii străluceau aproape ireal.

vesperal = *de seară.*
Lumina roşiatică, vesperală, modifica parcă toate contururile obiectelor.

IV. 7.

Cuvintele formate cu mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului sunt:
uitatul, prăfuitul, ceasornic, întunecos, ticăi, înfundat, întorsul, datul, prizatul, ghicitul, odată, bunicii, blestemul, tăcere, îngemănate, dimpreună, înfundată.

IV. 8.

Fragmentul aparţine stilului ştiinţific.

IV. 10.

Se deschise vorba despre Curtea-Veche căreia fără de biserica cu turlă verde ce-i poartă numele i-ar fi pierit până şi amintirea.

Scanned with OKEN Scanner

[...] Îl întrebai dacă nu în nestatornicia domniilor şi în teama de năvăliri trebuie căutată pricina că nu s-a durat şi la noi măreţ şi trainic ca în Apus? Îmi răspunse că nu. – stil indirect;

Îi căşună apoi pe Brâncoveanu. – enunţ de tranziţie de la indirect la vorbirea directă citată

Ce lasă după el; stâlpii de la Hurey, pridvorul de la Mogoşoaia, Potlogii, ce?...– şi cu asemenea marda opăcită şi pocăltită îndrăznim să ne mai lăudăm? Ar trebui să se isprăvească o dată pentru totdeauna cu istoriile astea, că e mai mare ruşinea! – vorbire directă citată, fără mărcile specifice, ghilimelele;

Ieşirea aceasta nu ne surprinse. Paşadia, privind şi judecând cu o neînduplecată asprime tot ce era românesc, mergea adesea cu înverşunarea până la a fi de rea credinţă. – stil indirect.

Testul 5

V. 1.

chiasm – diftong
fiasco – diftong
fiară – diftong
oţios – hiat: *o-ţi-os*
tiară – hiat: *ti-a-ră*
viabil – hiat: *vi-a-bil*
viaduct – hiat: *vi-a-duct*

V. 2. a)

abitir – (termen popular) mai bine; mai mult; mai tare;
alişveriş – (arhaism) vânzare, negoţ, afacere;
divan – (arhaism) sfat domnesc;
dregător – (arhaism) demnitar;
firitisi – (arhaism) a felicita;
halima – (arhaism) povestire, întâmplare complicată;
hatâr – (arhaism) plăcere, plac;
ipochimen– (arhaism) persoană, individ;
mişmaş – (termen familiar) afacere necinstită; aranjament;

Scanned with OKEN Scanner

peşcheş – (arhaism) dar, plocon dat de domnitorii români Porţii Otomane;
politichie– (arhaism) abilitate, isteţime, dibăcie;
sastisit– (arhaism) plictisit, sătul; tulburat, zăpăcit.

V. 3.

acquis – (în sintagma *acquis-ul comunitar*) însuşire a ideologiei, a normelor şi a legislaţiei Comunităţii Europene.
discount – reducere de preţuri
dumping – vânzare a mărfurilor la preţuri mai scăzute decât acelea ale pieţei, practicată pentru a elimina concurenţa.
joint venture – asociere a două sau mai multe întreprinderi din ţări diferite în vederea realizării unui program comun
joystick – manetă care controlează mişcarea imaginilor pe un ecran electronic sau la jocurile mecanice.
voucher – document eliberat unui turist de către o firmă de specialitate, prin care se cerifică faptul că acesta are asigurate toate serviciile în ţara de destinaţie.

V. 6.

Întrucât nu era interesat de acest proiect, a numit în mod aleatoriu membrii echipei care urma să îl conducă.
Cercetătorii spun că multe dintre textele biblice sunt, de fapt, apocrife
Avatarurile acestei zeităţi aveau, fiecare, legenda proprie.
Nu era numai ursuz, ci avea chiar un comportament belicos.
Vulgaritatea şi exhibiţionismul domină multe emisiuni de divertisment.
Nu s-a născut estropiat; a avut un accident.
Şi textul, şi semnătura erau facsimiluri.
Aşteptări lungi, discuţii fastidioase, oameni neinteresanţi – aceasta era atmosfera în care era silit să lucreze.
Acest subiect a apărut în atenţia opiniei publice în mod fortuit.
Se îmbrăca fistichiu, vorbea ciudat, întregul lui comportament avea ceva funambulesc.
Fiind vorba despre un incunabul, doar cei cu permise speciale puteau consulta aest volum la bibliotecă.
Guvernul federal s-a pronunţat vehement împotriva ingerinţelor statului vecin.
Au fost desfăşurate forţe antitero în proximitatea acestui obiectiv.
Caracterul specios al prezentării situaţiei nu îl putea induce în eroare pe preşedinte.
Pornirile sale vindicative nu vor face decât să înrăutăţească situaţia.

Scanned with OKEN Scanner

V. 7.

Baia Mare – băimărean;
Brăila – brăilean;
Caraibe – caraib;
Catalunia – catalan;
Câmpuluing – câmpulungean;
Cipru – cipriot;
Congo – congolez;
Danemarca – danez;
Israel – israelian; israelit (în funcţie de sens);
Liban – libanez;
Monaco – monegasc;
Moscova – moscovit;
Yemen – yemenit;
Papua – papuaş;
Guineea – guineean;
Guyana – guyanez;
Persia – persan; persic (în funcţie de sens);
Roma – roman;
Rusia – rus, rusesc (în funcţie de sens);
Târgovişte – târgovişte an;
Tulcea – tulcean
Turcia – turc, turcesc (în funcţie de sens);
Sahara – saharian;
Samoa – samoan;
Siria – sirian;
Qatar – quatarian (variantă literară, prezentă în *DOOM,* şi *quatariot,* variantă utilizată frecvent mediile jurnalistice).

V. 9.

Modalităţile de evitare a cacofoniei sunt:

- topica (schimbarea locului cuvintelor în enunţ, pentru a evita vecinătăţile silabice supărătoare);
- inserarea unui cuvânt între acele cuvinte care, prin silabele lor finală şi, respectiv, iniţială, creează cacofonii (excepţie face inserarea adverbului *şi,* în exprimări de tipul: **eu, ca şi profesor, *el, ca şi preşedinte etc, care sunt greşite, neacceptate de limba literară*);
- substituirea unuia dintre membrii cacofoniei cu un cuvânt sinonim.

Scanned with OKEN Scanner

V. 10.

nevinovatul ou – epitet, inversiune
noul ou – epitet, inversiune
palat de nuntă şi cavou – metaforă; oximoron

V. 11.

a) În primul fragment apar, depoptrivă, stilul indirect şi vorbirea directă legată, repartizate pe secvenţe de text în felul următor:

– stilul indirect:

Se deschise vorba despre Curtea-Veche căreia fără de biserica cu turlă verde ce-i poartă numele i-ar fi pierit până şi amintirea [...].

– vorbirea directă legată:

Îl întrebai dacă nu în nestatornicia domniilor şi în teama de năvăliri trebuie căutată pricina că nu s-a durat şi la noi măreţ şi trainic ca în Apus?

b) enunţurile de sub acest subpunct aparţin, toate, stilului direct (este vorba de un dialog).

Testul 6

VI. 1.

– ambele forme de accentuare sunt corecte;
– *butélie;*
– *Dóbrogea;*
– *dumínică;*
– ambele forme de accentuare sunt corecte.

VI. 2.

bănuieşte;
cheltuie / cheltuieşte – ambele forme sunt corecte;
chinuie / chinuieşte – ambele forme sunt corecte;
inventă / inventează – ambele forme sunt corecte;
înseamnă – pentru sensul „a semnifica“ al verbului;
însemnează – pentru sensul „a nota“ al verbului;

Scanned with OKEN Scanner

învârte / învârteşte – ambele forme sunt corecte;
lucrează (forma *lucră* este regională, nu literară);
şchioapătă / şchiopătează – ambele forme sunt corecte.

VI. 3.

croitor – mijloc intern: derivare cu sufix;
de-a-ndoaselea – mijloc intern: compunere şi derivare;
bogătan – mijloc intern: derivare cu sufix;

a pune în operă – mijloc mixt: calc
a trece în revistă – mijloc mixt: calc;

autor – împrumut;
pastor – împrumut;
păstor – moştenit din latină;
sărăntoc – probabil din slavă.

VI. 4.

buclucaş, codaş, fruntaş, mărginaş, mijlocaş, păgubaş – sufixul *-aş* ajută la exprimarea anumitor trăsături ale obiectului;
balonaş, băieţaş, copilaş, guleraş, îngeraş – sufixul *-aş* are valoare diminutivală.

VI. 5.

– Fenomenul prezent în toate exemplele este pleonasmul (secvenţele subliniate):

Potrivit noilor reglementări cursurile universitare de zi vor dura numai trei ***ani de zile.***
Planurile de viitor *ale autorului includ şi o istorie a culturii universale în patru volume.*
Principalele priorităţi *ale organizatorilor au fost asigurarea numărului necesar de locuri de cazare şi securizarea zonei.*

– În primul exemplu, *ani de zile* face parte din categoria pleonasmelor tolerabile, în timp ce în ultimele două este vorba de greşeli clare de exprimare. Mai mult, în anumite contexte, *ani de zile* are chiar valoare de intensificare.

– În schimb, „planuri de viitor" şi „principalele priorităţi" sunt pleonasme intolerabile. *Plan* include ideea de viitor, fiind vorba

Scanned with OKEN Scanner

de un „proiect făcut cu anticipație" *(DEX)*, iar *prioritate* reprezintă *lucrul principal, care are întâietate.*

VI. 6.

– ambasador – *Excelența Sa*
– papă – *Sanctitatea Sa*
– monarh – *Majestatea Sa*
– ministru – *Excelența Sa*
– cleric de grad înalt – *Sfinția Sa, Eminența Sa.*

VI. 7.

*Era îmbrăcată toată în **aur** și **mătase**.* (= obiecte din aur și din mătase*)* – *sinecdocă* întreg pentru parte;
*Nu are un **acoperiș*** (= casă), *nu are bani,* nu are nimic – sinecdocă parte pentru întreg;
Iubea animalele și, în special, ***patrupedele*** (= animalele patrupede) – sinecdocă *gen pentru specie.*

VI. 8.

Figurile de stil identificabile în fragmentul de poezie citat sunt:

– paralelismul sintactic
– anafora (care contribuie la realizarea paralelismului sintactic): *dacă...*
– enumerarea
– invenții lexicale și morfologice: *auri, grâuri*

Testul 7

VII. 1.

copyrightul
euro – nu are formă articulată enclitic
fitnessul
hamburgerul
horrorul
hotdogul
holdingul
slash-ul
striptease-ul
trendul

Scanned with OKEN Scanner

VII. 2.

- *albăstriu argintiu, auriu, castaniu, ruginiu, vineţiu, vişiniu* (adjective);
- *biciui, chinui, drăcui, drămui, părui* (verbe);
- *amărui, căprui, verzui* (adjective).

VII. 3.

- alăturare: *ca să, de la, de pe lângă, de peste, Baia Mare, Roşia Montană, program pilot;*
- alăturare scrise cu cratimă: *câine-lup, cal-de-mare, literar-artistic, politic-administrativ, rea-voinţă, situaţie-limită;*
- abreviere: *CFR, BCR, BRD, PPE* (Partidul Popular European), *ONU, UE, CEDO* (Comisia Europeană pentru Drepturile Omului);
- contopire: *aşadar, înspre, dinainte, nouăsprezece, oricât;*
- contopirea unor fragmente de cuvinte (şi a unor iniţiale): *aragaz, Distrigaz, Plafar, Rompres, RomTelecom, TAROM.*

VII. 6.

Figura de stil prezentă în titlul operei din care este extras fragmentul este oximoronul.

Aşa cum se ştie, oximoronul este o figură sintactică şi semantică. El constă în alăturarea unor termeni contradictorii. Or, în cazul de faţă, *harap* (regional) sau *arap* (popular) înseamnă „persoană care are pielea şi părul de culoare neagră", ceea ce intră în contradicţie cu determinantul *alb.*

VII. 9.

Nu ştiu alţii cum sunt, ***dar eu,*** *când mă gândesc la locul naşterii mele [...]* ***parcă-mi saltă*** *şi acum* ***inima*** *de bucurie.*

– din punct de vedere morfosintactic, corect ar fi fost:

Nu ştiu alţii cum sunt, ***dar mie*** *[...]* ***parcă-mi saltă*** *şi acum* ***inima*** *de bucurie.*

Testul 8

VIII. 1.

acatist / *acatist* – ambele forme de accentuare sunt corecte
furie

Scanned with OKEN Scanner

padoc
trafic / trafic – ambele forme de accentuare sunt corecte
verigă

VIII. 2.
Cuvinte monosemantice:
bisturiu, fermoar, lift, spital, polonic, tochitură.

VIII. 3.
Foşnetul frunzelor ***galben-arămii*** *mă liniştea.*
Ideile liderilor ***liber-cugetători*** *îi animau pe toţi.*
Acţiunile organizaţiilor ***nonprofit*** *erau cunoscute de presă.*
Paginile cărţilor ***nou-apărute*** *sunt din hârtie fină.*
Bolile ***nou-născuţilor*** *sunt complicate.*

VIII. 4.
Emigranţii *români din Australia au acum propriile lor afaceri.*
Guvernul israelian a dezvoltat programe de integrare a ***imigranţilor.***

În timpul meditaţiei profunde i s-au ***revelat*** *lucruri nebănuite până atunci.*
În discursul său, el a ***relevat*** *meritele actorilor.*

Sindicatele au ***refuzat*** *oferta şi au continuat greva.*
Judecătorul ***a fost recuzat,*** *invocându-se conflictul de interese.*

VIII. 6.
– inversiune: *te uită*
– epitete: *frunza...irosită,*
– personificare *geme prohodind* (epitet verbal personificator)
– comparaţie: *ca un palt pustiu, cu geamuri sparte*

VIII. 7.
Iarna tristă, încăperi deşarte sunt, eventual, epitete ornante, mai apropiate de valoarea de simplă determinare adjectivală. Ele nu au mare valoare expresivă, dacă le considerăm separat.

Sparte, din secvenţa *geamuri sparte* este un simplu adjectiv. Cu toate acestea, în contextul poeziei, determinările menţionate contribuie la crearea unor imagini vizuale şi a atmosferei sumbre.

Scanned with OKEN Scanner

VIII. 10.

Această expresie se utilizează pentru a arăta nepăsarea în raport cu o situaţie, cu un lucru. Ea trebuie înţeleasă în antifrază, cu înţelesul „n-am (avut) nimic de pierdut". Din punct de vedere stilistic, expresia se remarcă prin structura rimată şi prin forma exclamativ-retorică.

Testul 9

IX. 1.

ab initio = la început
ad literam = cuvânt cu cuvânt
alma mater = mamă hrănitoare
captatio benevolentiae = captarea bunăvoinţei
de iure = de drept
ex catedra = de la catedră
de facto = de fapt
mea culpa = vina mea
modus vivendi = mod de a trăi
per pedes = pe jos
sine qua non = fără de care nu se poate
sine die = fără a hotărî ziua, fără a stabili o dată

IX. 2.

- cuvinte din fondul principal lexical: *ca, se, poate, prin, care, al(e), acestei, de, are, pe de o parte, în, mai, larg, apare, pe de altă parte, dezvoltat, la un, sunt;*
- cuvinte care ar putea fi azi considerate ca făcând parte din fondul principal lexical: *dialog, tehnică, limită, dublă, nivel;*
- cuvinte care fac parte din masa vocabularului: *secvenţă, unitară, naraţie, reconstitui, eliminare, incident, stagnare, temporar, evocare, aplicare, compoziţie, dublă, consecinţă, context, dialogar, replică, narativ, factor, discontinuitate, textual, restrâns, text, discontinuitate, interior, tranşă.*

IX. 3.

aerogară, aerodinamic, aeromodel, aeropurtat, aerosol, autobiografie, autoconservare, autocritică, biografie, biosferă, geopolitică, geosferă, geometrie, hemogramă, hemostatic, hemoglobină, hipodrom,

Scanned with OKEN Scanner

hipotensiune, hidroavion, hidroelectric, hidrocentrală, izobar, izomorf, macrobiologie, macromoleculă, microclimat, microbiologie, (homo-) omograf, (homo-) omofon, ortopedie, ortografie, ortoped, pseudo-știință, pseudovaloare, telecomunicații, telepurta, zoomorf etc.

IX. 4.

proprietar
proprietăreasă = proprietar + suf. *-easă*
împroprietări = pref. *în-* + proprietar
împroprietărire = pref. *în-* + proprietar = împroprietări + suf. *-i.*
reîmproprietărire = pref. *în-* + proprietar = împroprietări ; pref. *re-* + împroprietări + suf. *-i* = reîmproprietărire

Comentariu:

Cuvântul *proprietate* nu face parte din familia de cuvinte de mai sus, el fiind un împrumut neologic.

IX. 5.

În urma numeroaselor accidente petrecute în zonă, <u>scăldatul</u> a fost interzis.
scăldatul** = substantiv neutru, provenit prin conversiune din forma de supin a verbului **a (se) scălda.
<u>Scăldat</u> în soare, muntele părea și mai impunător.
scăldatul** = adjectiv provenit prin conversiune din forma de participiu a verbului **a (se) scălda.
<u>Fumatul</u> dăunează grav sănătății.
fumatul** = substantiv neutru, provenit prin conversiune din forma de supin a verbului **a fuma.
Era un inel <u>fermecat.</u>
fermecat** = adjectiv provenit prin conversiune din forma de participiu a verbului **a fermeca.

IX. 6.

*Autorul își dezvoltă motivele și temele între **temporal** și **atemporal**, între eros și thanatos.*
*Au fost stabilite pozițiile **revocabile**, precum și cele **inamovabile** din structurile de conducere.*
*Personajele sale, unele cu firi **lașe**, altele cu caracter **intrepid**, fascinau cititorii.*
*Nu numai aspectele **unice**, dar și lucrurile **comune** au poezia lor.*

Scanned with OKEN Scanner

IX. 7.

***Datorită** ajutoarelor primite de la guvern, zona s-a dezvoltat în ritm susținut.*
***Din cauza** poluării, speranța de viață a populației din această zonă a scăzut.*
*N-a pierdut **decât** trei puncte pe întreg parcursul campionatului.*

Comentariu:

a) Prepoziția *datorită* se utilizează corect pentru a exprima un factor pozitiv, benefic, în timp ce prepoziția *din cauza* exprimă o determinare, negativă, malefică. Folosirea acestor prepoziții una în locul alteia, fără a ține seama de sensurile lor, reprezintă o eroare.

b) Adverbul *decât* se utilizează numai în enunțuri negative. Folosirea sa în enunțuri pozitive, precum **Au venit decât doi invitați* este greșită. Pentru a exprima restricția în enunțurile afirmative, limba română dispune de adverbul *numai: Au venit numai doi invitați.*

IX. 11.

Figura dominantă din fragmentul citat este ironia. Ea se realizează, în exemplul dat, prin:

- anaforă
- enumerare în crescendo
- exclamații retorice
- epitete

Testul 10

X. 1.

altădată – compunere prin sudare *(altă + dată);*
BCR – abreviere;
crez – derivare regresivă *(< a crede);*
DEX – abreviere;
dezmoștenitor – derivare parasintetică: pref. *des (dez)-* + *moșteni* + suf. *–tor;*
dumneata – compunere *(< domnia ta);*
fiindcă – compunere prin sudare *(< fiind + că);*
îngheț – derivare regresivă *(< îngheța);*

Scanned with OKEN Scanner

mașină de spălat – compunere prin alăturare;
numai – compunere prin sudare.

X. 2.

Figurile de stil identificate sunt cele subliniate în text:

Cu toate că duceam de câteva zile o viață ***idilică****, și ni s-ar fi cuvenit, prin urmare, să gustăm* ***un minut de odihnă*** *sub umbra* ***stufoasă*** *a vreunui fag, totuși ne mulțumirăm, deocamdată, cu umbra* ***rară*** *și* ***îngustă*** *a unui* ***tânăr*** *brad, care nu înlesnea* ***răcoroasa*** *ospitalitate decât capetelor noastre* ***pârlite*** *și* ***înfierbântate*** *de arșița zilelor* ***de cuptor.***

(C. Hogaș, *Pe drumuri de munte*)

idilică – epitet;
un minut de odihnă – hiperbolă;
stufoasă – epitet (atenție: de fapt, nu *umbra* este *stufoasă*, ci *fagul*, însă autorul operează un transfer de trăsături semantice de la obiectul determinat la determinantul său);
rară – epitet;
îngustă – epitet;
tânăr brad – inversiune;
răcoroasa – epitet;
pârlite – epitet cu valoare expresivă redusă, apropiat de simpla determinare adjectivală;
înfierbântate – epitet cu valoare expresivă redusă, apropiat de simpla determinare adjectivală.

X. 3.

Recurgând la câteva alegații, el și-a transformat discursul într-unul doct și credibil.
La aniversarea a 1000 de ani de la înființarea colegiului, el a rostit o alocuțiune.
Dacă nu-ți convine această soluție, poți alege alternativa.
Celebra dilemă hamletiană a fost comentată de critic din diverse perspective.
În urma mișcărilor seismice această falie a înregistrat un recul considerabil.

Comentariu:

Pentru ca cerința să fie îndeplinită corect, trebuie să țineți seama de următoarele date:

Scanned with OKEN Scanner

– definiţia alocuţiunii;
– existenţa obligatorie a unei formule de adresare;
– conţinutul adecvat contextului situaţional;
– existenţa obligatorie a unei formule de încheiere.

X. 4.

bancă, s. f. = instituţie financiară
bancă, s. f. = obiect de mobilier;

cer = substantiv
cer = persoana a III-a plural, indicativ, prezent de la verbul *a cere* (omonime gramaticale);

franc, adj. = sincer
franc, s. m. = fostă monedă naţională a Franţei;

milă, s. f. = compasiune
milă, s. f. = unitate de măsură pentru lungime;

morgă, s. f. = clădire specială (pe lângă un spital) în care se depun cadavrele
morgă, s. f. = aroganţă;

poate = adverb
poate= persoana a III-a singular, indicativ, prezent, de la verbul *a putea* (omonime gramaticale);

rasă, s. f. = specie comună
rasă, s. f. = haină călugărească;

râs, s. m. = specie de felină sălbatică
râs, s. n. = grimasă şi sunet care exprimă amuzamentul;

sare = substantiv
sare = persoana a III-a, singular, indicativ, prezent de la verbul *a sări* (omonime gramaticale);

sol, s. m. invar. = a cincea notă muzicală
sol, s. m. = trimis, emisar
sol, s. n. = pământ;

ţelină s. f. = specie de rădăcinoasă
ţelină s. f. = pământ nelucrat;

Scanned with OKEN Scanner

X. 5.

Elemente de argou: *zulit, găinar, a ciordi, şuriu, a da găuri, cosor, a pescui, caramangiu, sculă, cazma, şuţ, a lua în garanţie.*

- *guguştiuc, pisică* pot fi şi ele considerate ca elemente de argou, fiind, de fapt, două metafore;
- în schimb, *al dracului*, nu este un element de argou, ci o locuţiune adjectivală populară şi familiară.

X. 6.

*L-am **trimis** ieri să cumpere pentru biblioteca şcolii zece exemplare din volumul de poezii postume al lui Mihai Eminescu.*
*Gazdele au oferit câte un buchet de flori **fiecărui** membru al delegaţiei.*
*Nimic nu ne împiedică ca pe viitor să **creăm** propria noastră bază sportivă.*
*Atacantul a intrat în posesia **mingii** în mod accidental.*
*Mai există **numai (doar)** o problemă: să asfaltăm şi porţiunea de drum deteriorată în urma alunecărilor de teren.*
*Anul acesta vom scoate mai mulţi bani din buzunar, deoarece **energia termică se va scumpi.*** (Mai mult, şi forma de plural **tarifuri* era greşită; pluralul corect este *tarife*).
*Anul acesta românii nu trebuie să se aştepte la **ieftinirea** carburanţilor.*
*Deşi instanţa l-a declarat nevinovat, opinia publică îl consideră **persona non grata.***
*Nici măcar unul dintre candidaţii la **preşedinţie** nu a obţinut o majoritate confortabilă.*
*Compania promite că va moderniza în timp record sistemul de canalizare al apei **pluviale.***

Testul 11

XI. 1.

aerogară
altădată / altă dată – ambele forme sunt corecte, în funcţie de context şi de valoarea morfologică (*Voi veni altădată / Întrunirea nu poate avea loc azi, aşa că trebuie să fixăm o altă dată.*)

Scanned with OKEN Scanner

autoapărare
antitero
blocnotes
bun-gust / bun gust – ambele forme sunt corecte, în funcţie de sens, de context şi de valoarea morfologică: *bun-gust* = simţ estetic; *bun gust* = gust bun, plăcut
bună-credinţă
daco-roman
fast-food
fairplay
full-time
indo-european
iudeospaniolă

XI. 2.

jantă = partea exterioară, periferică a unei roţi de maşină sau de bicicletă
geantă = poşetă;

numeral = clasă morfologică
numerar = bani;

petrolier = **1** care ţine de petrol. **2** care se extrage sau se produce din petrol
petrolifer = (despre regiuni) care conţine petrol;

releva = a scoate în relief
revela = a destăinui, a dezvălui;

speţe (< pl. lui *speţă*) = **1** specie. **2** caz conflictual
speze = cheltuieli;

tapiserie = ţesătură (manuală sau industrială) din lână, mătase etc. (cu care se învelesc unele părţi ale mobilelor)
tapiţerie = **1** meseria tapiţerului. **2** atelierul tapiţerului;

virtuos = care respectă principiile morale şi etice
virtuoz = persoană care excelează în tehnica unei arte.

XI. 6.

Pentru rezolvarea acestui exerciţiu, v. partea teoretică.

Scanned with OKEN Scanner

XI. 8.

Figura dominantă din fragmentul citat este hiperbola. În contextul dat, ei i se asociază:

- epitetul: *sălbatecul, crunte, gigantică*
- metonimia şi sinecdoca: *vodă e-n zale şi-n fier*
- metafora: *poartă-o cupolă pe frunte, vorba-i e tunet, răsufletul ger, vodă-i un munte*
- aliteraţia: *zalele-i zuruie crunte*

La rândul său, secvenţa: *barda din dreapta-i ajunge la cer* este tot o hiperbolă.

XI. 9.

Figura subliniată din enunţul citat este o tautologie.

XI. 10.

*Aceste diferende **nu vor despărţi** trupa.*
*Compania noastră de turism se va strădui să vă asigure tot **confortul.***
*Cumpără-mi câteva ziare, să am ce citi **cât timp călătoresc cu avionul**.*
***Surorii** lui i-a spus cu totul altceva.*
*Firmelor **austriece** li s-a creat un cadru favorabil desfăşurării activităţilor.*
*Un **fascicul** de lumină traversează acest mediu.*
*Emisiunea de divertisment **difuzată la** televizor aseară a fost amendată de CNA.*
*Nu s-a codit să intre în afacere, întrucât erau în joc **destul** de mulţi bani.*
*Certificatul de garanţie nu acoperă toate defecţiunile care pot **apărea.***
*Afecţiunice **cel** mai des întâlnite în sezonul rece sunt cele reumatismale.*

XI. 11.

Domnule Director,

Subsemnatul, George Petcu, asistent manager în Departamentul Producţiei al Companiei „Juice Land", vă rog să binevoiţi a-mi aproba participarea la „Cursul de specializare pe probleme de tehnologie a ambalării", care se va desfăşura în perioada 20 aprilie – 20 mai 2006 la

Scanned with OKEN Scanner

Nicosia, Cipru. Menţionez că, în calitate de participant, voi suporta integral cheltuielile de întreţinere şi deplasare.

25 . 03. 2006

Cu respect,
George Petcu

Domnului Director General al Companiei „Juice Land"

Testul 12

XII. 1.

box-office
brainstorming
bypass
istroromân
nicicând / nici când – ambele forme sunt corecte, în funcţie de context şi de statutul morfologic: *Nu te voi uita* ***nicicând****. / Nu am aflat* ***nici când*** *soseşte, nici pe ce aeroport aterizează.*
numai / nu mai – ambele forme sunt corecte, în funcţie de context şi de statutul morfologic: *Are* ***numai*** *zece ani. /* ***Nu mai*** *credeţi aceste zvonuri.*
prim-ministru
proces-verbal
rea-voinţă
redactor-şef
viceprim-ministru

XII. 2.

bavarez, capverdian, genovez, ghanez, hanseatic, laoţian, malaysian, mallorquin, moscovit, napolitan, srilankez, tokiot

XII. 3.

anual = **1.** o dată pe an. **2.** care durează un an
anuar = periodic care prezintă activitatea unei întreprinderi sau care conţine studii ştiinţifice;

Scanned with OKEN Scanner

atlas = carte care conține o colecție de planșe (geografice, anatomice, botanice etc.)
atlaz = tip de țesătură;

conjunctură = situație
conjectură = prezumție, supoziție;

contacta = a lua (sau a face) contact
contracta = **1** a achiziționa prin contract. **2** a se îmbolnăvi, a lua o boală;

corvetă = navă de război de mic tonaj
covertă = puntea superioară a unei nave;

eminent = excepțional
iminent = gata să se producă;

enerva = a face să-și piardă calmul
inerva = (despre nervi) a produce o stare de excitare a unui țesut;

familial = referitor la familie, al familiei
familiar = comun, obișnuit;

glacial = rece ca gheața
glaciar = rezultat în urma acțiunii (sau a topirii) ghețarilor;

investi = a face o investiție
învesti = a acorda în mod oficial o funcție, o autoritate etc.;

învederat = evident
inveterat = **1** învechit în rele. **2** (despre vicii) înrădăcinat;

XII. 9.

*Fiind profesor recunoscut pe plan internațional și autorul a **numeroase studii** premiate în străinătate, și-a putut permite să lanseze o astfel de teorie.*
*Casa de discuri **la care a debutat** a dat între timp faliment.*
*Nici Casa de Asigurări, nici Ministerul Sănătății **nu pot asigura banii de care** au spitalele nevoie.*
*Scandalul a fost prezentat diferit **în mass-media**.*

Scanned with OKEN Scanner

Firma promite ***să continue lucrările*** *la acest bloc de locuinţe.*
Iată povestea unei morţi ***survenite*** *atunci când toţi ai casei credeau că el este în afara oricărui pericol.*
Marea problemă a investitorilor este instabilitatea mediului de afaceri din această ţară.
În cele din urmă, se spune, bibliotecile ***vor dispărea*** *şi totul va fi stocat pe suport magnetic.*
Şi-a deschis un magazin de ***gablonzuri*** *şi de rochii de* ***mireasă.***
Oraşul natal, precum şi primăria ***o vor primi acasă*** *cu fast* ***pe*** *campioana de la Sidney.*

Testul 13

XIII. 1.

adjutant / adjuvant – ambele sunt corecte, fiind vorba despre două paronime;
aisberg;
apropia / apropria – ambele sunt corecte, fiind vorba despre două paronime;
blugi;
business;
conjunctură / conjectură – ambele sunt corecte, fiind vorba despre două paronime.

XIII. 2.

Tipurile de vorbire prezente în fragmentul dat sunt:

– vorbirea directă:

– VETA: Dar tu, Ziţo, la ce ai venit? (lucrează înainte)
– ZIŢA: Stai să-ţi spui...Dar nu mă-ntrebi, ţaţo, să-ţi povestesc ce-am păţit cu mitocanul! Să vezi, e halima... Auzi, mizerabilul! să-ndrăznească să-mi ţie drumul ca să-mi facă un atac ...Stai, ţaţo, să-ţi spui şi să te cruceşti, nu altceva. Mai adineaori şedeam acasă. Tuşica, cum ştii c-a făcut-o Dumnezeu, se culcă o dată cu găinile.

Scanned with OKEN Scanner

Eram ambetată absolut. „Dramele Parisului" câte au ieşit până acum le-am citit de trei ori. Ce să fac? n-aveam ce citi. [...]Când să trec pe maidan, mă pomenesc cu mitocanul, cu pricopsitul de Ţircădău, că-mi taie drumul.

– vorbirea directă citată şi autocitarea:

Zic: hai să mă duc la ţaţa, dacă nu s-o fi culcat, să mai stăm de vorbă. Scoţ ivărul de la salon şi plec. „Bonsoar – bonsoar", şi ştii, aşa, deodată, sanfasó: „Hei, cucoană, zice, mai bine ţi-e acuma văduvă? – Pardon, domnule, zic, n-am de-a face cu dumneata, şi mai întâi când e la o adică, nu sunt văduvă, sunt liberă, trăiesc cum îmi place, cine ce are cu mine! acu mi-e timpul: june sunt, de nimeni nu depand, şi când oi vrea, îmi găseşte nenea Dumitrache bărbat mai de onoare ca dumneata. – Mi că te-i căi! – Zic: pardon, domnule, nu-ţi permit să te-ntinzi mai mult la un aşa afront; mă-nţelegi? – zice: [...]"

XIII. 3.

Potrivit ***Dicţionarului explicativ al limbii române (DEX)***, cuvântul *halima* înseamnă: **1.** „Povestire, întâmplare complicată, cu multe peripeţii" **2.** (Fig.) „Situaţie încurcată, amestecătură, confuzie".

În fragmentul citat, cuvântul apare cu primul sens (actualizează primul sens).

XIII. 4.

Din punctul de vedere al stratificării cronologice a vocabularului, acest cuvânt este învechit, aproape un arhaism.

XIII. 5.

Elementele de jargon din fragmentul citat sub 2. sunt:

ambetată = plictisită; este un franţuzism, ca şi verbula *a ambeta* (fr. *embêter*)

bonsoar = formulă de salut; franţuzism; scris greşit în mod intenţionat (corect = *bonsoir*), pentru a sugera incultura personajului

sanfasó = franţuzism; scris greşit în mod intenţionat (corect = *sans façon*), pentru a sugera incultura personajului...

depand = pronunţare deformată a verbului *a depinde,* sub influenţa verbului franţuzesc *dépendre*

Scanned with OKEN Scanner

XIII. 8.

Dublete etimologice:

bor / bord < fr., chiar / clar < lat., închina / înclina < lat., săruta / saluta < lat.

XIII. 9.

Nu are o slujbă prea bănoasă; munceşte mult şi ***împuşcă francul*** *cum poate, ca să facă faţă situaţiei.*
*Când s-a căsătorit, credea că-****o să-l învârtă pe degete*** *şi că el nu va observa, dar s-a înşelat.*
Nu face nimic în casă; vine târziu şi aşteaptă: ***pune-te masă, scoală-te masă.***
Cred că greşeşti: ***nu pune*** *totul* ***în aceeaşi oală****, doar sunt situaţii diferite.*
Să vedem cum va explica el acasă că ***a pus-o de mămăligă*** *cu facultatea.*
Nu e cazul ***să dai bir cu fugiţii;*** *recunoaşte că nu poţi să ne ajuţi şi noi vom înţelege.*
De când i-am atras atenţia asupra neregulilor din departamentul pe care îl conduce, ***mi-am aprins paie în cap.***
Fii deştept şi ***nu da cu piciorul*** *la o astfel de situaţie.*
Nu l-am mai văzut de mult, ***o fi dat ortul popii.***
Ce-a fost, a fost, acum degeaba ***îţi pui cenuşă în cap,*** *lucrurile se vor repara în timp.*

Testul 14

XIV. 1.

bridge
confident / confient – ambele sunt corecte, deoarece este vorba de cuvinte paronime
erupe / irupe – ambele sunt corecte, deoarece este vorba de cuvinte paronime
gera / gira – ambele sunt corecte, deoarece este vorba de cuvinte paronime
jogging
hacker

XIV. 2.

butoiaş: derivare cu sufix: *butoi* + *-aş*
ceferist: I. abreviere: C. F. R. ; II. derivare cu sufix: *-ist*

Scanned with OKEN Scanner

ciuruit (adj.): I. derivare cu sufix: *ciur* + *-ui;* II. conversiune: de la participiul verbului *a ciurui* – *ciuruit* > adj. *ciuruit*
dorință: derivare cu sufix: *dori* + *-ință*
îndoit (adj.): I. derivare cu prefix: *în* + *doi* > vb. *îndoi;* II. conversiune: de la participiul verbului *a îndoi* – *îndoit* > adj. *îndoit*
lipscan: derivare cu sufix: *Lipsca* + *-an*
năzdrăvan: derivare cu prefix: *ne* + *zdravăn*
pașnic: derivare cu sufix: *pace* + *-nic*
regățean: derivare cu sufix: *regat* + *-ean*
scorțișoară: derivare cu sufix: *scoarță* + *-işoară*
strănut: derivat regresiv de la verbul *a strănuta*

XIV. 3.

soare
însori,
însorire

nod
înnoda
înnodare
deznoda
deznodare
noduros

țeapă
țepușă
înțepa
înțepare
înțepătură
înțepător
țepar (argotic)

gros
grosuț
groscior
grosime
îngroșa
îngroșare

înalt
înălțime
înăltuț
înălticel
înăltișor

Scanned with OKEN Scanner

înălța
înălțare
înălțător

XIV. 4.

nouraș, norocel, trăistuță, muguraș – cuvinte formate cu sufixe diminutivale (*-aș, -el, -uță*);
morar, nuntaș, pivnicer – cuvinte formate cu sufixe de agent (*-ar, -aș,-er*);
hoțoman, prostovan, bărbățoi, bețivan – cuvinte formate cu sufixe augmentative (*-oi, -an, -ovan*);
broscoi, rățoi – cuvinte formate cu sufix moțional (*-oi*);
târgovișteanu – cuvânt format cu sufix care arată originea (*-ean*).
zâmbăreț, pădureț – cuvinte formate cu sufix adjectival care arată o trăsătură, o calitate (*-eț*);
copist, mașinist – cuvinte formate cu sufix care arată agentul acțiunii;
puștime – cuvânt format cu sufix colectiv (*-ime*);
istețime, agerime – cuvinte formate cu sufix substantival care arată o trăsătură, o calitate

XIV. 5.

Pentru teama lui de a ieși din casă exista o explicație medicală: era ***agorafob.***
Comunitățile de canibali, numite și ***antropofage****, sunt pe cale de dispariție.*
În cele din urmă, toți prietenii lui se îndepărtară, din cauza caracterului său ***cupid.***
Materialul despre care v-am vorbit nu a beneficiat de o analiză ***exhaustivă.***
Medicul ***va preleva*** *țesuturi din zona afectată de maladie și le va trimite la laborator.*
Oricât talent ai avea, în acest gen de activitate experiența este cea care ***prevalează.***
Apăruse cu un aer ***prezumțios****, încercând să-i impresioneze pe cei din încăpere.*
Delincvența juvenilă și faptele ***reprobabile*** *ale adolescenților se înmulțesc.*
Asistase la o scenă greu de descris și acu îi persistau în minte imaginile ***scabroase.***

Scanned with OKEN Scanner

XIV. 6.

afgan, aragonez, băcăuan, branderburgic şi *brandemburghez, buzoian, caldeean, cipriot, cracovian, cretan, croat, kosovar, kuwaitian / kuweitian, madrilen, senegalez, sierraleonez*

XIV. 10.

Figurile de stil identificabile în fragmentul citat sunt:

- comparaţia: *Parcă am fi intrat într-o uriaşă biserică, în chip de cupolă, cerul deschis;*
- epitet hiperbolizant: *uriaşă biserică;*
- enumerarea: *marea, pădurile de castani, munţii, iar deasupra, în chip de cupolă, cerul deschis.*

Testul 15

XV. 1.

crenvurşti
disident
kiwi
lider

or / ori – ambele sunt corecte, deoarece este vorba despre două conjuncţii diferite: *or* (adversativă, neologică) şi *ori* (coordonatoare disjunctivă);

recuza / refuza – ambele sunt corecte, deoarece este vorba despre două cuvinte paronime.

XV. 3.

Cuvintele formate prin mijloace interne de îmbogăţire a vocabularului sunt: *mărire, a se îndoi, turcesc.*

Pentru modul de formare al acestor cuvinte v. capitolele teoretice şi *Dicţionarul Explicativ al limbii române (DEX)*

Din punctul de vedere al stratificării cronologice a vocabularului, cuvintele *firman* şi, respectiv, *padişah,* sunt arhaisme.

XV. 4.

Da. Împrumuturile lexicale din fragmentul de poezie citat sunt cuvintele *padişah* şi *firman, împrumuturi vechi.*

Scanned with OKEN Scanner

XV. 5.

Posibile sinonime neologice pentru cuvântul *firman* sunt: *ordin, decret.*

XV. 10.

Este vorba despre o zicătoare, apropiată ca structură şi ca funcţie de proverb. Din punct de vedere stilistic, se remarcă forma rimată, exprimarea în antifrază şi implicit efectul ironic al acesteia.

Testul 16

XVI. 1.

charismă
corigent / corijent – potrivit normelor în vigoare, ambele forme sunt considerate corecte
drajeuri
foarfecă
genunchi
jambieră
piure

XVI. 2.

briefingul, café frappé-ul, charterul, display-ul, ketch-upul, kitsch-ul, leasingul, hakerul, outsiderul, puzzle-ul, scannerul, sex-appeal-ul, summitul, tête-à-tête-ul.

XVI. 3.

speranţă, îngăduinţă, citire, seninătate, votare, plăcere, plinătate, acreală.

XVI. 4.

Toate cuvintele citate sunt formate prin contaminare (v. partea teoretică).

XVI. 5.

eluda = a ocoli, a evita în mod intenţionat
elida = a înlătura (grafic sau în pronunţare) o vocală din finalul unui cuvânt

Scanned with OKEN Scanner

emergent = (despre raze, radiații) care iese dintr-un mediu pe care l-a străbătut
imergent = (despre raze) care străbate un mediu

evolua = a trece prin transformări progresive
evalua = a aprecia; a calcula

exalta = a se entuziasma foarte tare
exulta = a fi fericit, a manifesta o mare bucurie
exala = a degaja mirosuri, vapori

ezoteric = (despre doctrine, ritualuri)
exoteric = (despre doctrine, ritualuri) accesibil, public

friabil = fărâmicios
fiabil = care prezintă siguranță în funcționare

glacial = de gheață
glaciar = referitor la perioada glaciară

iminent = gata să se producă
imanent = intrinsec, lăuntric

XVI. 6.
abil – stângaci
antum – postum
avers – revers
diabolic – angelic
fertil – steril
infern – eden
nobil – ignobil
profan – sacru

*Neavând suficiente abilități și nefiind antrenat, părea destul de **stângaci** pe terenul de sport.*
*Poeziile lui **postume** au fost apreciate de critici.*
*Pe **reversul** monedei erau inscripții într-un alfabet necunoscut.*
*Deși are o față **angelică**, nu trebuie să ai încredere în ea.*
*Din cauza poluării, acest teren a devenit în scurtă vreme **steril**.*
*Îngrijită și plantată cu specii exotice, zona părea a fi **edenul** însuși.*
*Nu era doar urât, ci avea și un caracter **ignobil**.*
*Obiectele **sacre** erau păstrate în locuri speciale.*

Scanned with OKEN Scanner

XVI. 7.

scrisoare = carte
armată = armie, steag
dărnicie = filotimie
judecată = judeţ
măcelar = casap
plictiseală = lehamite, sastisire
popor = norod

XVI. 11.

arhaisme şi învechite: *beizadea, ghiaur, hatâr, icusar, ipochimen, leat, postelnic, vătaf, vistiernic*
regionalisme: *bolând, chiti, ciorbalâc, ciubotă, coşarcă, colb, hulub, lubeniţă,*
populare: *chimir, creasta-cocoşului, dugheană, hatâr, laba-gâştei, laviţă,*
leac, muiere, oftică, prispă, răspântie, scrânciob, tindă, ţarină, vădană,

Testul 17

XVII. 1.

avarie
candid / candid – ambele forme sunt corecte;
caracter
gingaş / gingaş – ambele forme sunt corecte;
splendid
mozaic / mozaic – ambele sunt corecte, nefiind vorba despre forme diferite ale aceluiaşi cuvânt, ci despre două cuvinte omografe.

XVII. 2.

colţuros – colţuri (pl.) + suf. *–os;*
deluros – dealuri (pl.) + suf. *–os;*
moţuros – moţuri (pl.) + suf. *–os;*
noduros – noduri (pl.) + suf. *–os;*
răscumpărare – I. pref. *răs-* + *cumpăra* > *răscumpăra;* II. *răscumpăra* + suf. *–re* > *răscumpărare;*
preoţime – preoţi (pl.) + suf. *–ime.*

Scanned with OKEN Scanner

Comentariu:

Aşa cum se poate observa, în cazul cuvintelor: *colţuros, deluros, mofturos, noduros, preoţime,* procesul de derivare se realizează pornind de la forma de plural a cuvântului de bază, şi nu de la cea de singular, aşa cum se înâmplă în majoritatea cazurilor.

XVII. 3.

a) nume de plante:
clopoţel, ghiocel
cerceluş
colţunaş
toporaş
albăstrea, zorea
albăstriţă, crăiţă, garofiţă, lămâiţă
lumânărică
măselariţă

b) nume de păsări / animale:
pescăruş,
cufundar, ţipar
lipitoare, privighetoare
piţigoi
roşioară,
urechelniţă

c) nume de agent:
aurar, bucătar,
chiriaş, puşcaş,
reclamagiu, scandalagiu
poporanist, rapidist, stelist
colindător, crescător, secerător, vrăjitor

c) nume care implică ideea de loc:
berărie, benzinărie, fierărie, tinichigerie, vinărie

d) nume proprii:
Popescu, Ionescu
Antoniu, Gheorghiu
Greceanu, Moldoveanu
Filipoiu, Spiroiu

Scanned with OKEN Scanner

XVII. 8.

Licenţa poetică este orice abatere – fonetică, morfologică, lexicală, sintactică – de la normele limbii literare, pe care şi-o poate permite un scriitor pentru a satisface exigenţele metrice ale textului său.

XVII. 9.

Din punct de vedere stilistic şi semantic, în strofa citată, se remarcă prezenţa chiasmului (imperfect): *Un soare de s-ar stinge-n cer / S-aprinde iarăşi soare,* şi a oximoronului: *Trăieşte azi ce moare.* Aceste figuri, prin natura lor, valorifică mecanismul antonimiei, puternic speculat în acest context: *se stinge / se aprinde, ieri / azi, trăieşte / moare*

XVII. 10.

Pentru definiţie, v. capitolul teoretic.

Exemple:

Marea şopteşte şi cântă în fiecare zi altă partitură.
Soarele râde peste dealuri.
Pădurea, cu glas tremurător, prevesteşte furtuna.

XVII. 11.

Fenomenul comun enunţurilor citate este clişeul, identificabil în cadrul secvenţelor subliniate:

***Fericiţii posesori** ai numerelor câştigătoare vor fi premiaţi la sfârşitul sezonului.*

*Sfaturile dumneavoastră, domnule inspector, ne-au fost de un **real folos.***

*La sfârşitul conferinţei de presă, această **primă doamnă a scrisului românesc** a împărţit voume cu autograf.*

Testul 18

XVIII. 1.

aghiotant = a-ghio-tant
alcool = al-co-ol

Scanned with OKEN Scanner

bivuac = bi-vu-ac
caiac = ca-iac
chiasm = chi-asm
colecistectomie = co-le-cis-tec-to-mi-e
feeric = fe-e-ric
fiară = fia-ră
fiasco = fias-co
leal = le-al
lingvistică = lin-gvis-ti-că
dietetician = di-e-te-ti-ci-an
loial = lo-ial
maree = ma-re-e
meandru = me-an-dru
onctuos = onc-tu-os
real = re-al
siaj = si-aj
taiga = tai-ga
tiară = ti-a-ră

XVIII. 2.

alegretto-ul, bluesul, breakul, cateringul, fado-ul, flash-ul, föhnul, fuhrerul, hip hop-ul, imbroglio-ul, jazzul, jeepul, jokerul, lambada, poncho-ul, R & B-ul, ranchul, rockul, salsa, tangoul, weekendul.

XVIII. 4.

Sinonime neologice:
amăgitor = iluzoriu, specios
amestec = ingerință, mixtură
blocare = obstrucționare
călărie = echitație
întâmplător = fortuit
neobișnuit = insolit
răzbunător = vindicativ
insultător = injurios, licențios

XVIII. 5.

Antonime:
anonim: cunoscut; iscălit, semnat
arhaic: modern
condensare: rarefiere

Scanned with OKEN Scanner

diacronic: sincronic
endogen: exogen
lăudabil: blamabil
nefast: fast, norocos
privat: public
progres: regres
realitate: himeră, utopie

XVIII. 6.

regionalisme fonetice: *câne, chiatră, fomeie, pâne, şinşi, vini;*
regionalisme lexicale: *bitang, hulub, lăcovişte, mai.*

XVIII. 9.

Fenomenul semantic şi stilistic prezent în fragmentul citat este tautologia. Aceasta apare în secvenţele:

ce-a fost a fost
de băut, bea
de scandalagiu, e scandalagiu
copilul, tot copil

Testul 19

XIX. 1.

-ar: bucătar, florar
-giu: camionagiu, geamgiu, iaurgiu
-aş: arcaş, industriaş
-tor: cercetător, măturător, vindecător

XIX. 2.

ad calendas graecas = la calendele greceşti; niciodată;
alter ego = alt eu;
cum grano salis = cu un grăunte de sare;
de facto = de fapt;
de iure = de drept;
fata morgana = fantasmă, iluzie;
grosso modo = una peste alta, la modul general (vorbind);

Scanned with OKEN Scanner

măr discordiei = lucru care a declanşat o disensiune, un conflict;
modus vivendi = mod de a trăi;
noblesse oblige = nobleţea obligă;
rara avis = pasăre rară;
stand-by = situaţie, stare de aşteptare;
statu-quo = aceeaşi situaţie.

*Cred că banii din salariile restante se vor plăti ad **calendas graecas.***
*Personajul romanesc este un **alter ego** al autorului.*
*Nu putea să accepte povestea aceasta nici **cum grano salis.***
***De facto,** este copilul lui, însă nu are dreptul la moştenire.*
*Doar ea este moştenitorul **de iure** al terenului.*
*Pentru el, atingerea acestui obiectiv este un fel de **fata morgana.***
***Grosso modo**, lucrurile mergeau bine în această localitate.*
*Averea moştenită reprezintă **mărul discordiei** dintre ei.*
*În cele din urmă, această familie va găsi **un modus vivendi** satisfăcător.*
*A trebuit să contribuie cu o sumă de bani mai mare decât ceilalţi – **noblesse oblige.***
*Un bărbat care ştie să gătească nu mai este o **rara avis.***
*Până la o nouă rundă de convorbiri, trupele comasate la graniţă rămâne în **stand-by**.*
*Cele două state se află acum în **statu-quo.***

XIX. 3.

*Deşi lucra impecabil, duşmanii îi **căutau nod în papură.***
*Ceea ce s-a întâmplat e o nimica toată, aşadar **nu face din ţânţar armăsar!***
*A muncit ca un rob, până **i-a ieşit părul prin căciulă.***
*S-a făcut târziu, **să ridicăm ancora** şi să lăsăm gazdele să se odihnească!*
*Bea, vorbeşte mult şi adesea **sare calul.***
*Ştiu că o duci greu cu banii, dar nici eu **nu stau pe roze.***
*Voia să se erijeze în lider, dar colegii **i-au tăiat macaroana.***
*Vrând să ajungă la conducerea firmei, **a tras sforile** un timp, apoi s-a resemnat.*

XIX. 6.

Exemple: *centrifug, hidrofor, germanofil, agorafob, hexagramă, radiografie, vermicid*

Scanned with OKEN Scanner

XIX. 7.

Cuvinte din fondul principal lexical:
căci, trebuie, a spune, vă, că, la, a toarce, şi, fete, băieţi, femei, bărbaţi, a face, multe, de, care, se, a vinde, acolo, pe loc, la, negustori, armeni, a veni, înadins, din, alte, târguri;

Cuvinte care aparţin masei vocabularului: *giguri, sumani, lăi, noater.*

Testul 20

XX. 1.

Formele corecte sunt:
Ahile
Constantin Brâncuşi
Dante Alighieri
Ernest Hemingway
Honoré de Balzac
Iisus / Isus – ambele forme sunt aceptate de DOOM
Isaac Newton
Giordano Bruno
Miguel de Cervantes Saavedra
Salvador Dalí

XX. 2.

Pleacă de fiecare dată în vacanţă cu toate animalele de companie pe care le are, transformându-şi maşina într-o adevărată ***arcă a lui Noe.***
Adversarii descoperiseră care era pentru el ***călcâiul lui Ahile*** *şi acum profitau.*
Oricât ai amâna, până la urmă trebuie tăiat ***nodul gordian*** *şi limpezită situaţia.*
Nimeni nu poate lucra bine cu ***sabia lui Damocles*** *deasupra capului; aşadar, ameninţările trebuie să înceteze.*
În corporaţie lucrează persoane de diferite naţionalităţi; de aceea, când intri în clădire ai impresia că ai păşit în ***turnul Babel.***

XX. 3.

accepta = refuza, respinge
comun = unic, special, aparte

Scanned with OKEN Scanner

divers = monoton, egal
dur = moale, slab
eclectic = pur
încorda = relaxa, destinde
mort = viu, actual, funcţional
rapid = lent, încet
tipic = atipic, general, nespecific, comun
veridic = fals, neautentic, ireal
viabil = perisabil

XX. 6.

În versurile citate, relaţia semantică stabilită între termenii subliniaţi *(genii, neghiobi)* este aceea de antonimie contextuală.. Ea se realizează, pe de-o parte, datorită structurii sintactice corelative în care aceşti termeni intră, structură susţinută de conjuncţia coordonatoare disjunctivă *fie,* iar pe de altă parte, paralelismului cu structura anterioară (fie *slabi*, fie *puternici*), în care *slab* şi *puternic* sunt antonime. Aşadar, şi contextul ne obligă să considerăm, ***în acest caz,*** că între *geni* şi *neghiobi* se stabileşte o relaţie de antonimie.

XX. 7.

fluturând în veşmintele – metaforă
de culoarea şofranului – comparaţie
ard fetele verii – metaforă
ard fetele verii ca strugurii – comparaţie
în râsetele anului – metonimie + metaforă

Scanned with OKEN Scanner

BIBLIOGRAFIE

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toţi,* ed. a II-a, Bucureşti, Humanitas, 1997, 597 p.

Avram, Mioara, *Cuvintele limbii române între corect şi incorect*, Chişinău, Editura Cartier, 2001.

Cvasnâi Cătănescu, Maria, *Elemente de retorică românească. Poezie, proză, text dramatic,* Bucureşti, ALL, 2001.

*** *Dicţionarul explicativ al limbii române (DEX),* ediţia a II-a, Bucureşti, Editura Univers Enciclopedic, 1996.

*** *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române (DOOM)*, ediţia a II-a, Bucureşti, Univers enciclopedic, 2005

Forăscu, Narcisa, Popescu, Mihaela, *Dificultăţi gramaticale ale limbii române*, Bucureşti, Editura Universităţii din Bucureşti, 2001.

*** *Ghidul admiterii 2005*, Universitatea din Bucureşti, Facultatea de Jurnalism şi Ştiinţele Comunicării.

Guţu Romalo, Valeria, *Limba română de azi*, Bucureşti, Humanitas, 2000.

Hristea, Theodor (coord.), *Sinteze de limba română,* Bucureşti, Editura Albatros, 1984.

Marcu, Florin, *Marele dicţionar de neologisme,* Bucuerşti, Saeculum, 2002.

Pană Dindelegan, Gabriela, *Admiterea în facultate. Teste de limba română.* Bucureşti, Humanitas educaţional, 2000.

Popescu, Mihaela, *Dicţionar de stilistică,* Bucureşti, ALL, 2002.

Popescu, Mihaela, *Limba română. Vocabularul,* Bucureşti, ALL, 2004.

Popescu, Mihaela, Forăscu, Narcisa, *Dicţionar de cuvinte „buclucaşe“*, Bucureşti, ALL, 2005.

Stoichiţoiu Ichim, Adriana, *Vocabularul limbii române actuale*, Bucureşti, ALL, 2001.

Scanned with OKEN Scanner

LIMBA ROMÂNĂ ACTUALĂ

„Devine din ce în ce mai evident faptul că, odată cu trecerea timpului, exercițiile propuse ca subiecte la testele naționale, la examenele de bacalaureat și de admitere în instituțiile de învățământ superior care includ în aria lor curiculară limba română se diversifică. Implicit, sfera cunoștințelor candidaților ar trebui să se extindă , incluzând domenii lingvistice „mai puțin frecventate" în învățământul preuniversitar. Astfel, lexicul, semantica, stilistica și chiar unele noțiuni de pragmatică devin indispensabile. Evident, programele includ cel puțin teoretic aceste aspecte, însă performanțele celor interesați lasă de dorit. Părăsirea îngrijorătoare a obiceiului de a citi, printre elevi, conduce la sărăcirea dramatică a vocabularului acestora, la dificultăți de comunicare și la greșeli în exprimare, creând nenumărate probleme celor aflați în fața testelor sau a examenelor." Mihaela Popescu

Mihaela Popescu, doctor în filologie, este cercetător științific principal la Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan-Al. Rosetti" al Academiei Române. A participat la elaborarea unor dicționare academice (*Micul dicționar academic MDA*, Univers Enciclopedic, București, 2001), a publicat lucrări de cultivare a limbii române (în colaborare cu Narcisa Forăscu, *Dificultăți gramaticale ale limbii române*, Editura Universității București, 2002, *Dicționar de cuvinte buclucașe*, All Educational, București, 2005), o amplă monografie dedicată metaforei simboliste, dicționare de uz didactic (*Dicționar de stilistică*, All Educational, 2002, *Dicționar de expresii în limba română*, All Educațional, București, 2004), precum și numeroase articole de specialitate.

Volumul de față cuprinde, în prima parte, teste de limba română specifice, care conțin exerciții cu cerințe variate, orientate spre domenii, precum ortografia, ortoepia, formarea cuvintelor, stratificarea vocabularului, tipuri de limbaje, figuri de stil. În cele 20 de teste propuse au fost incluse exerciții de dezvoltare a creativității și a aptitudinilor de comunicare și de redactare, potrivit exigențelor și modului de desfășurare a examenelor la facultățile de profil filologic sau jurnalistic.

A doua secțiune a lucrării este teoretică, fiind special inserată între testele propuse și soluțiile lor de rezolvare, acolo unde elevul începe să gândească și să facă apel la cunoștințele teoretice pentru a soluționa problema pe care o are în față.

În partea a treia, cartea conține o secțiune destinată rezolvării exercițiilor. S-a avut în vedere mai mult valoarea orientativă și de model a soluției, elevii fiind solicitați să consulte secțiunea teoretică.

Lucrarea este adresată atât elevilor, cât și cadrelor didactice, fiind un util instrument de lucru în pregătirea testelor, a examenelor sau a concursurilor de limba română.

ISBN 973-571-686-0
9 789735 716868

www.all.ro

Scanned with OKEN Scanner